

Begroting 2025-2028

Colofon

Uitgave Gemeente Voorschoten

Postbus 393

2250 AJ Voorschoten

Inlichting: gemeente@voorschoten.nl

Oktober 2024

Inhoudsopgave

Algemeen	4
Inleiding	4
Leeswijzer.....	7
Infographic	9
Financiële samenvatting	10
Beleidsbegroting.....	13
Programma's.....	13
Recapitulatie	13
P0 Bestuur en ondersteuning.....	14
P1 Veiligheid	20
P2 Verkeer en vervoer.....	24
P3 Economie	28
P4 Onderwijs.....	31
P5 Sport, cultuur en recreatie.....	34
P6 Sociaal Domein	39
P7 Volksgezondheid en milieu.....	45
P8 Wonen en bouwen	51
Paragrafen.....	57
Lokale heffingen	57
Weerstandsvermogen en risicobeheersing	66
Onderhoud kapitaalgoederen.....	73
Financiering	81
Bedrijfsvoering	88
Verbonden partijen	94
Grondbeleid	110
Bezuinigingen, taakstellingen en ombuigingen	111
Openbaarheidsparagraaf WOO.....	114
Huisvesting statushouders en ontheemden uit Oekraïne	115
Financiële begroting.....	116
Uitgangspunten	116
Meerjarenbeeld 2025-2028	118
Toelichting baten en lasten	121
Toelichting meerjarenperspectief	122
Incidentele baten en lasten	124
Mutaties reserves per programma	125
Bijlagen.....	126
Begroting per taakveld	126
Nieuw beleid per programma.....	134
Algemene uitkering uit het gemeentefonds	135
Reserves en voorzieningen.....	138
Investeringen	140
Subsidies	149

Algemeen

Inleiding

Ongeveer halverwege de collegeperiode presenteren wij als burgemeester en wethouders van de gemeente Voorschoten de structureel sluitende begroting voor 2025-2028. Net als in veel andere gemeenten is deze begroting niet zonder slag of stoot tot stand gekomen. Ook is hierin voldaan aan de twee toezeggingen die in de inleiding van de Kadernota 2025 zijn gedaan. De begroting 2025-2028 heeft nu een reëel en structureel sluitend saldo voor alle jaren. Daarbij is de investeringsplanning aangepast: de schuldquote blijft hierdoor ruim onder de norm.

Veel kunnen realiseren, maar sommige ambities naar lange termijn

In de afgelopen jaren heeft het college diverse dossiers succesvol naar de gemeenteraad gebracht. Hierbij kunt u denken aan het sportaccommodatiebeleid, diverse projecten in de openbare ruimte (waaronder Adegeest en rotonde voor het gemeentehuis), de woonvisie, de ontwikkelvisie centrum, en diverse woningbouwprojecten. Daarnaast zijn diverse projecten voorbereid die belangrijk zijn voor onze inwoners, zoals de Kruispuntkerk, het zwembad, het gemeentehuis met bibliotheek en de sporthal. In de komende begrotingsperiode kiest het college bewust voor een aantal speerpunten. Hierdoor zijn er ook ontwikkelingen en ambities die naar de langere termijn schuiven. Het college is teleurgesteld dat het niet al zijn ambities zo snel kan waarmaken als gewenst. Deze vertraging is ontstaan door een aantal ontwikkelingen waarmee wij als gemeente Voorschoten moeten omgaan. In deze begroting worden keuzes gemaakt. Ook hebben we een realistische planning opgeleverd. De geselecteerde projecten worden zonder onverhoopte tegenslagen conform planning uitgevoerd.

Bezuinigingen van het Rijk belemmeren ambities

Ten eerste gaat het Rijk vanaf 2026, het zogenaamde ravijnjaar, flink bezuinigen op de vergoedingen aan gemeenten. Daarbij wordt Voorschoten harder geraakt dan andere gemeenten, omdat we bij de herverdeling van het gemeentefonds een zogenaemde nadeelgemeente zijn. Dit maakt dat er in de nabije toekomst aanzienlijk minder financiële middelen beschikbaar zijn dan de afgelopen begrotingsperiode. Tegelijkertijd moet en wil het college aan alle wettelijke verplichtingen en ambities voldoen. Aangezien óók de kosten in het sociaal domein toenemen, blijkt een structureel sluitende meerjarenbegroting een uitdagende opgave.

Begroten lastig als taak gemeente bij opvang ontheemden onzeker is

Ten tweede is onzeker welke rol Den Haag ziet voor gemeenten rondom de opvang van ontheemden. Zo is niet duidelijk hoe wordt omgegaan met (alternatieven voor) de Spreidingswet. Ook weten we nog niet hoe hoog de vergoedingen worden voor de opvang.

Onvoldoende personeel beschikbaar

Tot slot hebben we nog altijd te maken met een krappe arbeidsmarkt. Hierdoor is het lastig om goed gekwalificeerd personeel aan ons te binden. We hebben een organisatieontwikkeling ingezet en de gemeente Voorschoten bewust gepositioneerd op de arbeidsmarkt. Ook zijn onze arbeidsvoorwaarden gemoderniseerd. Deze ontwikkelingen gaan onze positie zeker versterken, maar lossen het tekort aan gekwalificeerd personeel niet volledig op.

Toewerken naar een realistische investeringsplanning

Gegeven bovenstaande ontwikkelingen zijn bezuinigingen en ombuigingen onvermijdelijk. In nauwe samenspraak met de ambtelijke organisatie zijn we gekomen tot een aantal maatregelen. Hierbij hebben we zo veel als mogelijk de leefbaarheid van Voorschoten voor alle inwoners gewaarborgd. Door de keuzes die het college heeft moeten maken, vinden diverse investeringen pas later plaats. In de vernieuwde investeringsplanning is ervoor gezorgd dat alles wat daarop staat, ook realistisch is, zowel qua middelen en planning als qua capaciteit.

Ondanks de ombuigingen blijft het coalitieakkoord staan. Het college vindt het belangrijk dat Voorschoten dicht bij de inwoner staat. Daarvoor is goede communicatie nodig met een gemeente die bereikbaar is en haar dienstverlening op orde heeft. In de begroting hebben de volgende drie pijlers van het coalitieakkoord dan ook nog steeds de focus:

1) **Voorschoten blijft een heerlijk woondorp**

Ook in de toekomst blijft Voorschoten een heerlijk en florerend woondorp, met betrokken inwoners, ondernemers en verenigingen. Een dorp met een groen karakter, voldoende voorzieningen, (preventieve) zorg en welzijn dichtbij en gezellige centra om onze boodschappen te doen of lokaal een baan te vinden.

2) **Voorschoten heeft meer betaalbare woningen voor verschillende doelgroepen**

We zetten in op het ontwikkelen van meer betaalbare woningen, met name gericht op jongeren, jonge gezinnen en senioren. De focus ligt dus op jongeren/starters, die graag in Voorschoten blijven wonen. Maar ook op bouwen voor senioren om zo actief doorstroming op de woningmarkt te bevorderen. Levensloopbestendig wonen en bouwen vraagt extra aandacht.

3) **Voorschoten is duurzaam en toekomstbestendig**

We willen klimaatveranderingen het hoofd kunnen bieden, dus gaan we aan de slag met oplossingen die bijdragen aan klimaatadaptatie. Duurzaam bouwen is de standaard. Ook gaan we onze rioleringen wijkgericht up-to-date brengen, wat een onderdeel is van ons doel dat inwoners droge voeten houden in de toekomst. In alle ruimtelijke ontwikkelingen is het uitgangspunt dat we zorgvuldig omgaan met onze omgeving.

Autonome ontwikkelingen die de begroting beïnvloeden

Graag lichten we een aantal veranderingen binnen de gemeente toe. Zoals eerder al kort is aangestipt, zijn er verschillende (landelijke en lokale) ontwikkelingen en onzekerheden die onze positie en daarmee de begroting beïnvloeden. Hieronder gaan we hierop verder in.

Een toekomstbestendiger gemeente met programma Organisatieontwikkeling

De gemeentelijke organisatie kan op veel vlakken toekomstbestendiger, klantgerichter, efficiënter en slagvaardiger. Dit kwam naar voren uit een medewerkerstevredenheidsonderzoek, een risico-inventarisatie en -evaluatie en gesprekken met medewerkers, management en college. Vanuit de ambitie dit te willen aanpakken, zijn we verder in gesprek gegaan met input medewerkers. Hieruit volgden een nieuwe visie, missie en kernwaarden. In samenwerking met een creatief extern bureau is vervolgens het programma Organisatieontwikkeling tot stand gebracht. Dit moet bijdragen aan een betere gemeentelijke structuur, cultuur, werkomstandigheden en werkprocessen. Per 1 januari starten we met het werken in deze nieuwe, klantgerichte structuur.

Aanpak omgaan met krapte op de arbeidsmarkt

Er zijn grote uitdagingen op de arbeidsmarkt. Daarbij hebben wij, als kleinere gemeente, hogere in- en uitstroompercentages dan grotere gemeenten. Dit was reden om in het programma Organisatieontwikkeling ook een nieuwe arbeidscommunicatiestrategie op te nemen. Het doel is om Voorschoten op een herkenbare en onderscheidende manier te positioneren op de arbeidsmarkt, met een duidelijke identiteit als werkgever. Die identiteit blijkt uit onze communicatie en hoe we de vacatures presenteren. De arbeidsmarktcommunicatie bestaat onder andere uit een wervingsvideo over het werken bij Voorschoten. Vacatures publiceren we op de website www.voorschoten.nl en vacaturebanken, en verspreiden we binnen ons eigen netwerk. De gemeente heeft daarnaast ook een relatief hoog inhuurpercentage ten opzichte van vaste medewerkers. Dit komt niet alleen door de krapte op de arbeidsmarkt. Hierbij spelen ook factoren mee zoals de behoefte aan specifieke expertise, hoge werkdruk, ziekteverzuim en een hoge bestuurlijke ambitie. Het inhuurpercentage moet in de loop van 2024 en 2025 gaan dalen. Dit betekent dat als huidige inhuurcontracten aflopen, vaste medewerkers die functies invullen.

Evaluatie samenwerking ICT-ondersteuning

Met gemeente Wassenaar is er een dienstverleningsovereenkomst opgesteld voor de ICT-ondersteuning. We evalueren de komende maanden hoe die samenwerking is verlopen.

Opvang ontheemden uit Oekraïne

De gemeente krijgt vanuit de Veiligheidsregio een taakstelling voor het opvangen van ontheemden uit Oekraïne. Voor 2024 is de taakstelling 115 te realiseren plekken. We hebben inmiddels 106 plekken gerealiseerd. Hiervoor ontvangt de gemeente een vergoeding van het Rijk. Deze is ruim voldoende om de kosten te dekken.

Productiviteit daalt in 2025

De productiviteit van de totale ambtelijke organisatie wordt in 2025 lager dan in 2024. Toch blijft de werkdruk hoog. De productiviteit daalt onder andere doordat in 2025 ongeveer € 700.000 minder beschikbaar is voor externe inhuurkrachten. Het effect hiervan zien we vooral terug in het ruimtelijk domein.

Overheidstaken naar de gemeenten zonder middelen

Het is een groot risico dat we vanuit de overheid taken krijgen waarvoor we geen middelen ontvangen. Als we bijvoorbeeld meer asielzoekers moeten onderbrengen, krijgen we ook extra taken op gebied van onder andere onderwijs en integratie. Dit blijft een grote uitdaging.

Keuzes maken aan de hand van speerpunten

Het college heeft zijn speerpunten meer moeten richten. In lijn met motie 333 is het extra budget voor woningbouw bijvoorbeeld naar beneden bijgesteld. Toch blijft (betaalbare) woningbouw voor het college een hoge prioriteit hebben. Wij zullen daarbij ook kijken of we subsidies en versnellingstafels vanuit het Rijk, de provincie en de regio kunnen gebruiken voor meer woningbouw. Daarnaast blijven speerpunten het hernieuwd gebruik van een gerenoveerd en verduurzaamd Ambachts- en Baljuwhuis, de ontwikkeling van de Kruispuntkerk tot een multicultureel centrum en realisatie van de nieuwe Fortgensschool.

Kruispuntkerk

In 2023 is de Ontwikkelvisie Centrum unaniem door de gemeenteraad vastgesteld. De ontwikkelvisie schetst hoe de vitaliteit en toekomstbestendigheid van het centrum kan worden versterkt. Dit draagt bij aan de aantrekkelijkheid van Voorschoten als woon-, werk- en leefdorp. De ontwikkeling van de Kruispuntkerk speelt hierin een belangrijke rol. Door ruimte te bieden aan cultuur en (betaalbaar) wonen ontstaat een aantrekkelijke entree van het centrum. Realisatie van het cultureel centrum in de Kruispuntkerk, maakt daarnaast de weg vrij voor de verhuizing van de culturele instellingen van de Prinses Marijkelaan naar de Kruispuntkerk. Daarmee kan de realisatie van een nieuwe Fortgensschool op de locatie Prinses Marijkelaan in de toekomst starten. De raad heeft het college opgedragen om vervolgstappen te nemen omtrent de ontwikkeling van de Kruispuntkerk. Voor de uitwerking hiervan is in 2024 een voorbereidingsbudget beschikbaar gesteld. Oplevering van een mogelijk cultureel centrum in de Kruispuntkerk wordt vooralsnog eind 2026.

Bovendien vinden we een bloeiend sportleven in Voorschoten van groot belang. In 2024 heeft de gemeenteraad daartoe het sportaccommodatiebeleid vastgesteld. Met ingang van 2025 is de gemeente verantwoordelijk voor de vervanging en het onderhoud van de buitensportvelden. De hiervoor benodigde nieuwe onderhoudscontracten sluiten we in 2025 af. Daarnaast wordt in de zomer van 2025 de nieuwe atletiekbaan opgeleverd. Ook wordt in 2025 een keuze voorgelegd aan de raad over de locatie van de nieuwe sporthal en het zwembad.

In de financiële samenvatting is meer te lezen over de gemaakte keuzes, de autonome ontwikkelingen, de aangepaste investeringsplanning en wenselijke toekomstige investeringen.

De programmabegroting bestaat uit een beleidsbegroting en een financiële begroting.

De *beleidsbegroting* is opgebouwd uit een programmaplan en de verplichte paragrafen. In het programmaplan is het beleid in Voorschoten op hoofdlijnen opgenomen, met het geld, inclusief de toelichtingen, dat we daarvoor beschikbaar hebben. De paragrafen richten zich op de beheeraspecten zoals bedrijfsvoering, weerstandsvermogen, kapitaalgoederen, lokale heffingen, grondbeleid en de paragraaf bezuinigingen, taakstellingen en ombuigingen.

De *financiële begroting* gaat in op de financiële positie van onze gemeente. Hierin is het totale financiële overzicht opgenomen. Dit bestaat uit de door de raad vastgestelde kaders, het algemene financiële beeld en het overzicht van de baten en lasten.

De opbouw van de beleidsbegroting en de financiële begroting lichten we hieronder toe.

Beleidsbegroting

Op grond van artikel 8 van het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV) bevat de beleidsbegroting:

- De te realiseren programma's
- Een overzicht van de algemene dekkingsmiddelen
- Een overzicht van de kosten van overhead
- Het bedrag voor de heffing voor de vennootschapsbelasting
- Het bedrag voor onvoorzien

In de programma's is opgenomen welke maatschappelijke doelen we nastreven en wat de belangrijkste resultaten zijn. De beleidsindicatoren geven een indicatie van de gewenste maatschappelijke effecten. Voor de beleidsindicatoren 'bestuur en organisatie' zijn geen landelijke vergelijkingscijfers, omdat daar geen landelijke bron voor beschikbaar is. Aan het einde van het programma is de raming en de cijfermatige vergelijking per programma opgenomen. Met ingang van de Begroting 2025 is naar aanleiding van amendement 267 Leesbaarheid Begroting deze op programmaniveau opgenomen, en niet meer binnen een programma ook op taakveld.

Naast het programmaplan bevat de beleidsbegroting de wettelijk verplichte paragrafen. Zie de inhoudsopgave voor deze uitsplitsing.

Financiële begroting

Naast de programma's en de paragrafen uit de beleidsbegroting kent de programmabegroting een financiële begroting. Volgens de voorschriften uit het BBV moet daarin opgenomen worden:

- Het overzicht van baten en lasten en de toelichting
- De uiteenzetting van de financiële positie en de toelichting
- De bijlage met het overzicht van de geraamde baten en lasten per taakveld

Bij het onderdeel financieel meerjarenbeeld 2025-2028 wordt een meerjarenoverzicht gepresenteerd van baten en lasten. In dit overzicht zijn de gevolgen van nieuw beleid en bezuinigingen integraal verwerkt.

Bijlagen

In de begroting zijn de volgende bijlagen opgenomen:

- Begroting per taakveld
- Nieuw beleid per programma
- Algemene uitkering uit het gemeentefonds

- Reserves en voorzieningen
- Investerings
- Subsidies

Disclaimer: In het document worden de financiële tabellen automatisch gegenereerd, waardoor er afrondingsverschillen in cijfers kunnen voorkomen.

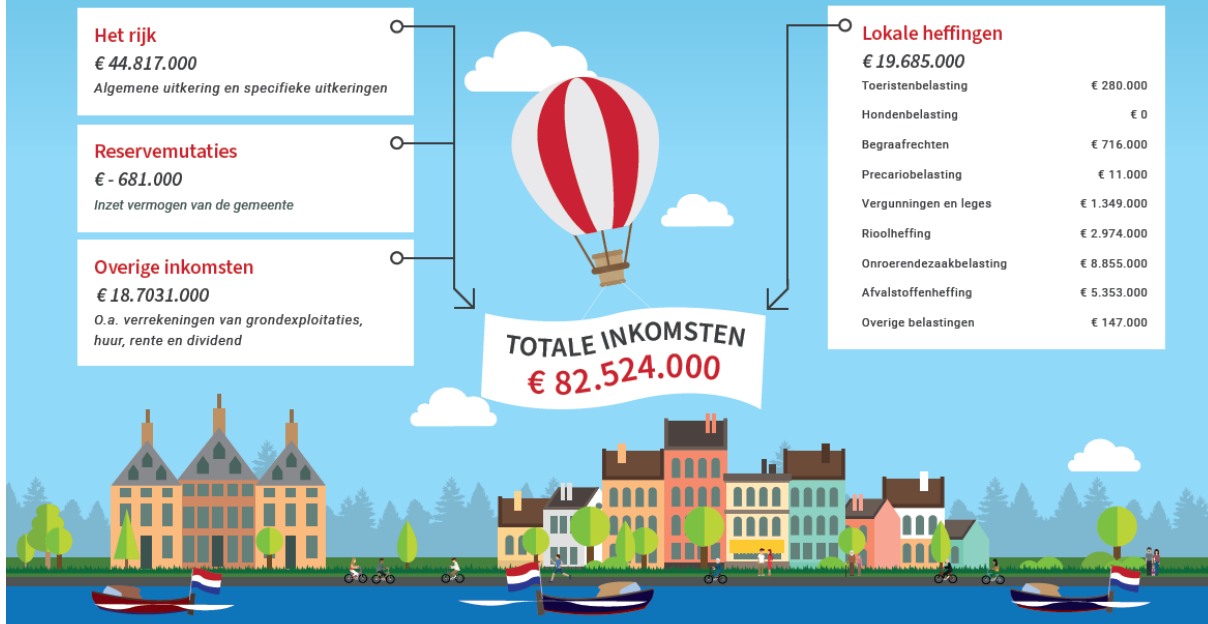

BEGROTING 2025 IN ÉÉN OOGOPSLAG

VERTROUWEN IN MENSEN, VERBINDEN VAN KRACHTEN

HOE KOMT DE GEMEENTE AAN HAAR GELD?

AAN WELKE TAKEN BESTEEDT GEMEENTE VOORSCHOTEN IN 2025 HAAR GELD?

MEER WETEN? KIJK OP WWW.VOORSCHOTEN.NL

Exploitatie

Van Kadernota 2025 naar Begroting 2025

Na vaststelling van de kadernota, hebben verschillende ontwikkelingen het begrotingssaldo beïnvloed. Deze staan samengevat in de tabel hieronder.

	2025	2026	2027	2028
Saldo na kadernota	-668.000	-1.818.000	-1.865.000	-2.496.000
Amendement sportaccommodatiebeleid	-58.000	-58.000	-98.000	-98.000
Correcties op de kadernota	-71.000	-102.000	-102.000	-102.000
Autonome ontwikkelingen	-1.692.000	-468.000	-653.000	-194.000
Overige ontwikkelingen na kadernota	-450.000	0	0	0
Ombuigingen	511.000	1.534.000	1.653.000	1.718.000
Kapitaallasten, rentes en doorbelastingen	1.108.000	826.000	1.212.000	1.924.000
Kleine wijzigingen	-37.000	-37.000	-37.000	-37.000
Onttrekking concernreserve	0	124.000	0	0
Begrotingssaldo	-1.357.000	0	110.000	712.000
Incidentele baten/lasten	-1.610.000	0	0	0
Structurele begrotingssaldo	253.000	0	110.000	712.000

Na besluitvorming over de kadernota is amendement 297 aangenomen bij besluitvorming over het sportaccommodatiebeleid. Het financieel effect van het amendement is onderdeel van deze begroting. Daarnaast bleek dat een aantal posten in de kadernota niet goed waren verwerkt, die nu zijn gecorrigeerd. Verder hebben zich diverse autonome ontwikkelingen voorgedaan, zoals de meicirculaire 2024 en de laatste prognose van de jeugdhulpkosten. Met aparte raadsinformatiebrieven is het effect hiervan op een eerder moment kenbaar gemaakt. In de begroting zijn deze nu integraal verwerkt. Binnen diverse ontwikkelingen zijn er op een aantal posten eenmalig hogere budgetten opgenomen. Naar aanleiding van motie 332 is toegewerkt naar een meerjarig structureel sluitende begroting en een realistische investeringsplanning. Dit is hierboven verwerkt in de posten ombuigingen en kapitaallasten, rentes en doorbelastingen. In het hoofdstuk meerjarenbeeld 2025-2028 zijn de onderwerpen verder uitgesplitst en toegelicht. De ombuigingen en de incidentele baten en lasten staan uitgewerkt in de paragraaf *Bezuinigingen, taakstellingen en ombuigingen* en in het hoofdstuk incidentele baten en lasten.

Uit de tabel blijkt een structureel en reëel sluitend saldo in alle begrotingsjaren. Hierbij wordt in het jaar 2026 gebruik gemaakt van de mogelijkheid om het structureel saldo aan te vullen middels een onttrekking uit de concernreserve. Het financieel beeld laat vervolgens een stijgend positieve lijn zien.

Wel moet rekening worden gehouden met diverse ontwikkelingen die nu nog niet zichtbaar zijn in de cijfers, maar die het saldo in de toekomst nog kunnen beïnvloeden. Denk daarbij aan investeringen die nu nog niet in de planning zijn opgenomen, en het herverdeeffect van het gemeentefonds. Dit heeft na 2028 een oplopend nadelig effect.

Vermogenspositie

De vermogenspositie wordt onderverdeeld in de volgende onderwerpen:

- Eigen vermogen
- Vreemd vermogen
- Weerstandsvermogen

Eigen vermogen

Het eigen vermogen is opgebouwd uit de algemene reserves en de bestemmingsreserves. De algemene reserves bestaan uit de concernreserve en de reserve weerstandsvermogen. De concernreserve heeft geen vastgestelde bestemming en is daarmee ook het vrij besteedbare deel van de reserves. De bestemmingsreserves hebben wel een door de raad vastgesteld doel en kunnen alleen voor dat doel worden aangewend, tenzij de bestemming van de reserve wordt gewijzigd door de raad.

In het meerjarenperspectief daalt het eigen vermogen van € 36,7 miljoen in 2024 naar € 36,4 miljoen in 2028. In de Mutaties reserves per programma (in de financiële begroting) is een overzicht opgenomen van alle reservemutaties. In de bijlage Reserves en Voorzieningen treft u een overzicht aan van alle algemene- en bestemmingsreserves.

De solvabiliteitsratio geeft de verhouding weer van het eigen vermogen als onderdeel van het totale vermogen. De solvabiliteitsratio is over 2024 39,3 procent. Dit betekent dat 39,3 procent van het gemeentebezit met eigen vermogen gefinancierd is, wat volgens VNG-normen matig is. De ratio van 29,9 procent in 2028 wordt (net) aangemerkt als onvoldoende. De resterende 60,7 procent van het totaal vermogen voor 45,0 procent bestaat uit lang aangetrokken geldleningen. De rest bestaat uit voorzieningen voor de bekostiging van toekomstige lasten (voor bijv. onderhoud van de openbare ruimte) en uit exploitatie-gerelateerde posten zoals crediteuren en andere nog te betalen bedragen.

Tabel Solvabiliteitsratio 2024-2028 (bedragen x € 1.000)

Prognose per 31 december	2024	2025	2026	2027	2028
Eigen vermogen (A)	36.736	37.417	37.007	36.722	36.437
Totaal vermogen (B)	93.522	94.077	103.053	113.960	121.832
Solvabiliteitsratio (A/B)	39,3%	39,8%	35,9%	32,2%	29,9%

Vreemd vermogen

Het vreemd vermogen is opgebouwd uit de voorzieningen en de schulden.

Voorzieningen

De stand van de voorzieningen bedraagt per 1 januari 2025 € 17,2 miljoen en is na vier jaar tijd gedaald naar € 15,2 miljoen. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen en de bijlage Reserves en voorzieningen.

Schulden

De schulden van de gemeente Voorschoten bestaan uit langlopende en kortlopende geldleningen. Op de langlopende geldleningen wordt jaarlijks afgelost.

Binnen de integrale financiering zal Voorschoten per 1 januari 2025 naar verwachting voor € 25,6 miljoen aan langlopende geldleningen en € 0,0 miljoen aan rekening courant aangetrokken hebben. De netto schuldquote per 1 januari 2025 is 22,2 procent, neemt in 2025 toe tot 27,2 procent en eindigt eind 2028 op 71,6 procent. Eind 2028 bedraagt de omvang van de lang aangetrokken financiering naar verwachting € 49,9 miljoen.

Voor een uitgebreide toelichting wordt verwezen naar de paragraaf Financiering.

In de Nota schuldenbeheersing is afgesproken de omvang van de totale schuld, dus de lange én korte schuld, niet meer te laten oplopen dan 130 procent netto schuldquote. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de paragraaf Financiering.

Weerstandsvermogen

De verhouding tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde capaciteit ten opzichte van de jaarrekening 2023 is verbeterd. Bij de jaarstukken 2023 was deze 3,0 en bij de begroting 2025 geldt een ratio weerstandsvermogen van 4,0. De huidige omvang van de reserve Weerstandsvermogen staat op € 5,2 miljoen en is daarmee voldoende ten opzichte van de verwachte benodigde € 4,6 miljoen.

Beleidsbegroting

Programma's

Recapitulatie

Tabel Recapitulatie

Programma's	Begroting 2025			Begroting 2026			Begroting 2027			Begroting 2028		
	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo
P0 Bestuur en ondersteuning	779	-5.563	-4.784	801	-5.606	-4.805	843	-5.641	-4.798	800	-5.343	-4.543
P1 Veiligheid	250	-2.853	-2.603	270	-2.850	-2.580	289	-2.847	-2.558	307	-2.843	-2.536
P2 Verkeer en vervoer	180	-3.897	-3.717	180	-4.008	-3.829	180	-4.045	-3.866	180	-4.144	-3.964
P3 Economie	116	-808	-692	116	-636	-520	89	-670	-581	89	-704	-615
P4 Onderwijs	354	-2.043	-1.689	355	-1.940	-1.584	355	-1.986	-1.630	355	-1.944	-1.588
P5 Sport, cultuur en recreatie	1.145	-7.679	-6.534	1.079	-7.590	-6.512	1.079	-7.536	-6.458	1.079	-7.519	-6.440
P6 Sociaal Domein	9.410	-30.554	-21.144	7.014	-26.796	-19.782	7.015	-26.859	-19.844	7.015	-26.757	-19.742
P7 Volksgezondheid en milieu	9.808	-8.690	1.118	9.782	-8.676	1.107	9.887	-8.778	1.108	10.050	-8.850	1.200
P8 Wonen en bouwen	6.053	-7.156	-1.103	850	-2.138	-1.287	811	-2.083	-1.271	814	-2.088	-1.275
Totaal programma's	28.094	-69.243	-41.149	20.448	-60.241	-39.793	20.547	-60.446	-39.898	20.688	-60.192	-39.504
Algemene dekkingsmiddelen	54.937	-961	53.977	53.016	-957	52.059	53.520	-1.214	52.306	54.097	-1.584	52.513
Overhead	173	-13.650	-13.477	173	-12.821	-12.648	173	-12.730	-12.557	173	-12.729	-12.556
Heffing vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Onvoorzien	0	-26	-26	0	-26	-26	0	-26	-26	0	-26	-26
Saldo van baten en lasten	83.205	-83.881	-676	73.637	-74.046	-409	74.241	-74.416	-175	74.958	-74.531	427
Mutaties reserves	1.149	-1.829	-681	430	-20	409	306	-20	285	306	-20	285
Geraamde resultaat	84.353	-85.710	-1.357	74.066	-74.066	0	74.546	-74.436	110	75.263	-74.551	712
Bedragen x €1.000												
("-"= nadeel / "+"= voordeel)												

* De Algemene dekkingsmiddelen (taakveld 0.5, 0.61, 0.62, 0.64, 0.7 en taakveld 3.4), de overhead (taakveld 0.4), de heffing vennootschapsbelasting (taakveld 0.9) en het bedrag voor onvoorzien (taakveld 0.8 alleen bedrag onvoorzien) zijn in deze tabel apart zichtbaar gemaakt en met regels onder het totaal van programma's opgenomen. De bedragen van deze taakvelden behoren bij programma 0 en programma 3 en zijn in deze tabel anders dan in de overige tabellen in deze begroting in mindering gebracht op de bedragen in de tabelregel van programma 0 en programma 3.

Door reserves op te bouwen (doteren) en weer in te zetten (onttrekken) zorgt de gemeente dat middelen na goedkeuring door de raad, beschikbaar zijn voor het behalen van haar doelstellingen.

Wat willen we bereiken ?

Als gemeente zijn we er voor onze inwoners. We willen dan ook dat inwoners zich herkennen in ons bestuur en als bestuur proberen we dicht bij de inwoners te staan. Daarom maken we beleid waar mogelijk in samenspraak met inwoners.

Voorschoten is ook een zelfstandige gemeente, maar dat betekent niet dat we alles zelf doen. We werken samen met andere gemeenten als dat meerwaarde heeft. Of als we iets simpelweg niet alleen *kunnen* doen. Voorschoten richt zich daarbij op de Leidse regio.

Tot slot is de dienstverlening aan inwoners een van de belangrijkste taken van de gemeente. Dat houdt onder andere in dat inwoners weten waar ze moeten zijn, als zij iets van de gemeente nodig hebben. Bovendien willen we dat die inwoners kunnen rekenen op onze toegankelijke en kundige service.

Inwoners herkennen zich in het bestuur en het bestuur staat dicht bij de inwoners

Om herkenbaar te zijn voor inwoners is het belangrijk dat zij weinig afstand ervaren tot de gemeente en ons bestuur. Dat begint bij inwonergegericht werken – iets wat onderdeel is van de huidige organisatieontwikkeling. Ook willen we inwoners goed bereiken. Dit vraagt om doelgroepgericht communiceren. Omdat we herkenbaar beleid willen ontwikkelen, gaan we hierover in gesprek met inwoners, onder andere via participatietrajecten. Dit gaat al goed, maar we onderzoeken komende jaren in hoeverre we de participatie nog kunnen verbeteren.

Een toekomstbestendige gemeente vraagt sterkere regionale positionering

De gemeente werkt samen met regionale partners waar het kan, en zelfstandig waar het moet. Daartoe stellen we een samenwerkingsagenda op. Hiermee verhelderen we voor de samenwerkingspartners op welke onderwerpen Voorschoten wil samenwerken. In deze agenda gaat onze speciale aandacht uit naar het behouden en versterken van de maatschappelijke voorzieningen en ruimtelijk-economische ontwikkelingen.

Uitgangspunten die bijdragen aan een gezonde financiële huishouding

Voor een gezonde financiële huishouding is het belangrijk dat de gemeente de volgende uitgangspunten nastreeft:

- De netto-schuldquote blijft onder de 130 procent
- Diverse heffingen en leges moeten meer kostendekkend worden
- De opbrengsten onroerendezaakbelasting (OZB) voor woningen en niet-woningen wordt geïndexeerd met 3,2% conform kadernota 2025.
- We volgen de uitkomsten van het evaluatieonderzoek over het herverdeeleeffect gemeentefonds en de gevolgen voor Voorschoten als nadeelgemeente

Toewerken naar een toekomstbestendige gemeentelijke organisatie

De gemeente zet zich in om ook in de toekomst een inwonergerichte organisatie en aantrekkelijke werkgever te zijn. Dit is onder andere terug te zien in onderstaande ontwikkelingen.

Nieuwe structuur moet bijdragen aan samenwerking, inwonergegerichtheid en efficiëntie

Vanaf 2025 implementeren we de nieuwe inwonergerichte organisatiestructuur. In deze structuur richten we ons op meer samenwerken, aansluiten bij de inwoner en efficiënter werken. Zo bouwen we aan een toekomstbestendige organisatie. Een organisatie die flexibel en veerkrachtig inspeelt op de veranderende behoeften van onze inwoners, medewerkers en bestuur en op de uitdagingen van onze tijd.

Talent aantrekken met gerichte arbeidsmarktcommunicatiestrategie

In de huidige krappe arbeidsmarkt is het belangrijk om talent aan te trekken en behouden. In 2025 positioneren we Voorschoten als aantrekkelijke werkgever. Hiervoor hebben we een nieuwe arbeidsmarktcommunicatiestrategie. Hiermee maken we onze sterke punten als werkgever zichtbaar en ondersteunen we de citymarketing. We willen talent aantrekken voor diverse functies en zorgen dat 75 procent van de vacatures gemiddeld niet langer dan vier maanden openstaat. Hiertoe zetten we ook campagnes en branding in en passen de website werkenbijvoorschoten.nl aan. Hierop verschijnen elk kwartaal nieuwe samenwerkverhalen. Doel van de aanpak is effectiever vaste medewerkers aantrekken, zodat we minder inhuurkrachten nodig hebben.

Onvoldoende moderne werkplekken in gemeentehuis

De huisvesting voor de gemeenteambtenaren voldoet niet meer aan de eisen van deze tijd. Bovendien zijn er onvoldoende werkplekken met verschillende functies, zoals overlegplekken, beluimtes en vergaderzalen.

Leergangen die bijdragen aan leren en ontwikkelen

In 2024 is de eerste leergang gelanceerd voor medewerkers. Twee keer per jaar kunnen zij starten met deze leergang van tien modules. Bovendien komt er een leergang specifiek voor leidinggevenden. Deze biedt tools en ontwikkelt vaardigheden die bijdragen aan medewerkers die effectief leiderschap tonen in onze inwonergegerichte organisatie.

Introductie- en inwerkprogramma introduceert cultuur en waarden

Vanaf 2025 bieden we een nieuw introductie- en inwerkprogramma voor nieuwe en bestaande medewerkers. Doel is dat zij snel en effectief hun draai kunnen vinden in de organisatie. Het programma focust dan ook op het overbrengen van cultuur, waarden en functie-specifieke kennis.

Beleid dat bijdraagt aan werkplezier

In 2025 start het belonings- en waarderingbeleid dat in 2024 is ontwikkeld. Zo willen we het werkplezier en de betrokkenheid van onze medewerkers vergroten.

Beter (telefonisch) bereikbaar en minder lang wachten

Voorschoten beter bereikbaar

We willen dat de gemeente beter bereikbaar wordt. Daarom werken we in 2025 toe naar een (telefonische) bereikbaarheid in de frontoffice van *90 procent opname binnen 30 seconden*. Ook willen we dat medewerkers in de backoffice *binnen drie werkdagen reageren*. In deze doelstelling is de aanbeveling opgenomen uit het Telam-onderzoek van 2022.

Producten sneller opleveren en inwoners goed bedienen

In 2025 willen we in 12 maanden de doorlooptijden verkorten voor het opleveren van producten van de afdeling Burgerzaken. De tijden dalen met 20 procent door processen te optimaliseren en efficiëntere werkmethoden toe te passen. Ook werken we hiertoe aan een cultuur van eigenaarschap. De nulmeting van de doorlooptijden doen we in het eerste kwartaal van 2025. Dit is het startpunt voor de verbeterstappen in de doorlooptijden.

Daarnaast onderzoeken we hoe we inwoners beter kunnen bedienen. Zo doen we in het eerste kwartaal van 2025 ook een survey om de huidige inwonerstevredenheid te meten.

Gemeentehuis

De huisvesting van onze ambtenaren voldoet niet meer aan de huidige standaard. Werkplekken voorzien niet in de behoefte van medewerkers en er is sprake van beperkt onderhoud. Inmiddels blijkt dit ook een negatief effect te hebben op de werving van nieuwe medewerkers. Het gemeentehuis voldoet ook niet aan de (wettelijke) eisen m.b.t. duurzaamheid. Hiertoe is de startnotitie businesscase huisvesting gemeentelijke organisatie vastgesteld. Het onderzoek voor fase 1 van de businesscase, het bepalen van uitgangspunten, is afgerond. Er is gestart met fase 2. Aan een architectenbureau is gevraagd om een vijftal concept ontwerpen van het gebouw en

werkplekken op te leveren. Ook de optie van nieuwbouw van de bibliotheek in het gemeentehuis wordt hierin meegenomen. De opties die uitgewerkt gaan worden zijn het verbouwen van het huidige gemeentehuis, een nieuwbouw gemeentehuis (3 varianten), en de huur van panden als gemeentehuis. In het eerste kwartaal van 2025 zal over deze scenario's besluitvorming voorliggen en zal er één scenario worden gekozen dat verder wordt uitgewerkt.

Verbonden partijen

Tabel Verbonden Partijen Programma 0

Naam
Holland Rijnland
Belastingssamenwerking Gouwe Rijnland
BNG NV
Alliander NV
Dunea NV
Stichting Rijk
Rekenkamer WVOLV

Samenwerkingsverbanden

Naam	Leidse Regio
Juridische vorm	Informeel bestuurlijke samenwerking
Vestigingsplaats	Leiden
Bestuur en toezicht	Samenwerkingsverbanden in de regio Portefeuillehouders regio van de 5 Leidse regiogemeenten (Leiden, Oegstgeest, Leiderdorp, Voorschoten en Zoeterwoude).
Doelstelling	<p>Waar dit meerwaarde biedt, werkt de gemeente Voorschoten samen in de Leidse regio (gemeenten Leiden, Leiderdorp, Voorschoten, Oegstgeest en Zoeterwoude). We zien daarin de Leidse regio als een daily urban system. Afhankelijk van het onderwerp kan dit op verschillende schaalniveaus zijn. Soms is dat Holland Rijnlandniveau, soms Hollands Midden en soms Leidse regio. Gemeenten kunnen meer bereiken voor hun inwoners, als zij hun krachten bundelen en samenwerken met burgers, bedrijven en maatschappelijke partners.</p> <p>Uitgangspunt is dat Voorschoten zelfstandig blijft. We zien daarin regionale samenwerking als het slimste antwoord op de opgaven van de toekomst:</p> <ul style="list-style-type: none"> • de overgang naar duurzame energie • toenemende vergrijzing • een groeiende zorgbehoefte • behoud van banen en welvaart • de beschikbaarheid van voldoende betaalbare woningen • de bereikbaarheid van huis, school en werk • een leefbare en veilige omgeving

Nr.	Beleidsindicator	Eenheid	Bron	Voorgaande laatst bekende realisatie	Laatst bekende realisatie	Landelijk vergelijking cijfer
01	Formatie	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	7,84 (2022)	7,84 (2023)	*)

Nr.	Beleidsindicator	Eenheid	Bron	Voorgaande laatst bekende realisatie	Laatst bekende realisatie	Landelijk vergelijking cijfer
02	Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	7,53 (2022)	7,55 (2023)	*)
03	Apparaatskosten	Kosten per inwoner	Eigen begroting	€ 363,30 (2022)	€ 409,57 (2023)	*)
04	Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	Eigen begroting	21,29% (2022)	22,30% (2023)	*)
05	Overhead	% van totale lasten	Eigen begroting	17,55% (2022)	18,23% (2023)	*)

Toelichting beleidsindicatoren

01 Formatie

Het gaat hier om de toegestane formatie in fte van het ambtelijk apparaat van de organisatie op peildatum 1 januari.

Uitgangspunt is het vastgestelde formatieplan, dus niet de werkelijke bezetting. Het gaat om formatieplaatsen ongeacht of die worden ingevuld door iemand met een vaste aanstelling, een tijdelijke aanstelling of nog openstaan in de vorm van een vacature. Fte is het equivalent van een 36-urige werkweek.

*) Voor deze indicator is geen landelijke bron beschikbaar. Hierdoor is geen vergelijking mogelijk.

02 Bezetting

Het gaat hier om het werkelijk aantal fte dat werkzaam is, dus niet om de toegestane formatieve omvang uit het formatieplan.

Terugkijkend naar een begrotingsjaar wordt de werkelijke bezetting berekend. Conform de definitie van Vensters voor Bedrijfsvoering is berekend de gemiddelde bezetting in dat begrotingsjaar door het gemiddelde te nemen van de werkelijke bezetting op 1 januari en op 31 december.

*) Voor deze indicator is geen landelijke bron beschikbaar. Hierdoor is geen vergelijking mogelijk.

03 Apparaatskosten

Apparaatskosten (ofwel organisatiekosten) zijn de noodzakelijke financiële middelen voor het inzetten van personeel (salarissen), organisatie-, huisvestings-, materieel-, automatiseringskosten e.d. voor de uitvoering van de organisatorische taken. Apparaatskosten zijn dus alle personele en materiële kosten die verbonden zijn aan het functioneren van de organisatie, exclusief griffie en bestuur.

*) Voor deze indicator is geen landelijke bron beschikbaar. Hierdoor is geen vergelijking mogelijk.

04 Externe inhuur

Onder externe inhuur wordt verstaan: het uitvoeren van werkzaamheden in opdracht van een bij de organisatie in dienst zijnde opdrachtgever, door een private organisatie met winstoogmerk, door middel van het tegen betaling inzetten van personele capaciteit en deskundigheid, zonder dat daar een arbeidsovereenkomst of aanstelling tussen organisatie en de daarbij ingezette personen aan ten grondslag ligt.

*) Voor deze indicator is geen landelijke bron beschikbaar. Hierdoor is geen vergelijking mogelijk.

05 Overhead

De overheadkosten betreffen alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.

*) Voor deze indicator is geen landelijke bron beschikbaar. Hierdoor is geen vergelijking mogelijk.

Wat gaat het kosten?

Tabel Wat gaat het kosten? Programma 0 Bestuur en Ondersteuning

Programma: P0 Bestuur en ondersteuning		Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Totaal baten	Baten	55.079	57.725	55.609	53.710	54.256	54.790
Totaal lasten	Lasten	-19.863	-23.535	-20.200	-19.411	-19.611	-19.683
Saldo van baten en lasten	Saldo	35.216	34.190	35.409	34.299	34.645	35.107
Mutatie reserves							
Totaal onttrekkingen	Baten	416	1.823	587	124	0	0
Totaal stortingen	Lasten	0	0	0	0	0	0
Saldo mutatie reserves	Saldo	416	1.823	587	124	0	0
Saldo							
Totaal Programma	Saldo	35.631	36.012	35.996	34.423	34.645	35.107
bedragen x € 1.000							
("-"= nadeel / "+"= voordeel)							

Het saldo van programma 0 bedraagt in 2025 € 35.409.000, dat is € 1.219.000 voordeliger dan in 2024. De voornaamste oorzaken van tenminste € 50.000, of met een bijzondere oorzaak staan hieronder beschreven.

Algemene Uitkering (€ 1.559.000 voordeel)

De baten uit de algemene uitkering zijn in 2025 ruim € 1,5 miljoen hoger dan in 2024. In deze vergelijking is het effect van de meicirculaire in 2024 niet meegenomen, omdat dit bij de najaarsnota financieel wordt verwerkt.

Inhuurbudgetten (€ 962.000 voordeel)

In 2024 is er sprake van een hoger incidenteel budget voor inhuur. Dit komt niet terug in de begroting 2025, waarmee dit leidt tot een voordeel. Wel is er daardoor minder capaciteit beschikbaar.

Businesscases gemeentekantoor en gemeentewerf (€ 472.000 voordeel)

In 2024 zijn er incidentele budgetten voor onderzoeken naar het gemeentekantoor en de gemeentewerf. Deze kosten zijn niet voorzien in 2025, wat leidt tot een voordeel.

Belastingen (€ 359.000 voordeel)

Op de diverse belastingen w.o. de OZB is er sprake van een voordeel vanwege indexatie.

Bijdrage aan investeringsfonds Holland Rijnland (€ 236.000 voordeel)

De bijdrage aan het Regionaal Investeringsfonds (RIF) van Holland Rijnland komt in 2025 te vervallen. Wel is een nieuwe bijdrage opgenomen aan de Regionale Investeringsagenda (RIA). Per saldo leidt dit tot een voordeel.

Verkiezingen (€ 68.000 voordeel)

In 2025 zijn geen verkiezingen gepland. De lasten voor verkiezingen in 2024 komen daarom niet terug in 2025 en leidt tot een voordeel.

Huisvesting (€ 50.000 voordeel)

In 2024 was er een budget beschikbaar voor de inrichting van de nieuwe locatie aan de Van Beethovenlaan. Omdat deze kosten niet terugkeren in 2025, leidt dit tot een voordeel.

Salarissen (€ 1.214.000 nadeel)

De salarissen zijn aangepast op basis van de nu bekende cao-afspraken zoals die gelden tot en met 31 maart 2025. Dit leidt tot een nadeel van € 2,253 miljoen. Een groot deel hiervan wordt doorbelast naar alle taakvelden binnen de programma's (€ 1,039 miljoen), omdat salarislasten moeten worden toegerekend naar de onderwerpen waar ze betrekking op hebben. Deze posten zullen daarom op alle programma's verschillen opleveren, en worden daar benoemd.

Doorbelasting salarissen (€ 124.000 nadeel)

Zoals hierboven beschreven wordt een groot deel van de salarislasten doorbelast naar de taakvelden binnen de programma's. De doorbelasting binnen programma 0 naar de taakvelden buiten 0.4 leidt tot een nadeel van € 124.000.

Ontvlechting DVO sociaal domein (€ 623.000 nadeel)

De ontvlechting van de DVO sociaal domein zorgt ten opzichte van 2024 voor een nadeel van ruim € 600.000. Dit komt voort uit het vervallen van de bijdrage Wassenaar aan de dienstverlening, maar ook uit de hierdoor lagere lasten voor salarissen en inhuur.

Kosten ontvlechting en organisatieontwikkeling (€ 613.000 voordeel)

In 2024 is er een budget opgenomen om de incidentele kosten van de ontvlechting te dekken. Daarnaast is er bij de jaarrekening 2023 een budget overgeheveld voor de organisatieontwikkeling in 2024. Dit leidt in 2025 tot een voordeel van ruim € 600.000.

Implementatie nieuwe systemen (€ 450.000 nadeel)

In 2025 wordt gewerkt aan de implementatie van een nieuw cliëntvolgsysteem binnen het sociaal domein, en van een nieuw financieel systeem. De kosten hiervan zorgen voor een nadeel ten opzichte van 2024.

Dividend (€ 364.000 nadeel)

In 2024 was sprake van incidenteel hogere dividendopbrengsten van Alliander door een boekwinst bij de verkoop van een dochteronderneming en een hogere omzet en nettowinst.

Rente op leningen (€ 128.000 nadeel)

Ten opzichte van 2024 is er sprake van hogere rentelasten. Dit komt door een lager saldo op schatkistbankieren en hierdoor een lagere rentevergoeding.

DVO Informatisering & Automatisering (€ 100.000 nadeel)

De bijdrage voor de dienstverleningsovereenkomst I&A neemt in 2025 € 100.000 toe ten opzichte van 2024.

Stelposten (€ 64.000 nadeel)

Ten opzichte van 2024 staat er in 2025 een hoger bedrag op de stelposten. Dit geeft een nadeel.

Opleidingen (€ 50.000 nadeel)

Bij de kadernota 2025 is het opleidingsbudget verhoogd met € 100.000. In de ombuigingen is dit budget gehalveerd. Daarmee resteert er een nadeel van € 50.000.

Het resterend voordeel van € 17.000 betreft overige kleine wijzigingen, waaronder indexaties.

Wat willen we bereiken ?

De samenleving verandert. De maatschappelijke onvrede neemt toe en het vertrouwen in de overheid staat onder druk. Dit vraagt om een duidelijke koers. In 2025 kiezen we gericht hoe we onze schaarse capaciteit inzetten. We focussen daartoe op:

- Meer samenwerking tussen zorg- en veiligheidsdomein
- Een sterkere crisisorganisatie op regionaal en lokaal niveau (in samenwerking met de Veiligheidsregio)
- Een informatiepositie rondom maatschappelijke onvrede;
- Uitvoering van het vastgestelde Bibob-beleid
- Ondernijning aanpakken (in samenwerking met ondernemers en partners als het Regionaal Informatie- en Expertisecentrum (RIEC) en de politie)

In de wijken werken we informatie- en resultaatgericht. Door samen te werken met partners zoals politie, welzijnsorganisaties en woningbouwcorporaties komende we tot een passende aanpak.

Daarnaast blijft het belangrijk de geldende wet- en regelgeving te handhaven. Ook voor jeugdoverlast specifiek hanteren we een integrale aanpak.

Werkwijze en kaders zorg- en veiligheidsdomein verduidelijkt voor ketenpartners

In 2025 stellen we integrale werkprocessen en handelingskaders op voor de dossiers waarop het zorgdomein aansluit op het veiligheidsdomein. Hierbij kijken we zowel naar lokale als regionale processen. Zo willen we onze dienstverlening verbeteren en duidelijk maken aan ketenpartners hoe Voorschoten werkt of wil werken.

Crisisorganisatie lokaal en regionaal op orde

In 2025 verandert de organisatiestructuur van de gemeente. Dit betekent dat de crisisfuncties binnen de gemeente Voorschoten gekoppeld worden aan nieuwe gemeentelijke functies. De bedoeling is dat deze herstructurering van de crisisorganisatie is afgerond in het eerste kwartaal van 2025. Voorwaarde is wel dat er voldoende personele en organisatorische middelen beschikbaar zijn. De betrokken afdelingen werken nauw samen voor deze herstructurering en zoeken de juiste functionaris op de juiste plek.

Samenwerking in de Leidse Regio verstevigd

Met de herstructurering geven we vorm aan een gedeelde crisisorganisatie waarin crisisfunctionarissen uitwisselbaar zijn. Door ook in 2025 samen te oefenen en trainen met de gemeenten in de regio, versterken we daarnaast de intergemeentelijke samenwerking. We volgen daarbij de ontwikkelingen en plannen van Veiligheidsregio Hollands Midden binnen de Bevolkingszorg Regio Leiden (BRL). Vervolgens kijken we wat die betekenen voor onze lokale uitvoering.

Crisisorganisatie volgt ontwikkelagenda veiligheidsregio

Voorschoten draagt actief bij aan de beleidsagenda, maar beweegt in de crisisorganisatie mee met de ontwikkelagenda van de veiligheidsregio.

Aanpak extremisme met betere informatiepositie

In de komende jaren verbeteren we onze informatiepositie rondom maatschappelijke onvrede. Als we de dynamiek van extremisme en onvrede beter begrijpen, kunnen we de openbare orde en veiligheid ook beter beschermen. In samenwerking met het Landelijk Steunpunt Extremisme (LSE) werken we aan:

- Extra kennis van en inzicht in het radicaliseringsproces
- Kennismaken met verschillende fenomenen

- Aandacht voor eigen denkbeelden en referentiekaders
- Oefenen in het maken van contact
- Het herkennen van signalen
- Het bieden van handelingsperspectief bij radicalisering en extremisme

Een betere informatiepositie is van toegevoegde waarde op de onderdelen openbare orde en veiligheid, ondermijning en handhaving.

Uitvoering van vastgesteld Bibob-beleid en inhalen achterstand

In 2025 gaan we het vastgestelde Bibob-beleid uitvoeren. We controleren bestaande vergunningen en actualiseren deze als dat nodig is. Zo komen de eventueel gewijzigde bedrijfsstructuren en tenaamstellingen overeen met de werkelijke situatie. Ook voeren we een Bibob-onderzoek uit voor alle horeca, risicobranches en vastgoedtransacties waarbij de gemeente partij is.

Malafide ondernemers weghouden uit Voorschoten en ondermijning voorkomen

Voorschoten wil geen malafide ondernemers aantrekken. Daartoe nemen we de volgende acties:

- Vier tot zes keer per jaar voeren we een integrale controle uit. We analyseren daartoe de risicovolle branches, zodat we de controles gericht kunnen uitvoeren
- We analyseren witwasindicatoren in de vastgoedsector
- Er komt een fenomeenonderzoek naar mensenhandel dat inzicht biedt in gelegenheidsstructuren, slachtoffers en grensoverschrijdende netwerken

Binnen zes maanden volgen alle leden van het managementteam en de relevante uitvoerende beleidsmedewerkers minimaal één training over ondermijning en integrale samenwerking. Het doel is om binnen een jaar minstens 80 procent van de ondernemers in risicovolle branches te bereiken. Met voorlichtingscampagnes en gerichte communicatie maken we hen bewust van de risico's van ondermijning.

Ons ondermijningsbeleid voeren we uit en stemmen we af met regiogemeenten en het RIEC. In dit beleid is rekening gehouden met de beschikbare middelen en expertise. Zo zorgen we dat we de analyses en controles tijdig en effectief kunnen uitvoeren.

Verbonden partijen

Tabel Verbonden Partijen Programma 1

Naam
Veiligheidsregio Hollands Midden (VRHM)

Nr.	Beleidsindicator	Eenheid	Bron	Voorgaande laatst bekende realisatie	Laatst bekende realisatie	Landelijk vergelijking cijfer
06	Verwijzingen Halt	Aantal per 1.000 jongeren	Stichting Halt	6 (2022)	7,6 (2023)	8,7 (2023)
08	Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	1,0 (2022)	1,2 (2023)	2,5 (2023)
09	Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	2,0 (2022)	2,3 (2023)	4,3 (2023)
10	Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	1,2 (2022)	2,5 (2023)	1,3 (2023)
11	Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	3,9 (2022)	2,9 (2023)	5,8 (2023)

Toelichting beleidsindicatoren

06 Verwijzingen Halt

Het aantal verwijzingen Halt per 10.000 inwoners van 12 tot 18 jaar. Jongeren van 12 tot 18 jaar

die een licht strafbaar vergrijp plegen, worden door de politie of leerplichtambtenaren naar Bureau Halt verwezen voor een passende Halt-straf. Zij krijgen leeropdrachten en er volgen gesprekken met de jongere en de ouders. Op deze manier kunnen jongeren rechtzetten wat zij fout hebben gedaan, zonder dat zij in aanraking komen met het Openbaar Ministerie.

08 Winkeldiefstallen

Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners.

09 Geweldsmisdrijven

Het aantal geweldsmisdrijven. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.).

10 Diefstallen uit woning

Het aantal diefstallen uit woningen, per 1.000 inwoners.

11 Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)

Hieronder vallen brandstichting, alle vormen van vernieling en misdrijven tegen de openbare orde en het openbaar gezag. Voorbeelden van misdrijven tegen de openbare orde en tegen het openbaar gezag zijn opruiing, huis-, computer- en lokaalvredebreuk, deelneming aan een criminele of terroristische organisatie, openlijke geweldpleging, godslastering, discriminatie en het doen van een valse aangifte. Omdat het delict mensenhandel vaak onder dezelfde feitcode geregistreerd wordt als het delict mensensmokkel worden deze twee delicten samengeteld en weergegeven bij de gewelds- en seksuele misdrijven.

Wat gaat het kosten?

Tabel Wat gaat het kosten? Programma 1 Veiligheid

Programma: P1 Veiligheid		Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Totaal baten	Baten	423	230	250	270	289	307
Totaal lasten	Lasten	-2.459	-2.666	-2.853	-2.850	-2.847	-2.843
Saldo van baten en lasten	Saldo	-2.036	-2.437	-2.603	-2.580	-2.558	-2.536
Mutatie reserves							
Totaal onttrekkingen	Baten		0	0	0	0	0
Totaal stortingen	Lasten		0	0	0	0	0
Saldo mutatie reserves	Saldo		0	0	0	0	0
Saldo							
Totaal Programma	Saldo	-2.036	-2.437	-2.603	-2.580	-2.558	-2.536
bedragen x € 1.000							
("-"= nadeel / "+"= voordeel)							

Het saldo van programma 1 bedraagt in 2025 € 2.603.000, dit is € 166.000 nadeliger dan in 2024. De voornaamste oorzaken van tenminste € 50.000, of met een bijzondere oorzaak staan hieronder beschreven.

Bijdrage Veiligheidsregio Hollands-Midden (VRHM) (€ 216.000 nadeel)

De bijdrage aan de VHRM is voor 2025 € 216.000 gestegen tot € 1.968.000. Onderdeel van de gestegen bijdrage is het overgaan van de taken van de Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio (GHOR) van Hecht naar de veiligheidsregio.

Kostendekkendheid leges (€ 21.000 voordeel)

Verschillende leges binnen de gemeente Voorschoten zijn momenteel niet kostendekkend. De opbrengsten dekken de bijbehorende lasten niet, waardoor het tekort gedekt wordt uit de algemene middelen. De APV-leges worden tot en met 2028 gefaseerd verhoogd met 25% per jaar om in 2028 uit te komen op kostendekkende tarieven.

Doorbelasting salarislasten (€ 18.000 voordeel)

De doorbelasting op programma 1 is in 2025 € 17.000 lager dan in 2024. De toelichting op de mutatie van de salarislasten staat in programma 0.

Het resterend voordeel van € 11.000 betreft overige kleine wijzigingen, waaronder indexaties.

Wat willen we bereiken ?

Prioriteit is dat Voorschoten bereikbaar en veilig is voor alle vervoersmodaliteiten. Extra aandacht gaat hierbij uit naar 'zwakke' verkeersdeelnemers zoals fietsers, voetgangers, mensen met een beperking en schoolgaande kinderen. We werken toe naar:

- veiligere fietspaden en andere verkeersroutes
- deelnemen aan herinrichtingsprojecten zoals winkelcentrum Hofland
- uitbreiding van het aantal laadpalen tot 150 stuks
- soepele en veiligere doorstroom bij knelpunten zoals Leidseweg en Wijngaardenlaan
- diverse gedragsbeïnvloedingsacties die voet- en fietsgebruik stimuleren
- uitvoering in 2025 van motie 336, kruispunt Leidseweg/Mozartlaan

Aansluiten bij ontwikkelingen in fysieke leefomgeving en verkeersveiligheid borgen

Binnen de fysieke leefomgeving willen we de veiligheid en functionaliteit maximaal borgen tegen minimale kosten en zonder kapitaalvernietiging. Maar grote ontwikkelingen zoals klimaatverandering en energietransitie beïnvloeden dit proces. Ook moet de gemeente het onderhoud van de leefomgeving steeds meenemen in haar doelen en ambities.

Door ontwikkelingen in typen vervoer, verandert ook steeds hoe we ons bewegen binnen de gemeente en daarbuiten. Deze veranderende mobiliteit vraagt doorgaans om aanpassingen zoals extra parkeervakken, verhoogde kruisingen of andere verkeerskundige maatregelen. Als de gemeente dit soort maatregelen neemt, is verkeersveiligheid steeds een randvoorwaarde – van de aanpassing, maar zeker ook bij de uitvoering van de werkzaamheden in de openbare ruimte. De betrokken projectgroepen zien verkeersveiligheid dan ook als vast onderdeel van het project. Daarnaast proberen we zo efficiënt mogelijk te werken, door verschillende werkzaamheden te combineren.

Veiliger in het verkeer door stimuleren goed gedrag

De gemeente verbetert de verkeersveiligheid ook met middelen die stimuleren dat weggebruikers hun gedrag veranderen. Hierbij richten we ons op verschillende doelgroepen met gerichte projecten. Ouderen stimuleren we om deel te nemen aan het programma Doortrappen, zodat zij langer veilig kunnen blijven fietsen. In samenwerking met scholen voeren we jaarlijks de campagne *Onze scholen zijn weer begonnen*. Die moet automobilisten bewust maken van de kwetsbaarheid van kinderen in het verkeer. Daarnaast rouleren smileyborden door het dorp om snelheidsgedrag te monitoren en bij te sturen. Ook worden fietsverlichtingsacties georganiseerd om fietsers beter zichtbaar te maken in het verkeer, vooral tijdens de donkere maanden. Met al deze projecten dragen we bij aan veiliger verkeer binnen de gemeente.

In plan Fietsveiligheid pakt gemeente diverse knelpunten aan

Aandacht voor het bereiken van (fiets)veiliger verkeersgedrag is een jaarlijks terugkerend punt. In reactie hierop heeft de gemeenteraad onder andere het plan van aanpak Fietsveiligheid vastgesteld. Hierin staan actiepunten en voorstellen voor verbetering van fietsknelpunten.

Verbeteringen op diverse kruisingen Leidseweg

Eind 2024 is de rotonde tegenover het gemeentehuis heringericht. In het verlengde van dit project gaan we starten met de (verkeersveilige) herinrichting van de Raadhuislaan en omstreken. Deze ontwikkeling gebeurt in samenhang met het project 'Groot onderhoud Raadhuislaan, Oranjeboomstraat e.o., inclusief rotonde'. In de toelichting bij dit project is die samenhang uitgebreider beschreven. Daarnaast is er de komende tijd aandacht voor de oversteekbaarheid en zichtbaarheid van de voet- en fietsoversteken langs de Leidseweg.

Motie 336: herprioritering oversteek Leidseweg-Mozartlaan

We streven ernaar om in 2025 in navolging van motie 336 het kruispunt Leidseweg-Mozartlaan aan te pakken. Op dit moment worden mogelijke fietsveiligheidsverbeteringen geschetst voor het kruispunt van de Mozartlaan en de Bachlaan. Deze schetsen worden gebaseerd op technische input zoals verkeerstellingen, kadastrale eigendommen, bomenlocaties en riolering. Aangezien het uiteindelijke kruispuntontwerp de benodigde investering bepaalt, kunnen we in deze begroting hiervoor nog geen bedrag opnemen. De eventuele begrotingswijziging stellen we dan ook voor bij de voorjaarsnota. Vanuit provincie Zuid-Holland (PZH) en het ministerie van I&W hebben we subsidie ontvangen voor aanpak van twee kruispunten op de Leidseweg (Bachlaan en Mozartlaan). De motie gaat echter alleen over het kruispunt met de Mozartlaan.

Subsidie voor aanpak rotonde Wijngaardenlaan

Ook bij de rotonde Wijngaardenlaan moet de verkeersveiligheid verbeteren. Van PZH en I&W heeft de gemeente hiervoor een subsidiebeschikking ontvangen. De kosten voor de aanpak van de rotonde zijn als volgt verdeeld: gemeente 25 procent, PZH 25 procent en I&W 50 procent. De totale kosten zijn geraamd op € 100.000. Dit betekent dat de gemeente hieraan € 25.000 bijdraagt. In 2025 bereiden we de werkzaamheden voor vanuit een voorbereidingskrediet.

Meer parkeerplaatsen met laadpalen vanwege toename aantal elektrische auto's

In Voorschoten zijn tot 2024 meer dan honderd openbare laadpalen geplaatst. Maar ook in 2025 neemt het aantal elektrische auto's toe. Dit betekent dat we meer elektrische oplaadpalen nodig hebben. Ons voornemen is daarom om in 2025 150 extra laadpalen te plaatsen.

Voor die laadpalen is een goede infrastructuur nodig. In Voorschoten is daartoe gestart met data-gestuurd plaatsen. Hierbij wordt bekeken hoe vaak laadpalen bezet zijn en hoeveel er geladen wordt. De kennis die we hiermee vergaren, draagt eraan bij dat we de laadinfrastructuur proactief en strategisch kunnen plaatsen. Zo komen we snel tot voldoende laadpalen in de omgeving van inwoners met een elektrische auto. Daarnaast onderzoeken we met de regio Holland Rijnland en de PZH de mogelijkheden voor snelladers in de woonomgeving.

Proef met kabelgoottegels loopt tot maart 2025

In maart 2024 is gestart met een pilot voor de aanleg van kabelgoten voor het opladen van elektrische voertuigen op tien locaties in Voorschoten. De pilot duurt één jaar en tijdens de laatste maanden evalueren we de resultaten. In april 2025 besluiten we of we doorgaan met het aanbieden van de kabelgoot. Als de kabelgoottegels onderdeel wordt van het reguliere aanbod, moeten we deze kostendekkend aanbieden. Er zijn vooralsnog geen financiële consequenties voor de begroting voorzien.

Qbuzz neemt openbaarvervoernetwerk in en rond Voorschoten over

In 2025 neemt Qbuzz de concessie voor openbaar vervoer in Zuid-Holland Noord over van Arriva. Dit betekent een verbeterd netwerk met meer reismogelijkheden en hogere frequenties, vooral op drukke routes zoals tussen Katwijk en Leiden. Voor 99,3 procent van de reizigers blijven de huidige reisopties bestaan, met voor velen zelfs snellere of frequentere verbindingen. Qbuzz wil bovendien niet alleen de bestaande reizigers behouden, maar ook nieuwe gebruikers aantrekken met toegankelijk vervoer en slimme marketing.

Mobiliteitsbeleid uitgesteld

Vanwege een aantal ombuigingen is besloten om het Mobiliteitsbeleid voorlopig uit de Lange Termijn Agenda (LTA) te verwijderen. Dit levert een besparing op van € 30.000 in 2024 en nogmaals € 30.000 in 2025. De komende jaren verwachten we hierop geen problemen. In de volgende collegeperiode moet dit onderwerp wel weer op de agenda komen. Op de langere termijn moet er immers een nieuw mobiliteitsbeleid worden opgesteld.

Wat gaat het kosten?

Tabel Wat gaat het kosten? Programma 2 Verkeer en Vervoer

Programma: P2 Verkeer en vervoer		Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Totaal baten	Baten	470	296	180	180	180	180
Totaal lasten	Lasten	-4.751	-3.840	-3.897	-4.008	-4.045	-4.144
Saldo van baten en lasten	Saldo	-4.281	-3.544	-3.717	-3.829	-3.866	-3.964
Mutatie reserves							
Totaal onttrekkingen	Baten	1.116	575	116	116	116	116
Totaal stortingen	Lasten	0	-400	0	0	0	0
Saldo mutatie reserves	Saldo	1.116	175	116	116	116	116
Saldo							
Totaal Programma	Saldo	-3.165	-3.369	-3.601	-3.713	-3.750	-3.848
bedragen x € 1.000							
("-"= nadeel / "+"= voordeel)							

Het saldo van programma 2 bedraagt in 2025 € 3.717.000. Dit is € 173.000 nadeliger dan in 2024. De voornaamste oorzaken van tenminste € 50.000, of met een bijzondere oorzaak, staan hieronder beschreven.

Doorbelasting salarislasten (€ 121.000 nadeel)

De doorbelasting op programma 2 is in 2025 € 121.000 hoger dan in 2024. De toelichting op de mutatie van de salarislasten staat in programma 0.

Fietsstation De Vink (€ 59.000 voordeel)

In 2024 heeft de gemeente een provinciale subsidie ontvangen voor de uitvoerende werkzaamheden aan fietsstation De Vink. Deze baten wordt niet nogmaals verkregen in 2025 en zorgen voor een nadeel van € 156.000. Hier staan de éénmalig te betalen kosten van € 215.000 voor de uitvoering tegenover.

Mobiliteits- & verkeersbeleid (€ 80.000 voordeel)

Voor uitvoering van het mobiliteitsbeleid en de nota verkeersbeleid zijn in de Begroting 2024 eenmalig respectievelijk € 30.000 en € 50.000 geraamd. De kosten komen niet terug in de begroting 2025.

Rijnlandroute (€ 300.000 nadeel)

Nu de Rijnlandroute per medio zomer 2024 een feit is, resulteert dit in afschrijvingslasten vanaf 2025, middels een bijdrage in activum van derden. De gemeentelijk bijdrage van € 9.000.000 heeft betrekking op het feit, dat de gemeente voor een geboorde tunnel op het grondgebied van Voorschoten heeft gekozen, in plaats van een gegraven tunnel. Conform gemeentelijk beleid wordt er gestart met afschrijven met ingang van het jaar volgende op die waarin het actief is gerealiseerd.

Degeneratievergoeding (€ 55.000 nadeel)

In 2024 hebben de laatste werkzaamheden met betrekking tot de uitrol van glasvezel in de gemeente Voorschoten plaatsgevonden, waardoor de aanvrager een degeneratievergoeding verschuldigd was aan de gemeente. De begrote baten (degeneratievergoeding) zijn nu weer geraamd op het oorspronkelijke bedrag waardoor de baten € 55.000 lager uitvallen.

Vergoeding straatreiniging (€ 94.000 voordeel)

Op basis van het aantal inwoners van de gemeente (25.665) krijgt de gemeente een tweetal vergoedingen. De eerste vergoeding van € 24.000 is voor de openbare prullenbakken en wordt

bepaald door Verpact en de VNG. De tweede vergoeding van € 70.000 is afkomstig van de producenten van kunststofproducten voor de aanpak van zwerfafval (UPV Zwerfafval - Afval Circulair). Het betreft een vergoeding voor gemaakte kosten (en er is vooralsnog) geen einddatum voor deze regeling. Deze vergoedingen zijn nieuw en waren nog niet voorzien ten tijde van de begroting 2024.

Opknappen en vergroenen parkeerdek Hofvliet (€ 45.000 voordeel)

Via de voorjaarsnota 2024 zijn er exploitatiemiddelen beschikbaar gesteld voor het opknappen en vergroenen van parkeerdek Hofvliet. Deze kosten worden niet voorzien in 2025.

Nota parkeerbeleid (€ 25.000 voordeel)

In 2024 is er geld beschikbaar gesteld voor het opstellen van de nota parkeerbeleid en deze kosten komen in 2025 niet meer terug.

Wat willen we bereiken ?

Een leefbaar Voorschoten vraagt om een toekomstbestendige economie, voldoende werkgelegenheid, gezonde bedrijventerreinen en aantrekkelijke winkelcentra. Daarom willen we bijdragen aan een uitnodigend vestigingsklimaat voor bedrijven, zzp'ers, toerisme, winkels en horeca. Zo behouden we werkgelegenheid en kan waar mogelijk het aantal banen in Voorschoten groeien. Dit betekent onder andere het volgende:

- Eind 2025 is de economische agenda 2021-2024 geëvalueerd (begin 2026 update economische agenda 2026-2028 opstellen)
- In 2025 stelt het college een nieuw marktbeleid voor aan de raad. Dit beleid draagt bij aan een evenwichtig aanbod voor de weekmarkt en standplaatsen
- In 2025 doet het college een voorstel voor een brede ontwikkelvisie bedrijventerreinen Voorschoten
- Het college wil in 2025 beleid ontwikkelen dat bijdraagt aan broedplaatsen voor nieuw ondernemerschap
- Met de campagne *Vaker in Voorschoten* willen we ons bereik onder dagjesmensen en toeristen vergroten

Evaluatie oude en ontwikkeling nieuwe economische agenda

In onze economische agenda staan we altijd concrete maatregelen per economisch thema. De raad geeft daarbij aan welke thema's prioriteit hebben. In 2025 wordt de huidige agenda geëvalueerd. De inzichten uit deze evaluatie dienen (samen met de ambities uit het coalitieakkoord 2022-2026) als input voor een update. Hieruit volgt de economische agenda 2026-2028. De raad ontvangt deze begin 2026 ter vaststelling.

Stimuleren evenwichtig aanbod weekmarkt en standplaatsen

De weekmarkt is onderdeel van een levendig dorpshart en trekt extra bezoekers naar het centrum. We zien dat deze markt beter ingericht en georganiseerd kan worden. Daarom willen we het huidige marktbeleid vernieuwen. In overleg met de marktcommissie en de centrumondernemers stellen wij daarvoor ook een branchering op. Die moet ervoor zorgen dat het aanbod op de markt goed aansluit bij het huidige consumentengedrag. Zo borgen wij de toekomstbestendigheid van de markt en het voorzieningenniveau in Voorschoten.

Opstellen brede ontwikkelvisie bedrijventerreinen Voorschoten

Bedrijventerreinen zijn van groot belang voor een goed functionerende economie. De daar gevestigde bedrijven zorgen voor ruim een derde van de werkgelegenheid in onze regio. Steeds meer middelgrote en grote bedrijven zijn op zoek naar vierkante meters. Het college ziet hierin de kans om onze lokale economie te versterken. In de ontwikkelvisie bedrijventerreinen stellen wij per bedrijventerrein een passend profiel op en heroverwegen we de bestemmingen. Hierbij helpt de kennis die wij hierover hebben opgedaan binnen Economie071 en de inzet van onze bedrijventerreinenregisseur. Zo kunnen we vraag en aanbod beter bij elkaar brengen.

Samenhangend hiermee onderzoeken de zes gemeenten in het Economie071-verband of het haalbaar is om een regionale herontwikkelingsmaatschappij (RHOM) op te richten. Deze RHOM zou moeten bevorderen dat er voldoende ruimte is voor bedrijven op de verschillende bedrijventerreinen in de Leidse regio. In 2025 wordt bekend of een RHOM haalbaar is. Er is dan een go/no-go-moment voordat de regio eventueel verder gaat met een uitwerkingsfase.

Verschillende bedrijfsregelingen geschrapt

Door de ombuigingsvoorstellen zijn een aantal bedrijfsregelingen geschrapt, zoals de in 2024 geïntroduceerde subsidieregeling ter stimulering van de lokale economie van Voorschoten. Wel continueren we de BIZ Dobbewijk.

Broedplaatsen creëren voor nieuw ondernemerschap

In 2025 wil het college nieuw beleid voorstellen dat bijdraagt aan broedplaatsen voor startende ondernemers. Dit is een vervolg op het MERAKI-project in samenwerking met het sociaal domein. Onderdeel hiervan is het creëren van flexplekken voor nieuwe ondernemers (onder meer uit de MERAKI-doelgroep). Zo nodigen we nieuw ondernemerschap uit in het centrum.

Dorpsmarketing vergroot ons bereik onder dagjesmensen en toeristen

Voorschoten heeft een authentiek profiel met de kernwaarden cultuur, culinair en kwaliteit. Wij vinden het belangrijk om dit profiel uit te dragen. Het onderscheidt ons dorp van andere plaatsen in de regio. Daarom willen wij een aantal gerichte promotiecampagnes opzetten om Voorschoten in de regio nóg beter op de kaart zetten. In 2024 is hiervoor een sterke basis gelegd met de ontwikkeling van de website vakerinvoorschoten.nl. Vanuit deze basis gaan wij gerichte acties ondernemen onder de campagnenaam *Vaker in Voorschoten*. Zo vergroten we ons bereik onder dagjesmensen en toeristen. In 2025 start daarnaast het vastgestelde beleid voor kleinschalige toeristische verhuur. Deze aanbieders gaan we betrekken bij de *Vaker in Voorschoten*-campagne.

Net als in andere gemeenten gaan kleinschalige aanbieders van toeristische verhuur voortaan wel toeristenbelasting betalen. Zo dragen ze bij aan de financiering van voorzieningen en promotieactiviteiten waarvan zij profijt hebben. Daarnaast blijven we scherp letten op manieren waarop we het toerisme naar Voorschoten kunnen versterken. Bijvoorbeeld door Vlietland te ontwikkelen of met regionale marketinginitiatieven die een meerwaarde bieden voor Voorschoten.

Nr.	Beleidsindicator	Eenheid	Bron	Voorgaande laatst bekende realisatie	Laatst bekende realisatie	Landelijk vergelijking cijfer
14	Functiemenging	%	CBS/ BAG LISA	38,8% (2022)	39,0% (2023)	54,2% (2023)
16	Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	LISA	174,1 (2022)	187,1 (2023)	181,8 (2023)

Toelichting beleidsindicatoren

14 Functiemenging

De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.

In Voorschoten zijn meer woningen dan banen (functiemenging <50). Dit is een normaal beeld in een gemeente gelegen aan de snelweg, tussen de twee steden. Voorschoten is mede door het hoogwaardige woonmilieu en de goede bereikbaarheid de ideale woonplaats voor hoogopgeleide forensen. De verwachting is dat op basis van het beleid het % functiemenging toeneemt, door een stijging van het aantal banen.

16 Vestigingen (van bedrijven)

Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-65 jaar.

Wat gaat het kosten?

Tabel Wat gaat het kosten? Programma 3 Economie

Programma: P3 Economie		Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Totaal baten	Baten	278	323	396	396	369	369
Totaal lasten	Lasten	-528	-651	-808	-636	-670	-704
Saldo van baten en lasten	Saldo	-249	-328	-412	-240	-301	-335
Mutatie reserves							
Totaal onttrekkingen	Baten	0	33	150	0	0	0
Totaal stortingen	Lasten	0	0	0	0	0	0
Saldo mutatie reserves	Saldo	0	33	150	0	0	0
Saldo							
Totaal Programma	Saldo	-249	-295	-262	-240	-301	-335
bedragen x € 1.000							
("-"= nadeel / "+"= voordeel)							

Het saldo van programma 3 bedraagt in 2025 € 412.000. Dit is € 84.000 nadeliger dan in 2024. De voornaamste oorzaken van tenminste € 50.000, of met een bijzondere oorzaak staan hieronder beschreven.

Doorbelasting salarislasten (€ 98.000 nadeel)

De doorbelasting op programma 3 is in 2025 € 98.000 hoger dan in 2024. De toelichting op de mutatie van de salarislasten staat in programma 0.

Toeristenbelasting (€ 60.000 voordeel)

De toeristenbelasting is in de Begroting 2025 verhoogd naar € 3,50 per persoon per nacht. Daarnaast wordt ingezet op een breder belastinggebied, door ook bij B&B's toeristenbelasting te gaan heffen.

Bedrijventerreinen (€ 75.000 voordeel)

In de begroting 2024 was eenmalig budget opgenomen voor de ontwikkeling van bedrijventerreinen (€ 50.000) en de actualisatie visie Dobbewijk (€ 25.000). Deze kosten zijn niet voorzien in 2025.

Ombuigingen Citymarketing (€ 55.000 voordeel)

In het kader van de ombuigingen is de bijdrage voor city marketing (€ 35.000) en de economische subsidie (€ 30.000) in 2025 komen te vervallen.

Treubplein (€ 150.000 nadeel)

Voor capaciteit van het project Herinrichting Treubplein is in de Begroting 2025 € 150.000 geraamd.

Beveiliging evenementen (€ 50.000 nadeel)

De eenmalige verhoging van het budget voor beveiliging bij evenementen zorgt voor een nadeel van € 50.000.

Het resterend voordeel van € 24.000 betreft overige kleine wijzigingen, waaronder indexaties.

Wat willen we bereiken ?

We willen dat de kinderen in gemeente Voorschoten goed onderwijs ontvangen. Onze verantwoordelijkheid hierin is dat scholen zijn gehuisvest in gebouwen die geschikt zijn voor onderwijs. Ze moeten voldoen aan de huidige technische normen, maar ook aan te passen zijn aan toekomstige eisen voor onderwijshuisvesting. Bijvoorbeeld als het gaat om energieverbruik en ventilatie. Daartoe is het integraal huisvestingsplan (IHP) herijkt.

Daarnaast draagt de gemeente bij aan de opvang van nieuwkomers en ontheemden die in de gemeente gehuisvest zijn of worden. Voor deze kwetsbare groep willen we zo veel mogelijk taalonderwijs en Internationale Schakelklassen (ISK) organiseren. Dit staat wel onder druk door de personeelstekorten in het onderwijs.

Verder investeert de gemeente in voor- en vroegschoolse educatie (VVE). Die moet eraan bijdragen dat elk kind in Voorschoten dezelfde ontwikkelkansen krijgt, ongeacht de omstandigheden waarin het opgroeit.

De gemeente werkt op alle fronten actief samen met de scholen. De vorm en inhoud van deze samenwerking is opgenomen in de Lokale Educatieve Agenda (LEA). Ook werken we samen met scholen en de leerplichtambtenaar om schooluitval en schoolverzuim te voorkomen.

Bereik VVE vergoten met 15 procentpunt (van 70 procent naar 85 procent)

De gemeente bekostigt de voorziening Peuterconsulent. Met deze voorziening proberen we het bereik van het VVE-aanbod te vergroten. Ouders die geen gebruik maken van dit aanbod, worden thuis bezocht en krijgen extra uitleg over het belang en de kosten. Doel hiervan is dat er minder kinderen met een taalachterstand het primair onderwijs instromen.

Nieuwbouw Fortgensschool wordt verder voorbereid

Inmiddels is duidelijk dat de nieuwbouw van de Fortgensschool komt op de locatie aan de prinses Marijkelaan. Nu is daar nog het cultureel centrum gehuisvest. In 2025 vinden de benodigde voorbereidende onderzoeken plaats, onder andere op het gebied van asbest, sloop, bodemonderzoek, ecologie en flora en fauna.

Nationaal Programma Onderwijs (NPO) stopt

Medio 2025 stopt het NPO. In het derde kwartaal van 2025 evalueren we de effecten van het gesubsidieerde aanbod vanuit de NPO-middelen. We kijken wat hier het effect van is en wat anders te organiseren.

Verbonden partijen

Tabel Verbonden Partijen Programma 4

Naam
GR Holland Rijnland (RBL)

Nr.	Beleidsindicator	Eenheid	Bron	Voorgaande laatst bekende realisatie	Laatst bekende realisatie	Landelijk vergelijking cijfer
17	Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	DUO/Ingrado	3,2 (2023)	3,2 (2023)	6,3 (2023)
18	Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	DUO/Ingrado	15,8 (2023)	15,8 (2023)	27,2 (2023)

Nr. Beleidsindicator	Eenheid	Bron	Voorgaande laatst bekende realisatie	Laatste bekende realisatie	Landelijk vergelijking cijfer	
19	Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	DUO/Ingrado	1,6 (2023)	1,6 (2023)	2,4 (2023)

Toelichting beleidsindicatoren

17 Absoluut verzuim

Van absoluut verzuim is sprake als een leerplichtige jongere tussen de 5 en 16 jaar of een jongere van 16 of 17 jaar die valt onder de kwalificatieplicht niet is ingeschreven op een school of instelling en ook niet vrijgesteld is van de inschrijvingsplicht.

18 Relatief verzuim

Van relatief verzuim is sprake als een op een school ingeschreven leer- of kwalificatieplichtige jongere ongeoorloofd afwezig is.

19 Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)

Het percentage van het totaal aantal leerlingen van het VO en MBO (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat. De cijfers van DUO hebben betrekking op schooljaren.

Het aantal Voortijdig School Verlaters voor Voorschoten stabiliseert. Voorschoten blijft hiermee onder het landelijk en regionaal gemiddelde. Toch is blijvende aandacht noodzakelijk omdat het aantal VSV'ers tot 18 jaar hoger ligt in Voorschoten dan in vergelijkbare gemeenten (bron: Gemeentelijke monitor sociaal domein, DUO). Absoluut en relatief verzuim ligt onder het regionaal gemiddelde. Kinderen zijn nu beter in beeld gebracht en scholen melden sneller waardoor problemen eerder worden aangepakt.

Wat gaat het kosten?

Tabel Wat gaat het kosten? Programma 4 Onderwijs

Programma: P4 Onderwijs		Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Totaal baten	Baten	696	830	354	355	355	355
Totaal lasten	Lasten	-2.096	-2.631	-2.043	-1.940	-1.986	-1.944
Saldo van baten en lasten	Saldo	-1.400	-1.801	-1.689	-1.584	-1.630	-1.588
Mutatie reserves							
Totaal onttrekkingen	Baten	0	1.168	100	0	0	0
Totaal stortingen	Lasten	-800	-1.950	-1.500	0	0	0
Saldo mutatie reserves	Saldo	-800	-783	-1.400	0	0	0
Saldo							
Totaal Programma	Saldo	-2.200	-2.584	-3.089	-1.584	-1.630	-1.588
bedragen x € 1.000							
("-"= nadeel / "+"= voordeel)							

Het saldo van programma 4 bedraagt in 2025 € 1.689.000. Dit is € 112.000 voordeliger dan in 2024. De voornaamste oorzaken van tenminste € 50.000, of met een bijzondere oorzaak staan hieronder beschreven.

Doorbelasting salarislasten (€ 138.000 nadeel)

De doorbelasting op programma 4 is in 2025 € 138.000 hoger dan in 2024. De toelichting op de mutatie van de salarislasten staat in programma 0.

Juridische overdracht basisschool de Vos (€ 100.000 voordeel)

Door de overdracht van het juridisch eigendom van de Vos vallen de huuropbrengsten weg daar tegenover de lasten voor onderhoud, schoonmaak en energie. Per saldo zorgt dit voor een voordeel vanaf 2025.

Bijdrage onderhoud Fortgensschool (€ 68.000 voordeel)

Bij het vaststellen van het IHP 2024-2039 is rekening gehouden met een mogelijke bijdrage voor onderhoud ten gevolge van de latere oplevering van de nieuwbouw van de Fortgensschool. Dit bedrag is in zijn geheel in 2024 geraamd en leidt daarmee tot een voordeel in 2025.

Stedenbouwkundig onderzoek Prinses Marijkelaan (€ 75.000 voordeel)

De voorbereidingen voor de nieuwbouw van de Fortgensschool zijn in 2024 gestart en lopen door in 2025. In 2024 zijn er hogere lasten geraamd dan in 2025 voor een stedenbouwkundig onderzoek.

De middelen voor gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid (GOAB) (baten en lasten neutraal)

De inkomsten en lasten voor de GOAB zijn neutraal en jaarlijks gelijk. Er is echter een mogelijkheid om een beperkt deel over te hevelen vanuit eerdere boekjaren. In 2023 is een deel naar 2024 overgeheveld waardoor 2024 een hogere baten en lasten van € 74.000 kent ten opzichte van 2025.

Middelen voor nationaal programma onderwijs (NPO) (baten en lasten neutraal)

In 2025 loopt de NPO-regeling af. Ten opzichte van 2024 zorgt dit voor lagere baten en lasten van € 360.000. Dit heeft geen effect op het saldo.

Het resterende voordeel van € 7.000 betreft overige kleine wijzigingen waaronder indexaties.

Wat willen we bereiken ?

Sport, cultuur en recreatie zijn het fundament onder een vitale en actieve dorpsgemeenschap. Dit fundament moet bijdragen aan gezonde, betrokken en actieve inwoners en sterke verenigingen die zo veel mogelijk zelfstandig hun verenigingsactiviteiten kunnen uitvoeren. Hiervoor zet de gemeente zich in.

Sport is in onze visie belangrijk voor een gezonde en sociale samenleving. Wij stimuleren daarbij de samenwerking tussen sportverenigingen, zodat ze samen sterker worden. Daarmee willen we zo veel mogelijk inwoners vitaal in beweging krijgen en bijdragen aan een gezonde generatie 2040. Daartoe investeren we in toekomstgerichte en duurzame sportaccommodaties. Die houden de lokale sport vitaal en met duurzame panden gaan we zuinig om met onze omgeving.

Ook cultuur is een bouwsteen die bijdraagt aan een gezonde en sociale samenleving. We streven dan ook naar cultuur die zichtbaar is en deel uitmaakt van educatie. Ook stimuleren we dat inwoners meedoen met culturele activiteiten. De gemeente heeft daarnaast verschillende wettelijke taken rondom het beschermen en toegankelijk maken van cultureel erfgoed (archeologisch en cultuurhistorisch).

De bibliotheek heeft een belangrijke culturele en recreatieve functie in onze samenleving. Het belang van deze voorziening is ook benoemd in de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob). Deze voor iedereen toegankelijke plek draagt bij aan persoonlijke ontwikkeling en verbetering van de maatschappelijke kansen van het algemene publiek in Voorschoten.

Binnen het thema recreatie heeft de gemeente de wettelijke taak om speelvoorzieningen in de openbare ruimte te inspecteren en veilig te houden. Ook hebben wij een zorgplicht voor bomen in de openbare ruimte. De gemeente probeert het aanwezige groen zo veel mogelijk te behouden en versterken. Het belang van groen in en rondom Voorschoten is dan ook steeds evidentier. Zo draagt het groen onder andere bij aan het klimaatbestendig maken van ons stedelijk gebied, het creëren van een prettige, gezonde leefomgeving voor mens, plant en dier en aan het versterken van de biodiversiteit.

Ontwikkelingen atletiekbaan, sportvelden, sporthal en zwembad

Vanuit het sportaccommodatiebeleid richt de gemeente zich de komende periode op het volgende:

- Realisatie van een nieuwe atletiekbaan
- Vanaf 2025 moet de gemeente de buitensportvelden onderhouden. De gemeente verhuurt de velden vervolgens aan de vereniging die gebruikmaakt van de bijgelegen sportaccommodatie.
- We willen tot een integraal besluit komen over de locatie van de sporthal en de toekomst van het zwembad (consolidatie en/of verplaatsing). Daarom combineren we het onderzoek naar mogelijke locaties hiervoor

Vier cultuurhistorische activiteiten

In de komende begrotingsperiode worden vier cultuurhistorische activiteiten georganiseerd. Alleen via de mens krijgt het erfgoed immers betekenis. Door bij te dragen aan de volgende activiteiten volgen we het verdrag van Faro en vergroten we bewustwording van de Voorschotense identiteit:

- Open monumentendag (bijdrage aan drukkosten flyers, communicatie, vrijwilligers bijeenkomsten, muziek op locaties, promotiemateriaal, specifieke themataken)
- Erfgoeddag Voorschoten voor monumenteigenaren (vergoeden locatiehuur, sprekers rondom thema's zoals duurzaamheid of restauratie)

- Historische buitenplaatsen op de cultuurhistorische waardekaart. Voorschoten heeft meer dan 20 buitenplaatsen gehad. Door deze in een kaartlaag op te nemen gaat het verleden van Voorschoten meer leven
- Oral History: jaarlijks worden vijf interviews gepland die op de canon van Voorschoten worden gepubliceerd

In aanvulling op het laatste punt: oral history is een interviewtechniek om persoonlijke verhalen uit de eerste hand over het verleden vast te leggen en door te geven. Oral history is geschiedenis die leeft. Het zijn de verhalen van mensen die het verleden van dichtbij hebben meegemaakt. Ze maken historische gebeurtenissen invoelbaar en laten de mens zien achter de gebeurtenis. Oral history kan begrip, enthousiasme en draagvlak voor erfgoed creëren bij verschillende groepen mensen en is zodoende van maatschappelijke waarde.

Vier wijken onderweg naar klimaatadaptatie

Het is belangrijk dat onze gemeente werkt aan klimaatadaptatie: bestendig maken tegen extreme neerslag en hitte. Hiervoor zijn vier wijken met prioriteit aangemerkt: de Krimwijk, Noord-Hofland, Vlietwijk en Starrenburg. In deze wijken worden wijkbijeenkomsten gehouden. Op basis daarvan ontwikkelen we wijkplannen waarin staat hoe we de wijken klimaatadaptief willen maken. Twee wijkbijeenkomsten en wijkplannen zijn in 2024 afgerond. Voor de twee andere wijken volgen de wijkbijeenkomsten in 2025. Ook komt er voor deze wijken nog een aanzet voor het wijkplan.

Een duurzame, klimaatadaptieve, veilige en aantrekkelijke leefomgeving verzorgen

In de projecten Adegeest, Raadshuislaan / Oranjeboomstraat en winkelcentrum Hofland werken we aan een klimaatadaptieve inrichting. Dit betekent dat er in dat gebied minder verhard oppervlak en meer groen komt. Daarnaast geven we met deze projecten gehoor aan motie 182. Daarin staat dat de gemeente in 2050 5 procent meer bomen heeft dan in 2021. In 2025 gaan we ook verder met de actie Babybomen die in het najaar van 2024 is gestart.

Treubplein ingericht na aannemen uitvoeringsprogramma Ontwikkelvisie Centrum

In juli 2024 is het uitvoeringsprogramma Ontwikkelvisie Centrum besproken in de gemeenteraad en vastgesteld. Nu wordt als eerste het Treubplein heringericht. Hiervoor wordt eind 2025 een VO (voorlopig ontwerp) vastgesteld. Aansluitend wordt in 2026 de Voorstraat aangepakt en daarna het gebied rondom de KruispuntKerk.

Samenwerkingsverbanden

Naam	Landschapstafel Duin, Horst en Weide
Juridische vorm	Samenwerkingsverband
Vestigingsplaats	Leidschendam-Voorburg (Financiën zijn hier ondergebracht)
Bestuur en toezicht	De Landschapstafel is de bestuurlijke samenwerking van zes gemeenten (Den Haag, Leiden, Leidschendam-Voorburg, Voorschoten, Wassenaar en Zoetermeer) met maatschappelijke organisaties en ondernemers. Elke gemeente is verantwoordelijk voor de uitvoering van haar eigen projecten.
Doelstelling	Behoud en ontwikkeling van de kwaliteiten van duin-, horst- en weidegebied. Doelen zijn de authenticiteit waarborgen, de vitaliteit versterken en de leefbaarheid vergroten. Het Meerjarenprogramma Duin, Horst & Weide is het gemeenschappelijke uitvoeringsprogramma. De provincie Zuid-Holland heeft 50 procent cofinanciering toegezegd voor uitvoering van dit programma.

Naam	Leidse Ommelanden
Juridische vorm	Samenwerkingsverband
Vestigingsplaats	Leiden
Bestuur en toezicht	Stuurgroep Leidsche Ommelanden met daarin wethouders van acht deelnemende gemeenten en een vertegenwoordiger namens de samenwerkende Agrarische natuurverenigingen.
Doelstelling	Toekomstbestendige kwaliteitsimpuls voor behoud en toegankelijk maken van het landschap in de Leidse regio. Deelnemende gemeenten voeren projecten uit op het gebied van recreatie en biodiversiteit.

Nr.	Beleidsindicator	Eenheid	Bron	Voorgaande laatst bekende realisatie	Laatst bekende realisatie	Landelijk vergelijking cijfer
20	Niet-sporters	%	Gezondheidsmonitor volwassenen (en ouderen), GGD'en, CBS en RIVM	37,7% (2022)	37,7% (2022)	46,6% (2022)

Toelichting beleidsindicatoren

20 Niet-sporters

Bevolking van 19 jaar en ouder dat niet minstens één keer per week aan sport doet.

Onder een sporter wordt verstaan, iemand die minimaal 1 keer in de week sport. Over heel Nederland genomen is het percentage niet-sporters 46,6%. Landelijk wordt gestreefd naar een afname van het aantal niet-sporters met 10%. Voor de gemeente Voorschoten wordt aangesloten bij deze streefwaarde, de realisatie laat zien dat deze streefwaarde lokaal wordt gehaald. Met het stimuleren van verenigingen om hun sportaccommodaties voor een breed publiek open te stellen wordt intensiever gebruik bewerkstelligd. Ook worden op netwerkbijeenkomsten met sportverenigingen en andere partijen de mogelijkheden uitgewisseld om mensen te stimuleren te gaan sporten.

Het regionale GGD-onderzoek naar dit cijfer vindt éénmaal per vier jaar plaats, de volgende meting is in 2026. Hierdoor zijn geen recente realisatiewaarden beschikbaar.

Wat gaat het kosten?

Tabel Wat gaat het kosten? Programma 5 Sport, cultuur en recreatie

Programma: P5 Sport, cultuur en recreatie		Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Totaal baten	Baten	2.688	1.396	1.145	1.079	1.079	1.079
Totaal lasten	Lasten	-8.493	-8.308	-7.679	-7.590	-7.536	-7.519
Saldo van baten en lasten	Saldo	-5.805	-6.912	-6.534	-6.512	-6.458	-6.440
Mutatie reserves							
Totaal onttrekkingen	Baten	223	1.046	157	157	157	157
Totaal stortingen	Lasten	-186	-1.103	-329	-20	-20	-20
Saldo mutatie reserves	Saldo	37	-57	-172	137	137	137
Saldo							
Totaal Programma	Saldo	-5.768	-6.969	-6.706	-6.375	-6.321	-6.303
bedragen x € 1.000							
("-"= nadeel / "+"= voordeel)							

Het saldo van programma 5 bedraagt in 2025 € 6.534.000. Dit is € 378.000 voordeliger dan in 2024. De voornaamste oorzaken van tenminste € 50.000, of met een bijzondere oorzaak staan hieronder beschreven.

Uitvoering sportaccommodatiebeleid, onderhoud en vervanging buitensport (€ 179.000 nadeel)

Met ingang van 2025 wordt gestart met de uitvoering van het onderhoud en de vervanging van de buitensportlocaties zoals genoemd in het sportaccommodatiebeleid 2024 - 2030 inclusief de tennisvelden zoals besloten in amendement 297. De uitvoering heeft in 2025 een nadelig effect van € 179.000.

Doorbelasting salarislasten (€ 114.000 nadeel)

De doorbelasting op programma 5 is in 2025 € 114.000 hoger dan in 2024. De toelichting op de mutatie van de salarislasten staat in programma 0.

Groot onderhoud groen (€ 200.000 voordeel)

In 2024 is voorzien in groot onderhoud groen voor de projecten Adegeest en Raadhuislaan / Oranjeboomstraat dit zijn eenmalige grote groen projecten die niet opnieuw worden voorzien in 2025.

Onderhoud ambachts- en baljuwhuis (€ 130.000 voordeel)

Via de voorjaarsnota 2024 zijn er extra middelen beschikbaar gesteld voor het onderhoud van het ambachts- en baljuwhuis. Deze kosten worden niet opnieuw voorzien in 2025.

Zwembad het Wedde (€ 69.000 voordeel)

Bij de voorjaarsnota 2024 is er aanvullend budget beschikbaar gesteld voor het exploitatietekort van het zwembad en een onderzoek. Deze kosten komen niet terug in 2025.

Baggeren (€ 63.000 voordeel)

In 2024 zijn voor de uitvoering van het baggerprogramma eenmalig aanvullende middelen beschikbaar. Deze aanvullende middelen zijn niet voorzien in 2025 en daarmee een voordeel in 2025 ten opzichte van 2024.

Bezuiniging plantenvakkenstructuur wijzigingen (€ 62.000 voordeel)

Door de plantenvakkenstructuur te wijzigen en minder onderhoudsgevoelige aanplanting te doen ontstaat er een voordeel van € 62.000 in 2025.

Cofinanciering specifieke uitkering (SPUK) Breed (€ 47.000 voordeel)

Met ingang van 2025 wordt de benodigde cofinanciering van de SPUK Breed via bestaande activiteiten gegenereerd. Het aanvullend budget uit eigen middelen is daarmee komen te vervallen.

Monumenten (€ 35.000 voordeel)

In 2024 is het hek aan de Voorweg gerepareerd voor € 25.000. Daarnaast is in 2024 de kerkervisie opgesteld, deze werkzaamheden komen niet terug in 2025. Per saldo is het voordeel € 35.000.

Onderhoud beelden (€ 21.000 voordeel)

In 2024 wordt er eenmalig onderhoud gepleegd aan een aantal beelden. In 2025 worden deze kosten niet verwacht.

Bibliotheek (€ 15.000 voordeel)

In 2024 is er eenmalig een hogere uitkering aan de bibliotheek verstrekt en zijn er middelen

beschikbaar gesteld voor zonnepanelen. In 2025 gaan de kosten voor het onderhoud aan het gebouw omhoog. Per saldo is het voordeel van 2025 ten opzichte van 2024 € 15.000.

Recreatieve maatregelen Duivenvoordecorridor (baten en lasten neutraal)

De werkzaamheden voor recreatieve maatregelen Duivenvoordecorridor lopen af in 2024. De recreatieve wandelpaden worden gesubsidieerd door een inkomst vanuit de provincie Zuid-Holland. Ten opzichte van 2024 zorgt dit voor lagere baten en lasten van € 312.000. Dit heeft geen effect op het saldo.

Het resterend voordeel van € 29.000 betreft overige kleine wijzigingen, waaronder indexaties.

Wat willen we bereiken ?

Binnen het sociaal domein richten we ons op het volgende:

- Inwoners zijn zelfredzaam en houden zo lang mogelijk de regie over hun eigen leven
- Inwoners groeien gezond en veilig op en kunnen zich maximaal ontwikkelen
- Voorschoten is veilig en er is sociale samenhang
- Er is dicht bij huis een duurzaam systeem voor zorg en ondersteuning
- Inwoners die hulp nodig hebben, krijgen snel genoeg de juiste ondersteuning

Organisatieontwikkeling zet door

Allereerst is het van belang om de organisatie van het sociaal domein verder te ontwikkelen na de ontvlechting van Wassenaar. Dit gaat dus ook in 2025 nog tijd en capaciteit kosten.

Beoordelen Voorschotense initiatieven voor een gezonde en sociale leefomgeving

Het platform Samen Gezond Voorschoten is opgericht om de doelen te bereiken die zijn geformuleerd in het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en het Sportakkoord II. Ook is het Integraal Zorgakkoord (IZA) hieraan verbonden. De doelen bereiken we met inwoners en verenigingen uit Voorschoten door initiatieven uit de samenleving te ondersteunen. Het streven is om in 2025 ten minste twintig initiatieven te beoordelen die bijdragen aan de doelen. Het gaat om initiatieven op het gebied van sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en sociale basis. Als we deze positie beoordelen, gaan we ze ondersteunen.

Scherpe keuzes maken dankzij meer indicatoren in het beleidsplan sociaal domein

In het beleidsplan sociaal domein gaan we in op beleidsontwikkelingen, uitdagingen en integraliteit over alle beleidsvelden van het sociaal domein. De scherpe keuzes in dit beleid maken we aan de hand van de volgende vragen:

- Wat wil het college bereiken?
- Waar kan de inwoner terecht?
- Wat gaat er goed en waaraan moet extra aan besteed worden (analyse op basis van cijfers, monitoring, evaluaties)?
- Wat gaat het college hiervoor doen (doorkijk naar 2025 en verder)?
- Hoe wordt dit gemeten (indicatoren en kengetallen)?

Verbeterd minimabeleid met beter afgestemde regelingen

Ons minimabeleid is eind 2024 vastgesteld. In 2025 gaan we dit vervolgens uitwerken. Het moet een actueel minimabeleid worden waarmee we de doelgroep beter bereiken. Dit moet gaan blijken uit een groter gebruik van de beschikbare regelingen. Ook zijn de regelingen beter afgestemd op de behoeften van onze inwoners.

Actualisering en aanscherping van schuldhulpverlening

Een belangrijke taak van de gemeente is het oplossen van schuldenproblematiek. Het beleid rond schuldhulpverlening gaan we in 2025 actualiseren en aanscherpen. Vanuit dit beleid willen we bijdragen aan effectievere oplossingen voor de schuldenproblematiek van onze inwoners.

Herijking samenwerking met Voorschoten voor Elkaar voor welzijn en preventie

Onderzoeksbureau Regioplan heeft de samenwerking met Voorschoten voor Elkaar in 2024 geëvalueerd. Op basis van de aanbevelingen uit die evaluatie stellen we in 2025 een aangepaste samenwerkingsovereenkomst op met daarin:

- Een (her)bevestiging van het gewenste opdrachtgever- en opdrachtnemerschap
- Expliciet benoemd wat ieders rol is en een nog duidelijkere opdracht
- Een (her)bevestiging van de afspraken over de overlegstructuur.

Verbonden partijen

Tabel 6 Verbonden Partijen Programma 6

Verbonden Partij/ Samenwerkingsverband
Gemeenschappelijke regeling Inkoopbureau H-10
Gemeenschappelijke regeling Dienst Openbare Gezondheidszorg Hollands Midden
Gezamenlijke afdeling werk en inkomen

Samenwerkingsverbanden

Naam	Gezamenlijke afdeling werk en inkomen
Juridische vorm	Samenwerking op basis van een overeenkomst
Vestigingsplaats	Leidschendam-Voorburg
Bestuur en toezicht	Het samenwerkingsverband heeft geen eigen bestuur waarin bestuurders van de gemeenten zitting hebben.
Doelstelling	Per 1 januari 2012 zijn de gemeenten Voorschoten, Leidschendam-Voorburg en Wassenaar een samenwerkingsovereenkomst aangegaan om de werkzaamheden en dienstverlening op het gebied van Werk en Inkomen door de gemeente Leidschendam-Voorburg te laten verzorgen. De samenwerking is per 1 juli 2017 in een geactualiseerde overeenkomst voortgezet.

Nr.	Beleidsindicator	Eenheid	Bron	Voorgaande laatst bekende realisatie	Laatst bekende realisatie	Landelijk vergelijking cijfer
21	Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 – 65 jaar	CBS/LISA	483,1 (2022)	486,4 (2023)	836,6 (2023)
22	Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21 jarigen	CBS	1% (2022)	1% (2021)	1% (2022)
23	Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	CBS	4% (2022)	4% (2022)	6% (2022)
24	Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	CBS	72,4% (2022)	73,6% (2023)	73,1% (2023)
26	Werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	CBS	1% (2022)	1% (2022)	1% (2022)
27	Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 1.000 inwoners	CBS	191,4 (2023)	191,4 (2023)	344,8 (2023)
28	Lopende re- integratievoorzieningen	Aantal per 1.000 inwoners van 15 - 65 jaar	CBS	144,4 (2023)	144,4 (2023)	191,5 (2023)
29	Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS	12,7% (2023)	12,7% (2023)	13,5% (2023)
30	Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS	0,6% (2023)	0,6% (2023)	1,1% (2023)
31	Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	CBS	0,3% (2023)	0,3% (2023)	0,3% (2023)
32	Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 10.000 inwoners	GMSD	560 (2023)	560 (2023)	700 (2023)

Toelichting beleidsindicatoren

21 Banen

Onder een baan wordt een vervulde positie verstaan. Dit betreffen zowel fulltimers, parttimers als

uitzendkrachten. De indicator betreft het aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 tot en met 65 jaar.

22 Jongeren met een delict voor de rechter

Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen. Tot en met 2015 zijn de cijfers van deze indicator afkomstig van het Verwey-Jonker instituut - Kinderen in Tel. De cijfers vanaf 2016 zijn afkomstig van het CBS.

23 Kinderen in uitkeringsgezin

Het percentage kinderen tot 18 jaar die in een gezin leven dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen. Bijstandshuishouden is een huishouden waarvan minimaal één lid een bijstandsuitkering ontvangt. Onder bijstand wordt hier uitkeringen aan huishoudens op grond van de Participatiewet en het Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) verstaan. De cijfers zijn afkomstig van het CBS.

24 Netto arbeidsparticipatie

Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de (potentiële) beroepsbevolking.

26 Werkloze jongeren

Personen van 16 t/m 22 jaar die als werkzoekende staan ingeschreven bij het UWV Werkbedrijf en tegelijkertijd geen baan hebben als werknemer volgens de Polisadministratie. Tot en met 2015 zijn de cijfers van deze indicator afkomstig van het Verwey-Jonker Instituut - Kinderen in Tel. De cijfers vanaf 2016 zijn afkomstig van het CBS.

27 Personen met een bijstandsuitkering

Het aantal personen met een uitkering op grond van de Wet werk en bijstand (WWB, t/m 2014) en de Participatiewet (vanaf 2015). De uitkeringen (leefgeld) aan personen in een instelling, de elders verzorgden, zijn niet inbegrepen. Ook de uitkeringen aan dak- en thuislozen zijn niet inbegrepen.

De economie is verder aangetrokken. Dit blijkt landelijk uit een dalend aantal werklozen en een stijgend aantal banen en vacatures. Het aantal personen met een bijstandsuitkering daalt inmiddels; dit komt doordat de aantrekkende economie meer banen oplevert, en dat de doelgroep met een participatiewet uitkering door het nieuwe plan van aanpak arbeidsmarktoffensief vanaf 2019 zich met name op deze problematiek richt, er wordt gestreefd naar een verdere daling van het aantal personen met een uitkering. Doelgroepen die hiermee richting werk moeten worden begeleid bestaan uit personen die ouder zijn, langer in een uitkeringssituatie verkeren en statushouders.

28 Lopende re-integratievoorzieningen

Het aantal re-integratievoorzieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-65 jaar.

De economie is nog verder aangetrokken. Dit blijkt uit een dalend aantal werklozen en een stijgend aantal banen. Het lopende re-integratiebeleid voorziet in het begeleiden van personen naar werk door het actief koppelen van vraag en aanbod op de arbeidsmarkt. Dergelijke inspanningen worden vastgelegd en verantwoord door het opvoeren van een re-integratievoorziening, het aantal geregistreerde voorzieningen ligt hoger dan de streefwaarde. De gevolgen van de coronapandemie op deze cijfers voor de komende jaren zijn nog niet bekend.

29 Jongeren met jeugdhulp

Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar. Jeugdhulp is de hulp en zorg zoals deze bedoeld en beschreven is in de Jeugdwet (2014). Het betreft hulp en zorg aan jongeren en hun ouders bij psychische, psychosociale en of gedragsproblemen, een verstandelijke beperking van de jongere, of opvoedingsproblemen van de ouders.

Jeugdigen/gezinnen uit Voorschoten weten de toegang tot jeugdhulpvoorzieningen steeds beter te vinden. Jeugdhulp is een open einde regeling en aantallen jeugdigen in jeugdhulp en kosten van trajecten kunnen variëren.

Een afname van het aantal jeugdigen in de jeugdhulp door (preventieve) maatregelen wordt nagestreefd, hiervoor is het actieplan jeugdhulp opgesteld. De maatregelen hierin worden uitgevoerd, in het najaar van 2021 zijn aanvullende maatregelen aan de raad voorgelegd.

30 Jongeren met jeugdbescherming

Jongeren met jeugdbescherming betreft jongeren tot 18 jaar die op enig moment in de verslagperiode een maatregel door de rechter dwingend opgelegd hebben gekregen. Jeugdbescherming is een maatregel die de rechter dwingend oplegt. Dat gebeurt als een gezonde en veilige ontwikkeling van een kind of jeugdige wordt bedreigd en vrijwillige hulp niet of niet voldoende helpt. Een kind of jongere wordt dan onder toezicht gesteld of onder voogdij geplaatst. In uitzonderlijke gevallen wordt de hulp of zorg voortgezet tot de leeftijd van 23 jaar.

31 Jongeren met jeugdreclassering

Het percentage jongeren (12-23 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-23 jaar). Jeugdreclassering is een combinatie van begeleiding en controle voor jongeren vanaf 12 jaar, die voor hun 18e verjaardag met de politie in aanraking zijn geweest en een proces-verbaal hebben gekregen. Indien de persoonlijkheid van de dader of de omstandigheden waaronder het misdrijf is begaan daartoe aanleiding geven, bijvoorbeeld bij jongvolwassenen met een verstandelijke beperking, kan het jeugdstrafrecht eveneens worden toegepast op jongvolwassenen in de leeftijd 18 tot en met 23 jaar. De jongere krijgt op maat gesneden begeleiding van een jeugdreclasseringswerker om te voorkomen dat hij of zij opnieuw de fout ingaat. Jeugdreclassering kan worden opgelegd door kinderrechter of de officier van Justitie. Jeugdreclassering kan ook op initiatief van de Raad voor de Kinderbescherming in het vrijwillige kader worden opgestart. De begeleiding kan doorlopen tot de jongere 23 jaar wordt.

Over de indicator Jongeren met jeugdreclassering is geen data beschikbaar.

Over het percentage jeugd met een delict voor de rechter valt moeilijk iets te zeggen. Deze cijfers komen uit de Kinderen in Tel rapporten die één keer per twee jaar uitkomen en zijn procentueel dermate laag dat er geen trend in te ontdekken valt.

Zowel het percentage als het absolute aantal jongeren met een jeugdbeschermingsmaatregel en een jeugd reclasseringsmaatregel is de afgelopen jaren laag en stabiel. De werkprocessen rond de toegang tot het gedwongen kader jeugdhulp zijn de afgelopen jaren uitgekristalliseerd en beter afgestemd.

32 Cliënten met een maatwerkarrangement WMO

Aantal per 10.000 inwoners in de betreffende bevolkingsgroep. Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo-gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op 327 deelnemende gemeenten.

Het totaal aantal inwoners dat gebruik maakt van een maatwerkarrangement WMO is gestegen.

Wat gaat het kosten?

Tabel Wat gaat het kosten? Programma 6 Sociaal Domein

Programma: P6 Sociaal Domein		Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Totaal baten	Baten	9.735	9.622	9.410	7.014	7.015	7.015
Totaal lasten	Lasten	-29.165	-30.350	-30.554	-26.796	-26.859	-26.757
Saldo van baten en lasten	Saldo	-19.430	-20.727	-21.144	-19.782	-19.844	-19.742
Mutatie reserves							
Totaal onttrekkingen	Baten	1.580	814	25	25	25	25
Totaal stortingen	Lasten	-80	0	0	0	0	0
Saldo mutatie reserves	Saldo	1.500	814	25	25	25	25
Saldo							
Totaal Programma	Saldo	-17.931	-19.914	-21.119	-19.757	-19.819	-19.716
bedragen x € 1.000							
("-"= nadeel / "+"= voordeel)							

Het saldo van programma 6 bedraagt in 2025 € 21.144.000 Dit is € 417.000 nadeliger dan in 2024. De voornaamste oorzaken van tenminste € 50.000, of met een bijzondere oorzaak staan hieronder beschreven.

Jeugdzorg (€ 434.000 nadeel)

De beoogde kosten voor jeugdzorg 2025 liggen € 434.000 hoger ten opzichte van de begrootte prognose 2024 bij de voorjaarsnota 2024.

Doorbelasting salarislasteren (€ 315.000 nadeel)

De doorbelasting op programma 6 is in 2025 € 315.000 hoger dan in 2024. De toelichting op de mutatie van de salarislasteren staat in programma 0.

Subsidies sociaal domein (€ 150.000 nadeel)

Om het welzijnsveld tegemoet te komen is het subsidiebudget van thema 1: welzijn met € 150.000 verhoogd.

Wmo (€ 90.000 nadeel)

In 2025 zijn de beoogde kosten voor de Wmo € 90.000 hoger dan de raming 2024 voor de Wmo.

Minimabeleid (€ 50.000 nadeel)

Naar aanleiding van de behandeling van het nieuwe minimabeleid in de gemeenteraadsvergadering van donderdag 26 september, is er in 2025 een verhoging van het budget voor het minimabeleid opgenomen. De precieze besteding moet nog worden uitgewerkt.

Jaarplan werk en inkomen (€ 37.000 nadeel)

Op basis van prijsontwikkeling is budget voor het werkplan werk & inkomen in 2025 hoger dan in 2024.

Energietoeslag (€ 378.000 voordeel)

De energietoeslag wordt in 2024 afgerond, waardoor deze lasten in 2025 niet meer terugkomen. Dit leidt tot een voordeel.

Omklap binnen het sociaal domein (€ 100.000 voordeel)

In 2024 is de omklap van jeugd naar de Leidse regio afgerond. De lasten met betrekking tot deze omklap komen in 2025 niet meer terug. Hetzelfde geldt bij het budget in 2024 voor de omklap van werk en inkomen.

Vroegsignalering (€ 96.000 voordeel)

In 2024 is € 96.000 beschikbaar gesteld voor vroegsignalering. Deze middelen zijn eenmalig beschikbaar gesteld.

SMI (€ 37.000 voordeel)

De lasten voor sociaal medische indicaties (SMI) zijn in 2024 € 37.000 hoger begroot dan in 2025.

Adviesraad sociaal domein (€ 10.000 voordeel)

Eén van de ombuigingen betreft het verlagen van het budget voor de Adviesraad Sociaal Domein. Dit geeft een voordeel van € 10.000.

Het resterend voordeel van € 38.000 betreft overige kleine wijzigingen, waaronder indexaties.

Wat willen we bereiken ?

Ons uitgangspunt is dat het leven in onze gemeente fijn is. De leefbaarheid voor mens en dier staat echter onder druk door onder andere klimaatverandering, biodiversiteitsverlies, verstedelijking, vervuiling van bodem, lucht en water en geluidsoverlast. Door bij te dragen aan een goede leefomgeving, verbeteren we de gezondheid en het welzijn in onze gemeente. Hierbij is ook aandacht nodig voor een duurzame toekomst.

Daarnaast is het bevorderen van de volksgezondheid een belangrijk aandachtspunt voor de gemeente. We willen een gezonde leefstijl stimuleren, gezondheidsbedreigingen op tijd signaleren en infectieziektes voorkomen.

De gemeente is bovendien verantwoordelijk voor de inzameling van afval en voor het aanleggen en onderhouden van de riolen. Hiervoor innen we belasting (zoals riool- en afvalstoffenheffing). Uitgangspunt is dat de heffingen 100 procent kostendekkend zijn.

Toewerken naar een toekomstbestendig rioelstelsel

We gaan het hoofdriool aanpassen en willen met vernieuwing en onderhoud bijdragen aan een robuust en toekomstbestendig rioelstelsel. Hiervoor komt er centraal door Voorschoten een nieuwe persleiding waarop alle wijken worden aangesloten. Daarnaast pakken we het rioel in de wijken integraal en gebiedsgericht aan met een gescheiden stelsel, zoals bij de wijk Adegeest. Dit is een opgave met een lange doorlooptijd. Daarom moeten in de tussentijd in een aantal wijken knelpunten (tijdelijk) worden opgelost met reparaties, in afwachting van de gebiedsgerichte aanpak. In het Integraal Waterketenprogramma (IWKp) 2024-2028 is de aanpak hiervan vastgelegd. Voor een risicogestuurd beheer van het rioel formuleren we kritische prestatie-indicatoren en we monitoren deze. Zo kunnen we datagedreven sturen op de kwaliteit van het rioel.

Toewerken naar leefbare wijken: groot onderhoud Adegeest

In 2024 is gestart met fase 1 van het groot onderhoud en de herinrichting van de wijk Adegeest. Gelijk met de aanpak van de riolering (bijna 8 kilometer vervangen) en de (woon)straten verbeteren we ook de openbare ruimte. Met deze integrale, gebiedsgerichte aanpak werken we aan een verkeersveilige wijk die klimaatadaptief is en meer biodiversiteit krijgt. Ook is ruimte gereserveerd voor de energietransitie. Gezamenlijk moet dit de leefbaarheid binnen de wijk Adegeest verbeteren. De werkzaamheden worden in vier fasen uitgevoerd en naar verwachting in 2027 afgerond. In 2025 starten naast de werkzaamheden van fase 1 ook de werkzaamheden van fase 2.

Het project Groot onderhoud Adegeest wordt binnen het kaderstellende investeringsbudget van € 20.500.000 uitgevoerd. Voor de klimaatadaptieve maatregelen in Adegeest is ook € 178.000 subsidie toegekend vanuit de impulsregeling van de DPRA (Deltaprogramma Ruimtelijke adaptatie).

Wijken veilig houden: groot onderhoud Raadhuislaan en Oranjeboomstraat

Ook is gestart met het project Raadhuislaan, Oranjeboomstraat en omstreken. Hierbij wordt bijna 1,5 kilometer riolering vervangen en gewerkt aan herinrichting van de woonstraten Raadhuislaan, Oranjeboomstraat, Sir Winston Churchillweg, Christiaan Huygensstraat en de Van Heuven Goedhartstraat. Dit onderhoud is noodzakelijk om de openbare ruimte veilig te houden.

Sinds september 2024 wordt gewerkt aan de rotonde Raadhuislaan. Die moet de verkeersveiligheid vergroten en het aantal verkeersongelukken omlaag brengen. De volgende stap is het persriool (van ruim 400 meter) tussen de Molenlaan en de rotonde Raadhuislaan vervangen. Er is gestart

met de rotonde, omdat hiervoor al een subsidiebijdrage was toegezegd vanuit de provincie. Het totale project loopt tot eind 2025.

In Noord wordt gewerkt aan persleidingen

Zoals gezegd moet het hoofdriool van Voorschoten worden aangepakt. Dit houdt onder andere in dat de huidige persleiding deels wordt vervangen en deels wordt aangepast. Daarnaast komt er een nieuwe persleiding waarop alle wijken afzonderlijk kunnen worden aangesloten. Dit gebeurt in fasen tussen 2024 en 2028. In 2025 zijn de voorbereidende werkzaamheden gepland voor het noordelijk deel tussen de Raadhuislaan en de Korte Vliet. In 2026 en 2027 vindt de daadwerkelijke uitvoering hiervan plaats. Dit project hangt samen met het project van het Hoogheemraadschap van Rijnland. Die legt in 2025 een nieuw riooloverstort aan bij de Korte Vliet. Het zuidelijke deel van de persleiding is gepland na 2027. Hiervoor moet nog nader onderzoek worden gedaan.

Aanpak riool Koninklijke Marinelaan

De riolering van de Koninklijke Marinelaan moet worden hersteld of vernieuwd – afhankelijk van wat er uit de inspectie komt. Deze werkzaamheden vinden in 2025 plaats. Vooralsnog ramen we de kosten hiervan op € 200.000 tot € 300.000. Deze kosten dekken we uit het beschikbaar gestelde investeringskrediet voor relinen en/of renovatie van het riool.

Ook groot onderhoud in Noord-Hofland

De riolering in Noord-Hofland dateert uit de jaren 60 en 70 en door vele gebreken hieraan stagneert de functionaliteit ervan. Reden voor de gemeente om net als in Adegeest de wijk Noord-Hofland op een integrale en gebiedsgerichte wijze aan te pakken. Dit gaan we in 2025 voorbereiden. De uitvoering van werkzaamheden plannen we in 2027 en 2028. Hiermee voeren we de eerste fase uit van het project Ringleiding Noord-Hofland. In het nieuwe IWKp 2029-2033 komen de kosten te staan voor het vervolg van de herinrichting van Noord-Hofland. Een deel van de ringleiding wordt reeds in 2025 gerealiseerd binnen het project Winkelcentrum Hofland.

Vanuit het IWKp 2024-2028 moeten in Noord-Hofland eerst het hoofdriool (de ringleiding) en daarna de riolering in de woonstraten worden vervangen. Ook in dit project combineren we de aanpak van de openbare ruimte rond het winkelcentrum Hofland met het vervangen van de riolering. In de openbare ruimte komen onder andere bredere parkeervakken, meer en betere fietsparkeerplekken en een milieupark. Ook gaan we de woonstraten rond het winkelcentrum duurzaam veilig (30 km) en klimaatadaptief inrichten. De voorbereiding is inmiddels gestart en loopt door in het eerste kwartaal van 2025. Het groot onderhoud rond het winkelcentrum Hofland staat gepland voor het tweede kwartaal van 2025.

Toewerken naar landelijke afvaldoelen

Vanwege Europese- en milieuwetgeving is een derde landelijk afvalbeheerplan opgesteld (LAP3). Hierin zijn onder andere de volgende doelen gesteld:

- bewustwording vergroten onder huishoudens en bedrijven van hun afvalproductie en wat met het afval gebeurt in de keten
- huishoudelijk restafval verminderen tot maximaal 30 kilo per inwoner per jaar in 2025

In 2022 is het programma herijkt en is het accent verschoven naar hoogwaardig ingezamelde afvalstromen en afval voorkomen. In 2023 is de looptijd van het LAP3 verlengd met twee jaar, tot eind 2025. Dit omdat het vervangende Circulair Materialenplan (CMP) nog in ontwikkeling is.

De gemeente Voorschoten doet mee aan de landelijke benchmark van de NVRD (Koninklijke Nederlandse Vereniging voor afval- en reinigingsdiensten). Zij monitort de resultaten met sorteeranalyses. Hieruit blijkt dat Voorschoten nog ver is verwijderd van de landelijke doelen. De cijfers van Voorschoten schommelen en er is nog geen duidelijke dalende trend zichtbaar. In 2020 zamelde Voorschoten 231 kilo restafval per inwoner per jaar in. In 2023 was dat 229 kilo.

Momenteel verwerkt de gemeente Voorschoten de afvalstoffenregistratie nog handmatig. In 2025 wordt dit proces geautomatiseerd. Dit verbetert het proces en de data en gaat tijd besparen.

Vervolgstappen Grondstoffenplan

In oktober 2021 heeft de gemeenteraad het Grondstoffenplan 2021-2025 vastgesteld. Het grondstoffenplan zet in op meer afvalscheiding en minder restafval. In het eerste kwartaal van 2025 besluit de gemeenteraad over de volgende stap uit het Grondstoffenplan: wel of niet variabele tarieven invoeren voor restafval in Voorschoten. Daarnaast is er ook het voornemen om het Grondstoffenplan ongewijzigd te verlengen voor 2026-2030. De gemeenteraad krijgt dit voorgelegd in het eerste kwartaal van 2025.

Vervangen containers en handhaven op afval rondom containers

Voor het vervangen van boven- en ondergrondse containers is een budget beschikbaar van € 250.000. Dit wordt onder andere ingezet binnen projecten zoals het winkelcentrum Hofland. Daarnaast handhaven we op het plaatsen van afval bij containers onder andere om het straatbeeld te verbeteren.

Deel milieutaken overdragen aan omgevingsdienst

In 2025 werkt het college aan een raadsbesluit voor overdracht van een aantal klassieke milieutaken aan de Omgevingsdienst West-Holland. De complexiteit van milieuthema's neemt toe, waardoor verdergaande specialisering nodig is. De allround milieuvrijwilliger van vroeger is nu een specialist op één thema. Ook komen er steeds nieuwe thema's bij (denk aan PFAS), waardoor Voorschoten met de huidige capaciteit niet alles meer zelfstandig kan uitvoeren.

Aandacht voor communicatie rondom energiebesparing

In 2025 gaan we door met de lokale aanpak isolatie en de aanpak energiearmoede. Daarnaast wil het college de communicatie over energiebesparing uitbreiden met aandacht voor zowel technische maatregelen als gedragsverandering. Naast de gemeentelijke communicatiemiddelen en website is er het platform 'Voorschoten voor Duurzaamheid'. Via dit platform werkt de gemeente samen met duurzame partners uit het dorp. In 2025 breidt het college zijn activiteiten op dit gebied verder uit.

Verschillende ontwikkelingen rondom gasloze warmte

In 2025 start de uitvoeringsfase van het uitvoeringsplan voor de Krimwijk. Dit betekent dat huiseigenaren zelf hun woningen gaan verduurzamen. Wij ondersteunen hierbij met praktische hulp, voorlichting en communicatie. Daarnaast bieden we collectieve inkoopmogelijkheden en mogelijkheden voor een duurzaamheidslening. Ook doen we onderzoek.

Noord-Hofland is de eerste wijk die mogelijk kan aansluiten op de warmte van WarmtelinQ. Met de gemeenteraad is afgesproken dat we bewoners in deze wijk al in een vroeg stadium betrekken. Daarom start in 2025 het participatietraject voor het uitvoeringsplan van Noord-Hofland.

De samenwerking Warmte Leidse Regio (WLR) richt zich in de periode 2024-2027 op de oprichting van een publiek regionaal warmtebedrijf. In 2025 werkt WLR toe naar het ondertekenen van een samenwerkingsovereenkomst met verschillende publieke partners. Gemeente Voorschoten is hiervan een mogelijke deelnemer. Als onderdeel van dit proces onderzoekt WLR de rollen en taken van de partners, de juridische structuur en de business case van het toekomstige warmtebedrijf.

Tot slot starten we in 2025 het traject voor het opstellen van het warmteprogramma (transitievisie warmte 2.0).

Meer duurzame energie opwekken

In 2025 zetten we een belangrijke stap om meer duurzame energie op te wekken. Dit is nodig om onze doelstellingen voor 2030 te kunnen halen. Voor zon op dak voeren we doelgroepgerichte acties die pandeigenaren en huurders stimuleren om te investeren in zonnepanelen. Voor zon op veld onderzoeken we of we zonnepanelen kleinschalig kunnen inpassen. We hebben immers te

maken met een beschermde status van grote delen van het buitengebied. Ook kijken we op welke grote parkeerplaatsen een overkapping met zonnepanelen ('solar carports') mogelijk is voor eigenaren en projectontwikkelaars. Bij al deze plannen houdt het college rekening met de transportbeperkingen van het elektriciteitsnet.

De activiteiten uit taakveld 7.4 worden gedekt vanuit de tijdelijke regeling Capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid (CDOKE), de SpUK Lokale Aanpak Isolatie en de SpUK energiearmoede.

Multifunctioneel gedenkpark Rosenburgh

De gemeente draagt zorg voor de exploitatie en beheer van multifunctioneel gedenkpark Rosenburgh. In de eerste fase is de klassieke begraafplaats omgevormd naar het gedenkpark met onder andere natuur-, dier- en urngraven en de mogelijkheid om as van dieren te verstrooien. In 2025 start de tweede fase, waarin drie toekomstscenario's voor de aula van het gedenkpark worden opgesteld. Deze moet worden gemoderniseerd en uitgebreid of vernieuwd. Hiervoor komt een apart raadsvoorstel.

Verbonden partijen

Tabel Verbonden Partijen Programma 7

Naam
Gemeenschappelijke regeling GGZ subsidies
RDOG Hollands Midden
Omgevingsdienst West-Holland

Samenwerkingsverbanden

Naam	Samenwerking Waterketen Regio Rijnland
Juridische vorm	Samenwerkingsverband van 28 gemeenten, drinkwaterbedrijven Dunea en Oasis en het Hoogheemraadschap van Rijnland.
Vestigingsplaats	Leiden
Bestuur en toezicht	De samenwerking kent drie bestuursorganen: <ul style="list-style-type: none"> • Bestuurlijk algemeen • Bestuurlijk Cluster • C-team, overkoepelend orgaan van voorzitters van de clusters (4 in totaal) en Rijnland
Doelstelling	Gezamenlijk zorgen voor de gehele waterketen en krachten bundelen door <ul style="list-style-type: none"> • kostenbesparingen te realiseren in het beheer van de waterketen • de beheertaken beter uit te voeren en het innovatievermogen te versterken • de personele kwetsbaarheid te verminderen bij de uitvoering van de beheertaken <p>Vertrekpunt in de samenwerking is dat de bestaande taken en verantwoordelijkheden niet onder druk komen te staan.</p> <p>Samenwerken versterkt de waterketen. Met dit uitgangspunt werken gemeenten, drinkwaterbedrijf Dunea en het hoogheemraadschap van Rijnland samen toe naar een waterketen en waterketenbeheer: <ul style="list-style-type: none"> • van hoge constante kwaliteit • met een lage kwetsbaarheid • functionerend tegen zo laag mogelijke totaal maatschappelijke kosten </p>

Nr.	Beleidsindicator	Eenheid	Bron	Voorgaande laatst bekende realisatie	Laatst bekende realisatie	Landelijk vergelijking cijfer
33	Omvang huishoudelijk restafval	Kg/inwoner	CBS statistiek Huishoudelijk afval	177 (2022)	177 (2022)	148 (2022)
34	Hernieuwbare elektriciteit	%	RWS	9,8% (2021)	16,8% (2022)	41,3% (2022)

Toelichting beleidsindicatoren

33 Omvang huishoudelijk restafval

Niet gescheiden ingezameld restafval dat te groot of te zwaar is om op dezelfde wijze als het huishoudelijk restafval te worden aangeboden.

De afgelopen jaren zijn er in Voorschoten geen grote wijzigingen in het aantal kilogram huishoudelijk restafval per inwoner waar te nemen. Vanwege de uitbreiding van de inzamelvoorzieningen is de prognose dat er een lichte daling van de hoeveelheid restafval per inwoner is.

34 Hernieuwbare elektriciteit

Het % hernieuwbare energie, ook wel duurzame of groene energie genoemd. Dit is energie afkomstig van natuurlijke bronnen die constant worden aangevuld zoals uit wind, waterkracht, zon, bodem, buitenluchtwarmte en biomassa.

Anders dan bij de levering van gas en elektriciteit worden veel vormen van hernieuwbare energie niet bemeterd, bijvoorbeeld omdat opwekking en gebruik geheel of gedeeltelijk "achter de meter" plaatsvinden (zoals bij hernieuwbare elektriciteit). In de Klimaatmonitor van Rijkswaterstaat worden daarom top-down inschattingen gemaakt. Hierbij worden nationale cijfers op basis van een verdeelsleutel gealloceerd over gemeenten. Deze cijfers komen doorgaans bijna twee jaar na afloop van een kalenderjaar beschikbaar. Het percentage hernieuwbare elektriciteit heeft zich volgens deze schattingen in Voorschoten ontwikkeld van 0,1% in 2010 naar 16,8% in 2022. Wanneer Voorschoten in 2030 energieneutraal wil zijn dient dit in 2030 100% te zijn.

Wat gaat het kosten?

Tabel Wat gaat het kosten? Programma 7 Volksgezondheid en milieu

Programma: P7 Volksgezondheid en milieu		Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Totaal baten	Baten	8.761	9.440	9.808	9.782	9.887	10.050
Totaal lasten	Lasten	-9.602	-9.701	-8.690	-8.676	-8.778	-8.850
Saldo van baten en lasten	Saldo	-841	-262	1.118	1.107	1.108	1.200
Mutatie reserves							
Totaal onttrekkingen	Baten	130	251	0	0	0	0
Totaal stortingen	Lasten	0	0	0	0	0	0
Saldo mutatie reserves	Saldo	130	251	0	0	0	0
Saldo							
Totaal Programma	Saldo	-711	-11	1.118	1.107	1.108	1.200
bedragen x € 1.000							
("-"= nadeel / "+"= voordeel)							

Het saldo van programma 7 bedraagt in 2025 € 1.118.000. Dit is € 1.380.000 voordeliger dan in 2024. De voornaamste oorzaken van tenminste € 50.000, of met een bijzondere oorzaak, staan hieronder beschreven.

Doorbelasting salarislasten (€ 345.000 nadeel)

De doorbelasting op programma 7 is in 2025 € 345.000 hoger dan in 2024. De toelichting op de mutatie van de salarislasten staat in programma 0.

Gemeenschappelijke regeling Hecht (€ 64.000 voordeel)

In 2024 is een aanvullende begrotingswijziging voor de gemeenschappelijke regeling vastgesteld om de algemene reserve van Hecht op niveau te brengen nadat deze aangewend is voor het negatieve resultaat in 2023. Deze aanvullende wijziging is niet voorzien in 2025.

Baten rioolheffing (€ 88.000 voordeel)

Het voordeel op de baten wordt veroorzaakt door een tweetal factoren, enerzijds door een toename van het aantal aanslagen en anderzijds door kostenverhoging van het heffingstarief. Omdat dit het gesloten systeem betreft waarbinnen wordt uitgegaan van volledige kostendekkendheid, leidt dit tot stijging van het tarief. Zie voor een nadere toelichting de paragraaf Lokale heffingen.

Afvalinzameling & verwerkingskosten / Baten afvalstoffenheffing (€ 668.000 voordeel)

Bij afvalinzameling en de verwerkingskosten is een daling van de kosten waarneembaar, onder andere als gevolg van betere afvalscheiding, zoals het apart inzamelen van matrassen en grofvuil tegen betaling. Als gevolg hiervan worden er lagere tonnages grofvuil ingeleverd bij de verwerker van grofvuil en dit zorgt voor een verlaging de lasten van € 306.000. Daarnaast is er een voordeel op de baten bij de afvalstoffenheffing van € 362.000. Dit is enerzijds te verklaren door een toename van het aantal aanslagen en anderzijds door kostenverhoging van het heffingstarief. Omdat dit het gesloten systeem betreft waarbinnen wordt uitgegaan van volledige kostendekkendheid, leidt dit tot stijging van het tarief. Zie voor een nadere toelichting de paragraaf Lokale heffingen.

Kapitaallasten investeringen (€ 337.000 voordeel)

Als gevolg van het doorschuiven van voorgenomen investeringen op basis van het vastgestelde IWKp 2024-2028, tractie met betrekking tot afval en de afslag van 30% op de investeringsplanning vallen de kapitaallasten € 337.000 lager uit dan verwacht.

CDOKE-middelen (baten en lasten neutraal)

In de begrotingscirculaire 2025 heeft de provincie aangegeven dat gemeenten ervan uit mogen gaan dat de ontvangen CDOKE middelen elk jaar worden ontvangen. Het te ontvangen bedrag bedraagt € 500.000 vanaf 2025. Omdat dit een specifieke uitkering (SPUK) betreft worden de baten en lasten neutraal geraamd. In 2024 was de bijdrage nog begroot op € 873.000, en dit zorgt voor zowel op de baten als de lasten voor een mutatie van € 373.000 (nadeel / voordeel).

Restantbudgetten Warmte Leidse Regio & Klimaatakkoord (€ 197.000 voordeel)

Via de jaarrekening 2023 zijn de restantbudgetten ten behoeve van het samenwerkingsverband Warmte Leidse Regio € 47.000 en uitvoering van het klimaatakkoord € 150.000, via reserveonttrekkingen beschikbaar gesteld in 2024. Deze aanvullende middelen zijn niet voorzien in 2025 en is daarmee per saldo een voordeel van € 197.000 in 2025 ten opzichte van 2024.

Multifunctioneel gedenkpark Rosenburgh (€ 365.000 voordeel)

Met het vaststellen van de raadsvoorstel Toekomstbestendig begraven Rosenburgh in 2024, is de opmaat naar een betere kostendekkendheid in gang gezet. Om de kostendekkendheid te verbeteren zijn er twee aanpassingen doorgevoerd: het uitbreiden van het dienstenaanbod en het vaststellen van meer marktconforme tarieven voor de diensten. Gezamenlijk zorgt dit voor een stijging van de baten van € 365.000.

Het resterend voordeel van € 6.000 betreft overige kleine wijzigingen, waaronder indexaties.

Wat willen we bereiken ?

Woningbouw blijft voor het college een topprioriteit. Daarom gaan we hard aan de slag met de plannen uit de in december 2023 vastgestelde woonvisie. Hierbij spelen we in op de mogelijkheden die aanstaande wet- en regelgeving ons bieden. Onze speerpunten zijn nieuwe woningen realiseren volgens de woonvisie en het aandeel betaalbare woningen binnen de woningvoorraad vergroten.

In de kadernota 2025 is aangekondigd dat voor deze ambities financiële ombuigingen nodig zijn. Voor programma 8 betekent dit het volgende:

- Het in de kadernota opgenomen extra budget voor projecten van € 250.000 wordt teruggebracht naar € 200.000
- In fasen moet de omgevingsvergunningprocedure kostendekkender worden gemaakt
- De hoogte van de leges voor het vooroverleg van ruimtelijke initiatieven moet beter overeenkomen met de reële inzet hiervoor
- Bij elk ruimtelijk initiatief beoordelen we de te verrekenen kosten

Voor programma 8 betekent dit verder concreet dat de projecten Moeder Godskerk en Forescate III worden getemporiseerd. Met dit besluit is rekening gehouden met motie 333 (focus op woningbouwprojecten in realisatiefase).

Aan het realiseren van woningbouw is een complex systeem verbonden van strategie, financiering, samenwerking, ontwikkeling en realisatie. Op verschillende fronten zetten we de komende jaren verschillende stappen. Daarbij zien we onder andere het volgende voor ogen:

- De Omgevingsvisie Voorschoten 2040 is vastgesteld
- Kostendekkende vergunningsprocedures, leges en beoordeling ruimtelijke initiatieven;
- De subregionale woon-zorgvisie is vastgesteld
- Verbeteringen in het landschap van de Duivenvoordecorridor
- Afwikkelen voormalige exploitatie Deltaplein
- Realisatie vier woonwagendstandplaatsen
- Ontwikkelen diverse woningbouwprojecten
- Oplevering woningbouwprojecten in 2025: Einsteinlaan, Beresteyn, Leidseweg 104, Palestrinalaan
- Start Starrenburg III

Stappen naar Omgevingsvisie Voorschoten 2040

In 2025 ontwikkelen we de nieuwe omgevingsvisie van Voorschoten. De bouwstenen hiervoor hebben we al in 2024 verzameld. Deze werken we uit tot voorstellen voor de ontwikkeling van (de fysieke leefomgeving van) Voorschoten. Vervolgens verwerken raad en college, in samenspraak met de samenleving, de voorstellen in de ontwerp-Omgevingsvisie Voorschoten 2040. Op deze ontwerp-Omgevingsvisie heeft/hebben inwoners formele inspraak en kunnen zienswijzen worden ingediend. Waar nodig of wenselijk wordt in reactie op de zienswijzen het ontwerp aangepast tot de definitieve omgevingsvisie. De Omgevingsvisie Voorschoten 2040 wordt september 2025 ter besluitvorming voorgelegd aan de gemeenteraad.

In de tussentijd werken we met een tijdelijk omgevingsplan, waarin alle bestemmingsplannen zijn samengevoegd. Dit moet de komende jaren gefaseerd worden omgebouwd naar een nieuw omgevingsplan. In 2025 gaan we hiervoor een plan van aanpak opstellen.

Leges omgevingsvergunningen worden kostendekkender

De leges voor omgevingsvergunningen worden verhoogd. Zo zorgen we dat de aanvrager de daadwerkelijke kosten betaalt van het 'product' omgevingsvergunning. En komt minder inzet ten

laste van de algemene dekkingsmiddelen. 100 procent kostendekkende leges lijken met de nieuwe tarieven nog niet haalbaar. Hierbij speelt ook dat er wettelijk bepaalde maximumtarieven zijn. Als we de inkomsten ramen uit de leges voor omgevingsvergunningen, gaan we ervan uit dat die jaarlijks min of meer gelijk blijven. In de raming zitten dan ook geen incidentele projecten met hoge(re) legesbaten zoals verbouwing Van der Valk en WarmtelinQ.

Voorafgaand aan een vergunningsaanvraag is er vaak een vooroverleg om de haalbaarheid van een initiatief te beoordelen. Hiervoor vragen we tot op heden een vast bedrag aan leges. Maar vaak gaat er veel tijd en capaciteit in het vooronderzoek zitten. Het vaste bedrag is te laag ten opzichte van de geleverde inzet. In 2025 volgt een voorstel om de legesverordening hierop aan te passen. Het uitgangspunt hierbij gaat worden, dat een ruimtelijk besluit niet wordt genomen zonder een afspraak over de plankosten (anterieure overeenkomst). Plankosten gaan berekend worden op basis van de plankostenscan. De scan gaat uit van maximaal redelijke plankosten (wat kunnen we maximaal doorbereken).

Ontwikkelen woon-zorgvisie

De Tweede Kamer moet zich nog buigen over de Wet Versterking regie volkshuisvesting. Maar als deze wordt goedgekeurd, moeten we binnen twee jaar een volkshuisvestingsplan vaststellen. Hierin is ook de woon-zorgvisie opgenomen. In 2025 wordt daarom met andere gemeenten uit de subregio Leiden al nagedacht over deze woon-zorgcomponent. Deze component geldt als basis voor de woon-zorgvisie voor Voorschoten. We verwachten de woon-zorgvisie in 2026 vast te stellen.

Doelen voor grondexploitatie

In de Nota Grondbeleid staat toegelicht wat de visie is van de gemeente op het grondbeleid en hoe die zich verhoudt tot de doelstellingen in deze begroting. Ook staat daar hoe we het grondbeleid uitvoeren. Hier richten we ons daarom alleen op de actuele ontwikkelingen. Overigens actualiseren we de gemeentelijke grondexploitatie minimaal een keer per jaar bij de vaststelling van de jaarrekening.

Grondexploitatie Duivenvoordecorridor (grex DVC)

De gemeente Voorschoten wil het landschap van de Duivenvoordecorridor verbeteren. De bestaand verspreid liggende glastuinbouw in dit gebied verdwijnt en maakt plaats voor een meer open en groener landschap met recreatieve voorzieningen. Om het project financieel mogelijk te maken zijn kostendragers nodig. Hiervoor wordt op beperkte schaal woningbouw ontwikkeld, passend bij het karakter van het gebied. Voor deze ontwikkeling is een convenant gesloten tussen het Rijk, de provincie Zuid-Holland, en de gemeenten Leidschendam-Voorburg en Voorschoten.

Locatie Noortveer is de laatste geplande ontwikkeling van de grondexploitatie (grex) Duivenvoordecorridor. Eind 2024 en 2025 krijgt het gunnings- en aanbestedingstraject vorm en wordt het uitgevoerd. De gunningsleidraad bevat regels over de inrichting, kwaliteitsniveau, fasering en een minimumbod. Op basis van het in 2018 vastgestelde exploitatieplan is het plan hier 19 grondgebonden woningen te ontwikkelen.

De tabel (hierna) laat het planresultaat zien in het jaar van afsluiten van de grondexploitatie. De resultaten van de grondexploitaties worden na afsluiting van de grondexploitatie verwerkt in de jaarcijfers van dat jaar. Voor negatieve planresultaten heeft dit geen effect op het jaarrekeningresultaat, omdat hiervoor al een (verlies)voorziening is getroffen.

Planresultaten Duivenvoordecorridor	1-1-2024	2025	31-12-2026
Op eindwaarde			€ -619.000
Op contante waarde	€ -583.000		

De grondexploitatie DVC is de enige nog lopende grex waarop actief grondbeleid wordt gevoerd. Jaarlijks wordt deze grex met bijbehorende risico's geactualiseerd. Het verwachte verlies van de

grex bedraagt per 2023 € 589.000 op saldo contante waarde op 1 januari 2024. Voor dit bedrag is de verliesvoorziening DVC gevormd. De risico's die voor deze grex zijn voorzien, worden geïdentificeerd en gekwantificeerd. Voor 2024 hebben deze een gewogen effect van € 308.000 (2023: € 795.000). In 2025 verwerken we de nieuwste (financiële) inzichten in de actualisatie. Deze risicoreserve is verdisconteerd in de concernreserve. De verliesvoorziening wordt aangepast wanneer uit de jaarlijkse actualisatie van de grex DVC wijzigingen naar voren komen. Deze wijzigingen worden verrekend met de concernreserve.

Voormalige grondexploitatie Deltaplein

Met Deltaplein Ontwikkeling BV is een realisatieovereenkomst gesloten en zijn subsidie-afspraken vastgelegd. De gemeente verstrekt een subsidie wanneer uit deskundigenonderzoek blijkt dat het tekort in de projectexploitatie ten minste € 2,4 miljoen bedraagt. Het gaat om een subsidiebedrag van € 2,4 miljoen vermeerderd met rente. Voor de financiële afwikkeling heeft de gemeente een voorziening beschikbaar.

Momenteel gaat het om de juridische afwikkeling van de gerechtelijke procedure(s). In 2024 wordt het beroep behandeld en in 2025 mogelijk nog een hoger beroep. De gemeente heeft een eerder verzoek tot bevoorschotting van het bedrag afgewezen. De rechtbank heeft dit bevestigd vanwege het ontbreken van een deugdelijke financiële verantwoording, inclusief accountantsverklaring. Dit laatste is nodig, omdat anders de subsidie als onrechtmatig kan worden beschouwd en als staatssteun kan worden gezien.

Lokaal maatwerk

Sinds de inwerkingtreding van de geactualiseerde Huisvestingswet 2014 hebben we meer mogelijkheden om woningen met voorrang toe te wijzen aan personen met lokale binding ("lokaal maatwerk"). Hoe we dit lokale maatwerk vormgeven, stemmen we af met Holland Rijnland. Doel is dat onder andere inwoners met een vitaal beroep meer kans maken op een woning.

Woningbouw in verschillende fasen van voorbereiding

Zoals gezegd werken we hard aan de ambitie om nieuwe woningen te bouwen. De verschillende potentiële bouwlocaties in het dorp bevinden zich in verschillende fasen van het project. Hieronder staat een kort overzicht van ontwikkelingen binnen de bouwprojecten:

- 60-70 woningen op het *Churchillplein*: in gesprek met (toekomstige) initiatiefnemers Woonzorg en Aldi om tot een intentieovereenkomst te komen
- Woningen en school *Fortgens*: door ombuigingen worden de woningen later uitgevoerd dan het schoolgebouw
- 120 sociale huurwoningen aan het *Oude Stationslaantje*: project wordt getemporeerd en in 2025 zoeken we daarvoor een corporatie
- 356 woningen *Starrenburg III*: nadat eind 2024 de Anterieuere Overeenkomst is gesloten met De Raad Bouw en Niersman, het terrein wordt bouwrijp gemaakt
- Gezondheidscentrum en 44 appartementen op *Raadhuislaan 41-47*: het uitwerkingskader is vastgesteld dus de Buitenplanse Omgevingsplanactiviteit (Bopa) kan worden voorbereid
- 100 woningen Segaar / Arsenaal: voortgang van dit project hangt af van de planning van de Raad van State. De Raad van State heeft tot nu toe 26 beroepsschriften en één voorlopige voorziening ontvangen

Realiseren vier woonwagendplaatsen

In september 2023 heeft de raad de Hofweg/langs de Korte Vliet aangewezen als woonwagendlocatie. Op basis van recente jurisprudentie moet Voorschoten daarvoor vier standplaatsen realiseren. In 2025 worden vier standplaatsen gerealiseerd en twee woonwagens geplaatst. De gemeente wil deze woonwagens graag overdragen aan een corporatie. Het is onzeker of het binnen budget mogelijk is om twee extra woonwagens te plaatsen. Dit hangt af van de samenwerking met de corporatie(s).

Vergunningverlening voor Huize Bijdorp

Inmiddels zijn bij Huize Bijdorp vergunningen verstrekt voor de restauratie van de historische tuinmuren en de orangerie, de transformatie van de Wasserij en de bouw van elf boswoningen. Hiermee kan nu worden gestart. Eind 2024 volgen nog de vergunningen voor de sloop van het oude klooster en nieuwbouw van het kloosterhof. In 2025 worden die plannen uitgevoerd.

Overige lopende projecten

Ondertussen zijn er projecten in uitvoering op Prof. Einsteinlaan, Beresteyn, Leidseweg 104 en Palestrinalaan. In voorbereiding zijn de projecten Jan Wagtendonkstraat, Jan Evertselaan en Noortveer.

Nr.	Beleidsindicator	Eenheid	Bron	Voorgaande laatst bekende realisatie	Laatst bekende realisatie	Landelijk vergelijking cijfer
35	Gemiddelde WOZ waarde	Duizend euro	CBS	486 (2023)	501 (2024)	379 (2024)
36	Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	Basisregistratie adressen en gebouwen	2,0 (2022)	0,3 (2023)	9,1 (2023)
37	Demografische druk	%	CBS	89,2% (2023)	89,3% (2024)	70,4% (2024)
38	Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	In euro's	COELO	€ 1.340 (2023)	€ 1.388 (2024)	€ 911 (2024)
39	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	In euro's	COELO	€ 1.430 (2023)	€ 1.481 (2024)	€ 994 (2024)

Toelichting beleidsindicatoren

35 Gemiddelde WOZ waarde

De gemiddelde WOZ waarde van woningen.

36 Nieuw gebouwde woningen

Het aantal nieuw gebouwde woningen, exclusief overige toevoegingen zoals transformaties.

37 Demografische druk

De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar.

38 Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden

Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.

39 Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden

Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.

Voor de komende jaren staan er verschillende woningbouwprojecten in de programmering. De verwachting is dat dit zal leiden tot een aanzienlijke toename van de nieuwbouw.

Wat gaat het kosten?

Tabel Wat gaat het kosten? Programma 8 Wonen en bouwen

Programma: P8 Wonen en bouwen		Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Totaal baten	Baten	650	2.625	6.053	850	811	814
Totaal lasten	Lasten	-3.135	-5.620	-7.156	-2.138	-2.083	-2.088
Saldo van baten en lasten	Saldo	-2.485	-2.996	-1.103	-1.287	-1.271	-1.275
Mutatie reserves							
Totaal onttrekkingen	Baten	675	1.261	13	7	7	7
Totaal stortingen	Lasten	-75	-500	0	0	0	0
Saldo mutatie reserves	Saldo	600	761	13	7	7	7
Saldo							
Totaal Programma	Saldo	-1.885	-2.235	-1.090	-1.280	-1.264	-1.268
bedragen x € 1.000							
("-"= nadeel / "+"= voordeel)							

Het saldo van programma 8 is in 2025 € 1.103.000. Dit is € 1.892.000 voordeliger dan in 2024. De voornaamste oorzaken van tenminste € 50.000, of met een bijzondere oorzaak staan hieronder beschreven.

Verkoop ontwikkellocaties (€ 600.000 voordeel)

In het verleden is een indexering grondwaarde afgesproken over de verkoop van ontwikkellocaties. Eén van de locaties voldoet aan de voorwaarden. In de Begroting 2025 is hiervoor een bedrag van € 600.000 opgenomen.

Kruispuntkerk (€ 200.000 voordeel)

Om vervolgstappen te nemen die nodig zijn om op basis van een Definitief Ontwerp, een investeringsplan en een uitgewerkt exploitatieplan te kunnen besluiten over de realisatie van de ontwikkeling Kruispuntkerk is in 2024 een éénmalig budget opgenomen van € 300.000. Voor 2025 is externe inhoudelijke ondersteuning noodzakelijk, wat € 100.000 aan extra kosten met zich meebrengt.

Omgevingswet (€ 184.000 voordeel)

Om de volledige transitie van de omgevingswet vorm te kunnen geven is in 2024 een éénmalig budget van € 284.000 beschikbaar gesteld, waarvan € 196.000 voor de voorbereidende werkzaamheden omgevingsvisie. Voor 2025 is externe inhoudelijke ondersteuning noodzakelijk, wat € 100.000 aan extra kosten met zich meebrengt.

Ontwikkelvisie Centrum (€ 260.000 voordeel)

In 2024 is een éénmalig budget voor het opstellen van de Ontwikkelvisie Centrum beschikbaar gesteld.

Huize Bijdorp (€ 250.000 voordeel)

Als bijdrage voor in de kosten van inrichting en herstel van de buitenplaats is in 2024 éénmalig een budget van begroot.

Flexwoningen (€ 250.000 voordeel)

Voor de woonopgave is in 2024 éénmalig een budget van € 250.000 gereserveerd voor het realiseren van flexwoningen.

Bijdrage verkeersaansluiting Intratuin (€ 200.000 voordeel)

In 2024 is de éénmalige bijdrage van de gemeente Voorschoten aan het project verkeersaansluiting Intratuin opgenomen.

Doorbelasting salarislasten (€ 197.000 voordeel)

De doorbelasting op programma 8 is in 2025 € 197.000 lager dan in 2024. De toelichting op de mutatie van de salarislasten staat in programma 0.

Leges kostendekkendheid (€ 33.000 voordeel)

Door de kostendekkendheid te vergroten wordt een eerlijkere prijs betaald door degene die het product afneemt. Hierdoor komt minder ten laste van de algemene dekkingsmiddelen.

Anterieure overeenkomsten (€ 118.000 nadeel)

Dankzij kostenverhaal voor diverse projecten zijn in de begroting 2024 éénmalig baten van € 118.000 opgenomen.

Woningbouw (€ 200.000 nadeel)

Voor capaciteit woningbouw is in de kadernota 2025-2028 € 250.000 beschikbaar gesteld. In het kader van de ombuigingen is dit verlaagd met € 50.000.

Het resterend voordeel van € 36.000 betreft overige kleine verschillen, waaronder indexaties.

Paragrafen

Lokale heffingen

1.1 Inleiding

In deze paragraaf wordt inzicht gegeven in de door de gemeente Voorschoten geheven belastingen, bestemmingsheffingen en rechten.

Onder de belastingen vallen: de onroerendezaakbelastingen, de belastingen op roerende woon- en bedrijfsruimten, de toeristenbelasting, de precariobelasting en de reclamebelasting. De opbrengst van de belastingen gaat naar de algemene middelen.

Onder de bestemmingsheffingen vallen de rioolheffing en de afvalstoffenheffing.

De rechten omvatten een grote groep belastbare feiten. De belangrijkste hiervan zijn de marktgelden, de lijkbezorgingsrechten en de leges inzake omgevingsvergunningen, reisdocumenten, burgerlijke stand en gemeentelijke basisadministratie. Voor zowel de bestemmingsheffingen als de rechten geldt dat tarieven maximaal kostendekkend mogen zijn en dat de opbrengst gebruikt wordt ter dekking van de gemaakte kosten.

1.2 Beleid lokale heffingen

Het beleid van de gemeente Voorschoten is als volgt samen te vatten: "De inwoners, bedrijven en andere belanghebbenden leveren een rechtvaardige bijdrage in de gemeentelijke voorzieningen." De lokale lastendruk blijft in reële termen gelijk, waarbij er van uitgegaan wordt dat leges en rechten kostendekkend blijven c.q. worden.

De gemeente heeft volledige autonomie in het bepalen van de hoogte van de gemeentelijke belastingen. Het rijk houdt bij verdeling van de inkomsten uit het gemeentefonds rekening met gemeentelijke inkomsten uit het eigen belastinggebied. In de meicirculaire 2024 gaat het rijk ervan uit dat de gemeentelijke OZB-opbrengsten alleen al, als gevolg van de inflatie in 2025 met 6,3 procent zullen toenemen. Dat is 3,1 procent hoger dan de 3,2 procent waar rekening mee is gehouden in de kadernota 2025. Echter, blijft het vastgestelde indexering van 3,2 procent voor de OZB-opbrengsten gehandhaafd en wordt er dus afgeweken van deze prijsontwikkeling.

De overige geraamde opbrengsten van belastingen, leges en rechten zijn in de begroting 2025 ook verhoogd met het indexeringspercentage van 3,2 procent. Met deze verhoging wordt de algemene prijsontwikkeling gevolgd. Dit is noodzakelijk om de inkomsten van de gemeente op dit onderdeel op peil te houden en structurele onevenwichtigheid te voorkomen.

1.3 Overzicht geraamde baten belastingen, heffingen en rechten

Onderstaand overzicht vermeldt de geraamde opbrengsten voor 2024 en 2025 voor de diverse belastingen en rechten.

Bedragen x € 1.000

Belastingen / heffingen / rechten	Realisatie 2023	Raming 2024	Raming 2025	Mutatie t.o.v. 2024
OZB woningen	6.939	7.186	7.491	305
OZB niet-woningen	1.201	1.183	1.363	180
Roerende ruimte belastingen	6	7	7	0

Belastingen / heffingen / rechten	Realisatie 2023	Raming 2024	Raming 2025	Mutatie t.o.v. 2024
Hondenbelasting	142	145	0	-145
Precariobelasting	10	11	11	0
Toeristenbelasting	208	176	280	104
Reclamebelasting	92	81	84	3
BIZ-Dobbewijk	27	27	27	0
Afvalstoffenheffing	4.760	4.954	5.353	399
Rioolheffing	2.799	2.887	2.974	87
Marktgelden	28	82	89	6
Begraafplaatsrechten	323	354	716	362
Wabo-leges	219	647	701	54
Overige rechten en leges	552	481	589	108
subtotaal opbrengst	17.306	18.221	19.685	1.464
af: kwijtscheldingen	-270	-290	-290	0
Netto opbrengst	17.036	17.931	19.395	1.464

1.4 Belastingen

Onroerendezaakbelastingen (OZB)

De aanslag OZB wordt voor het belastingjaar 2025 gebaseerd op (nog door de raad vast te stellen) OZB-tarieven voor 2025 en de WOZ-waarde naar waardepeildatum 1 januari 2024.

Het uitgangspunt voor de geraamde netto OZB-opbrengst 2025 is:

- Indexering van de geraamde opbrengst 2025 met 3,2 procent

Bij de berekening van de OZB-tarieven voor 2025 wordt rekening gehouden met bovenstaand uitgangspunt en met de meest recente gegevens omtrent de verwachte waardeontwikkeling. De voorlopige waardeontwikkeling voor woningen gaat uit van 4,9 procent en voor niet-woningen van 0,6 procent. Dit is gebaseerd op de meest recente analyse verkregen vanuit de BSGR (oktober 2024). Hierbij moet opgemerkt worden dat de herwaardering van zowel de woningen als niet-woningen nog niet afgerond is. Voor woningen is 35 procent afgerond en voor niet-woningen 64 procent. Gezien de voortgang van de herwaardering, kan de uiteindelijke waardeontwikkeling nog afwijken.

Toeristenbelasting

De opbrengsten voor de toeristenbelasting zijn verhoogd als gevolg van het aanpassen van het toeristenbelastingtarief van € 2,86 naar € 3,50, hiermee wordt aangesloten op het belastingtarief 2024 van de gemeente Leiden.

In onderstaand tarievenoverzicht is het verloop van de toeristenbelasting van de afgelopen jaren terug te vinden.

	2022	2023	2024	2025
<u>Toeristenbelasting</u> per overnachting	€ 2,66	€ 2,74	€ 2,86	€ 3,50

Precariobelasting

De precariotarieven zijn voor 2025 met 3,2 procent verhoogd.

1.5 Heffingen en rechten

In de paragraaf lokale heffingen moet een overzicht van baten en lasten worden opgenomen voor de heffingen waarbij sprake is van het verhalen van kosten. In dit hoofdstuk worden de diverse heffingen kort behandeld en wordt per heffing via een vast format inzicht gegeven in de kosten die (vanuit de diverse programma's) aan de heffing worden toegerekend. De gehanteerde tariefstelling, geraamde baten en eventuele achterliggende beleidskeuzes worden ook per heffing aangegeven.

Onafhankelijk van de aard en samenstelling van de overhead kan deze worden toegerekend aan de directe kosten van de programma's. Deze toerekening vindt voor heffingen extracomptabel plaats. Voor wat betreft het toerekenen van overhead aan de tarieven is gekozen voor een systematiek waarbij de totale overhead op taakveld 0.4 op basis van de volgende formule wordt verdeeld:

$\text{Opslag taakveld} = \frac{\text{overhead} \times ((\text{aantal aan heffing toegerekende uren}) / (\text{totaal aantal verdeelde uren exclusief uren taakveld overhead}))}{1}$
--

Rioolheffing

De gemeente is wettelijk verplicht om haar zorgplichten voor afval-, hemel- en grondwater na te komen. Hoe de gemeente invulling geeft aan de gemeentelijke zorgplichten is vastgelegd in het Integraal Water Keten plan (IWKp) 2024-2028. In gezamenlijkheid met de Leidse Regio is het IWKp 2024-2028 opgesteld en in het eerste kwartaal van het jaar 2024 is deze goedgekeurd door de Raad. Hierbij is afgesproken dat de rioolheffing gedurende de looptijd van het IWKp 2024-2028 jaarlijks met 3,0 procent zal stijgen bovenop de inflatiecorrectie.

Het uitgangspunt is dat de kosten voortkomend uit de zorgplicht voor 100 procent worden gedekt uit de rioolheffing. Het kostendekkingsplan uit het IWKp 2024-2028 is verwerkt in de begroting 2025. Over de toekomstige financiële gevolgen als gevolg van noodzakelijke investeringen en het effect op de kostendekkendheid kan op dit moment nog niets gezegd worden.

Berekening kostendekkendheid rioolheffing		
Kosten taakveld(en) incl. omslagrente	2.160.000	
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	-	
Netto kosten taakveld(en)		2.160.000
Toe te rekenen kosten:		
Overhead	524.000	
BTW	290.000	
Totaal toerekenbare kosten		814.000
Totale kosten		2.974.000
Totale opbrengsten		2.974.000
Kostendekkendheid		100%

Tarieven rioolheffing en beleidskeuzes

Een groot deel van de kosten hangt samen met het in stand houden van het rioolstelsel, terwijl slechts een beperkt deel van de kosten samenhangt met de mate van gebruik van de riolering. Omdat er mede hierdoor nauwelijks onderscheid te maken is naar individualiseerbaar profijt hanteert de gemeente Voorschoten een vast tarief voor percelen met een drinkwateraansluiting. Percelen met een drinkwateraansluiting hebben vrijwel altijd een afvoer op het rioolstelsel, waardoor de belastingplichtige van dit perceel profiteert van het rioolstelsel. Het lage tarief voor percelen zonder drinkwateraansluiting is gebaseerd op het principe dat ook deze percelen baat

hebben bij de gemeentelijke waterzorgtaken afvoer hemelwater en beheer grondwaterpeil. Deze percelen profiteren niet, of in mindere mate, van de afvoer van afvalwater. Dit vormt de basis voor het lagere tarief.

Om beter aan te sluiten op de bredere invulling van de gemeentelijke watertaken heeft de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) de oude modelverordening vervangen door een nieuw model. Het nieuwe model bevat drie varianten voor het tarief, namelijk naar een vast bedrag, gebaseerd op de WOZ-waarde en naar waterverbruik.

Voor het belastingjaar 2024 is gekozen voor de variant naar een vast bedrag. Deze keuze sloot aan op de tariefstelling voorafgaand aan het belastingjaar 2024. De andere varianten, gebaseerd op WOZ-waarde of waterverbruik, zijn buiten beschouwing gebleven omdat deze factoren geen direct verband hebben met de werkelijke kosten voor het gebruik van de riolering.

Voor de verordening Riool- en waterzorgheffing 2025 wordt de keuze voor deze variant gecontinueerd. Deze keuze sluit aan bij de huidige kostenstructuur en zorgt voor voorspelbare lasten voor de belastingbetalers.

De tarieven 2025 stijgen minimaal ten opzichte van 2024, ondanks de afgesproken stijging in het IWKp 2024-2028. Het tarief voor "Perceel met drinkwataersluiting" stijgt met 1,0% en het tarief voor "Perceel zonder drinkwataersluiting" met 0,85%. Deze beperkte stijging heeft er mee te maken dat de grote rioleringsprojecten gefaseerd en vertraagd uitgevoerd worden. Daarnaast zijn ook het aantal aanslag object toegenomen als gevolg van de oplevering van nieuwbouwwoningen en een optimalisatieslag bij de BSGR.

Soort woning/huishouden	Tarief 2024	Tarief 2025
Perceel met drinkwataersluiting	€ 240,48	€ 243,00
Perceel zonder drinkwataersluiting	€ 14,28	€ 14,40

Afvalstoffenheffing

Afvalstoffenheffing wordt geheven van percelen waarvoor een inzamelplicht voor huishoudelijke afvalstoffen bestaat. De belasting wordt geheven per huishouden. De kosten voor de afvalstoffenheffing stijgen met name als gevolg van hogere overheadlasten (stijging van het overheadtarief door de cao ontwikkeling en extra capaciteit vanwege areaaluitbreiding). Het tarief afvalstoffenheffing stijgt in 2025 met 5,4 procent. De definitieve tarieven worden in december door de raad vastgesteld in de voor te leggen afvalstoffenverordening.

Berekening kostendekkendheid afvalstoffenheffing	
Kosten taakveld(en) incl. omslagrente	3.544.000
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	-148.500
Netto kosten taakveld(en)	3.395.000
Toe te rekenen kosten:	
Overhead	1.518.000
BTW	439.000
Totaal toerekenbare kosten	1.957.000
Totale kosten	5.353.000
Totale opbrengsten	5.353.000
Kostendekkendheid	100%

Tarieven afvalstoffenheffing en beleidskeuzes

De afvalstoffenheffing in de gemeente Voorschoten is gedifferentieerd naar type woning (aanleunwoning, etagewoning en overige woning) en naar de grootte van het huishouden in de vorm van een eenpersoonshuishouden en een meerpersoonshuishouden. Hiermee wordt recht gedaan aan het principe 'de vervuiler betaalt' en blijft de uitvoering van de heffing bovendien praktisch uitvoerbaar.

Soort woning/huishouden	Tarief 2024	Tarief 2025
aanleunwoning	€ 299,76	€ 315,96
etagewoning (1ph)	€ 337,08	€ 355,32
etagewoning (mph)	€ 429,36	€ 452,64
overige woning (1ph)	€ 398,64	€ 420,24
overige woning (mph)	€ 491,28	€ 517,92

Lijkbezorgingsrechten

Lijkbezorgingsrechten worden geheven voor het gebruik van de begraafplaats en het gebruik van de diensten die daarbij worden verleend. Door een afname van het aantal begravingen is de exploitatie van begraafplaats Rosenburgh verre van kostendekkend. Om dit te veranderen, zijn er twee aanpassingen zowel in de beheerverordening als de verordening op de heffing en invordering van de lijkbezorgingsrechten doorgevoerd, namelijk:

- Het uitbreiden van het dienstenaanbod en
- Het vaststellen van meer marktconforme tarieven voor de diensten.

Daarnaast is er sinds halverwege 2024 een voorziening begraafplaats gevormd, zodat deze kan worden ingezet voor onderhoudsverplichtingen van graven. Het doel hiervan is dat de betaalde grafrechten beschikbaar zijn voor algemeen onderhoud, voor de periode dat voor de (natuur)graven en (natuur)urnengraven is betaald. Concreet betekent dit dat iemand een (natuur)graf voor 100 jaar en een (natuur)urnengraven voor 50 jaar afkoopt. Dit bedrag wordt in de voorziening gestopt. Jaarlijks wordt een deel uit de voorziening onttrokken om de kosten voor het jaarlijkse onderhoud te dekken.

Berekening kostendekkendheid Lijkbezorgingsrechten		
Kosten taakveld(en) incl. omslagrente	394.000	
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	0	
Netto kosten taakveld(en)		394.000
Toe te rekenen kosten:		
Overhead	381.000	
BTW	11.000	
Totaal toerekenbare kosten		392.000
Totale kosten		785.000
Totale opbrengsten		716.000
Kostendekkendheid		91%

Tarieven lijkbezorgingsrechten

De verordening lijkbezorgingsrechten gedenkpark Rosenburgh kent een tarieventabel met een uiteenlopend aantal tarieven voor de verschillende diensten. Uitgangspunt voor deze tarieven is kostendekkendheid.

Marktgelden

Marktgelden worden geheven voor het gebruiken van openbare grond c.q. het innemen van een standplaats op het marktterrein, gedurende de tijd dat het markt is. De opbrengst is afhankelijk van de daadwerkelijke bezetting van de weekmarkt. Voor 2025 is de geraamde opbrengst met het inflatiepercentage verhoogd.

Berekening kostendekkendheid marktgelden		
Kosten taakveld(en) incl. omslagrente	82.000	
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	0	
Netto kosten taakveld(en)	82.000	
Toe te rekenen kosten:		
Overhead	16.000	
BTW	9.000	
Totaal toerekenbare kosten	25.000	
Totale kosten	107.000	
Totale opbrengsten		89.000
Kostendekkendheid		83%

Tarieven marktgelden

Het marktgeld bedraagt een tarief voor iedere strekkende meter grond, waarvoor een standplaats wordt ingenomen, gemeten in de lengterichting. Er gelden aparte tarieven voor losse en vaste standplaatsen. Ten behoeve van een gelijkmatige ontwikkeling zijn deze tarieven met het inflatiepercentage verhoogd. Daarnaast worden op grond van deze verordening vanaf 2024 de elektriciteitskosten per soort verbruiker in rekening gebracht. Deze kosten worden niet opgenomen in het algemene tarief voor de standplaats. Dit omdat er verschillen zijn in het elektriciteitsverbruik per standplaats en de verschillen niet afhankelijk zijn van de ingebruikname van het aantal strekkende meters. Opname van de elektriciteitskosten in deze verordening zorgt voor een betere en eerlijkere kostendekkendheid. Uitgangspunt voor deze tarieven is 100 procent kostendekkendheid.

Standplaats	Tarief 2024	Tarief 2025
Losse standplaats, per strekkende meter, per dag	€ 3,90	€ 4,02
Vaste standplaats, per strekkende meter, per kwartaal	€ 44,85	€ 46,29

Elektriciteitskosten	Tarief 2024	Tarief 2025
Kleinverbruik, tarief per kwartaal	€ 13,56	€ 13,99
Middelverbruik, tarief per kwartaal	€ 24,50	€ 25,28
Grootverbruik, tarief per kwartaal	€ 57,30	€ 59,13

Leges

Leges worden geheven voor het door de gemeente verlenen van diensten zoals opgenomen in de tarieventabel behorende bij de Legesverordening. Deze tarieventabel bestaat uit drie titels: Algemene dienstverlening, dienstverlening vallend onder de fysieke leefomgeving (omgevingsvergunningen) en dienstverlening vallend onder de Europese dienstenrichtlijn (specifiek voor ondernemers). Binnen de drie titels zijn de leges onderverdeeld in hoofdstukken waarbinnen de samenhangende tarieven zijn geclusterd. De opbrengsten zijn in de begroting niet op hoofdstukniveau opgenomen, maar zijn functioneel gegroepeerd. Van een aantal diensten wordt namelijk dusdanig weinig gebruik gemaakt dat het apart opnemen van een raming geen meerwaarde heeft.

Berekening kostendekkendheid Leges Algemene dienstverlening			
	<i>Kosten</i>	<i>Baten</i>	<i>Kostendek.</i>
Burgerlijke stand	62.000	51.000	83%
Reisdocumenten	369.000	314.000	85%
Rijbewijzen	147.000	115.000	78%
Verstrekingen basisregistratie	34.000	25.000	74%
Overige publiekszaken	8.000	5.000	61%
Bijzondere wetten	82.000	73.000	89%
Totaal leges Algemene dienstverlening	702.000	583.000	83%

Berekening kostendekkendheid Leges vallend onder fysieke leefomgeving (omgevingsvergunning)			
	<i>Kosten</i>	<i>Baten</i>	<i>Kostendek.</i>
Omgevingsvergunning	960.000	701.000	73%

Voor 2025 wordt de legesverordening omgevingswet conform de modelverordening van de VNG gehanteerd. Als constant bedrag aan leges wordt geraamd € 400.000, hierop vindt een aanvulling van € 301.000 plaats van incidentele projecten welke te verwachten zijn in 2025.

Kostendekkendheid blijft hierbij het uitgangspunt.

Berekening kostendekkendheid Leges vallend onder Europese dienstenrichtlijn			
	<i>Kosten</i>	<i>Baten</i>	<i>Kostendek.</i>
APV-vergunningen			
- Horeca			
- Organiseren van evenementen of markten			
- Prostitutiebedrijven			
- Kamperen			
- Marktstandplaatsen			
- Winkeltijdenwet			
- Ventvergunning, standplaatsvergunning			
Totaal APV-vergunningen	7.400	6.100	83%
Totaal leges vallend onder Europese dienstenrichtlijn	7.400	6.100	83%

Tarieven, kostendekkendheid en kruissubsidiëring leges

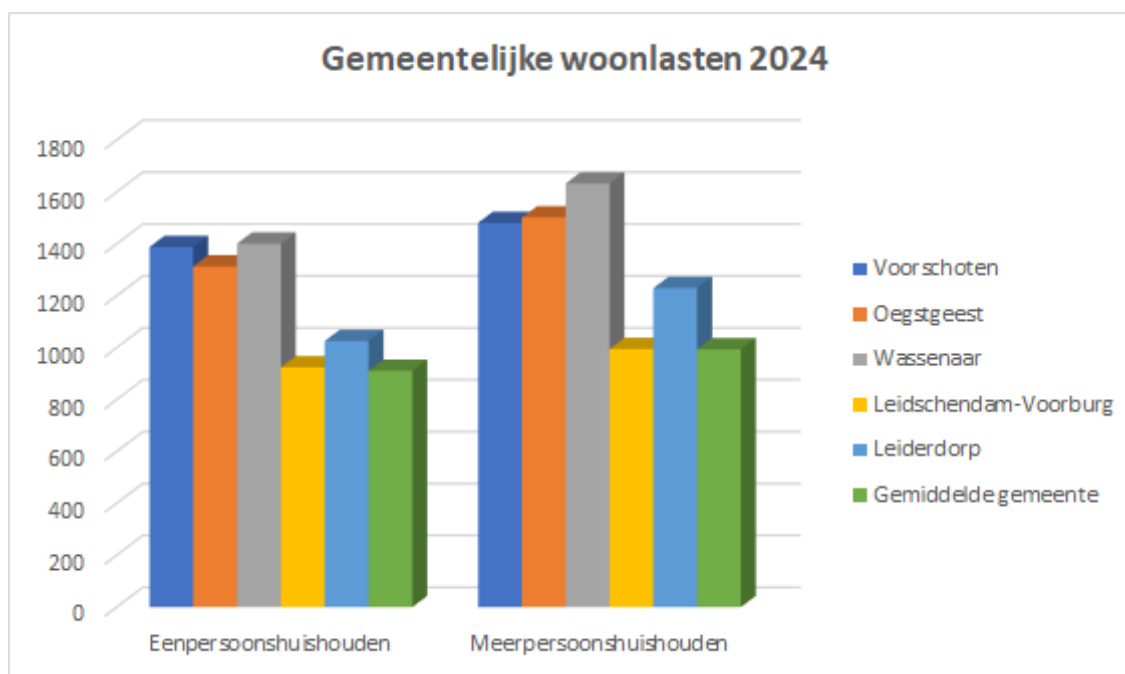
De tarieven voor de diverse leges worden jaarlijks in principe met het inflatiepercentage verhoogd, waarbij wordt uitgegaan van de reeds bestaande verdeling in de tarieven. Voor tarieven waarvoor een maximumbedrag geldt wordt uitgegaan van het maximaal toegestane bedrag. Op basis van de berekening van de kostendekkendheid is er binnen de drie titels geen sprake van kruissubsidiëring. Afhankelijk van het soort en aantal aanvragen omgevingsvergunning kunnen de legesopbrengsten fluctueren. Eventuele meer- of minderopbrengsten worden geëgaliseerd via de bestemmingsreserve kostendekkendheid omgevingsvergunning.

1.6 Vergelijking gemeentelijke woonlasten met andere gemeenten

Onder de gemeentelijke woonlasten verstaan we het gemiddelde bedrag dat een huishouden in een bepaalde gemeente betaalt aan OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing. Om een beeld te geven van de gemeentelijke woonlasten van de inwoners van de gemeente Voorschoten is een vergelijking gemaakt met die van omliggende gemeenten en met de woonlasten in een gemiddelde gemeente.

Gemeentelijke woonlasten 2024	Voorschoten	Oegstgeest	Wassenaar	Leidschendam-Voorburg	Leiderdorp	gemiddelde gemeente
Eenpersoonshuishouden	€ 1.388	€ 1.313	€ 1.401	€ 924	€ 1.026	€ 911
Meerpersoonshuishouden	€ 1.481	€ 1.502	€ 1.481	€ 995	€ 1.230	€ 994

Bron: Coelo Atlas van de lokale lasten 2024

Bovenstaande vergelijking laat zien dat de woonlasten in Voorschoten hoger liggen dan het landelijk gemiddelde. De ontwikkeling van de woonlasten in 2024 ligt in Voorschoten wel lager dan de gemiddeld landelijke ontwikkeling. Dit omdat in 2024 in Voorschoten zowel de afvalstoffen- als de rioolheffing relatief beperkt gestegen zijn.

Ontwikkeling woonlasten

Door de totale woonlasten voor meerpersoonshuishoudens in jaar t te vergelijken met het landelijk gemiddelde in jaar $t-1$ (zoals gepubliceerd door het Coelo) en uit te drukken in een percentage kan de ontwikkeling van de woonlasten ten opzichte van het landelijk gemiddelde worden geschetst. Onderstaande vergelijking laat zien dat de woonlasten in Voorschoten hoger liggen dan het landelijk gemiddelde.

	2023	2024	2025
Totale woonlasten gezin Voorschoten in jaar t	€ 1.429	€ 1.479	€ 1.531
Woonlasten gemiddeld gezin in $t-1$ (cijfers Coelo)	€ 904	€ 944	€ 994
Woonlasten t.o.v. landelijk gemiddelde jaar ervoor (x 100%)	158%	157%	154%

De ontwikkeling van de woonlasten ligt in Voorschoten ten opzichte van 2024 lager dan de gemiddelde landelijke ontwikkeling van vorig jaar. Dit beeld ontstaat doordat, hoewel de afvalstoffenheffing met 5,4 procent stijgt, de rioolheffing slechts met 1 procent stijgt en ontwikkelt de OZB zich conform het in de kadernota 2025 afgesproken inflatiepercentage van 3,2 procent.

1.7 Kwijtscheldingsbeleid

In de raadsvergadering van 2 april 2015 is de Verordening Kwijtschelding Gemeentelijke belastingen Voorschoten 2015 vastgesteld. Kwijtschelding is in Voorschoten mogelijk voor de onroerendezaakbelastingen, roerende-ruimtebelasting, afvalstoffenheffing en rioolheffing. De kwijtscheldingsnorm in Voorschoten blijft gehandhaafd op de maximaal door het Rijk toegestane 100 procent van de bijstandsnorm. Dat wil zeggen dat iemand met een inkomen op bijstandsniveau bijna altijd in aanmerking komt voor kwijtschelding, tenzij er sprake is van vermogen (spaargeld of eigen woning). Ook voor ZZP'ers is het mogelijk om onder dezelfde voorwaarden als privépersonen voor kwijtschelding in aanmerking te komen. De kwijtschelding wordt uitgevoerd door de Belasting samenwerking Gouwe-Rijnland (BSGR).

De bedragen aan kwijtschelding voor afvalstoffenheffing en rioolheffing worden als kosten meegenomen bij het bepalen van de tarieven.

Over het jaar 2025 worden naar verwachting de volgende bedragen aan kwijtschelding verleend:

• OZB	€	3.000
• Afvalstoffenheffing	€	172.000
• Rioolheffing	€	115.000

1.8 Belasting samenwerking Gouwe-Rijnland

De volledige heffing en invordering, inclusief de waardering in het kader van de Wet WOZ, is overgedragen aan belasting samenwerking Gouwe-Rijnland (BSGR). Voor de gemeente Voorschoten geldt dit voor de onroerendezaakbelastingen, rioolheffing, afvalstoffenheffing, toeristenbelasting, precariobelasting, reclamebelasting en de BIZ-bijdragen.

1.9 Algemene ontwikkelingen

Verruiming lokaal belastinggebied

De gemeente is voor de inkomsten voor het overgrote deel afhankelijk van inkomsten vanuit de Rijksoverheid. Daarbij zorgt de huidige financieringssysteem voor schommelingen in inkomsten bij de gemeenten en biedt beperkte ruimte voor autonomie. Vanuit het VNG is er overleg met het Rijk voor meer mogelijkheden voor de gemeente om belasting te heffen. De lastenverzwaring voor inwoners dient vervolgens teruggesteund te worden via lagere inkomstenbelastingen. Momenteel liggen er voorstellen over de verruiming op lokaal belastinggebied die bedoeld zijn voor de periode na 2025.

2.1 Inleiding

Op 29 januari 2015 is de nota "Risicomanagement en Weerstandsvermogen" vastgesteld door de raad van Voorschoten. Deze nota formuleert de kaders voor succesvol risicomanagement. Uit de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing blijkt dat zowel de risico's als de beschikbare weerstandscapaciteit zijn afgenomen. De vergelijking tussen het benodigde weerstandsvermogen en de beschikbare weerstandscapaciteit levert een ratio weerstandsvermogen op van 4,0. In de Jaarstukken 2023 was nog sprake van een ratio van 3,0.

Risico's

Een risico is een mogelijke gebeurtenis met een negatief gevolg voor de organisatie. Met het risicomanagementsysteem worden risico's geprioriteerd en beoordelen we risico's op systematische wijze. Hiermee kunnen passende beheersmaatregelen genomen worden.

Organisatiebreed zijn risico's bij de Jaarstukken 2023 24 risico's in kaart gebracht. Voor ieder risico is een risicoprofiel opgesteld. De top-10 risico's zijn bij de Begroting 2025 geactualiseerd. Conform de notitie "Risicomanagement en Weerstandsvermogen" zijn de 10 risico's met de hoogste bijdrage aan de benodigde weerstandscapaciteit opgenomen. Het overzicht is aangevuld met de getroffen beheersmaatregelen. Opgenomen is de benodigde weerstandscapaciteit van deze 'top 10', aangevuld met een opslag voor de kleinere risico's. Hier wordt een opslag van 30% gehanteerd: dit op basis van de daadwerkelijke risico in de Jaarstukken 2023. In de notitie "Risicomanagement en Weerstandsvermogen" is 10% opgenomen.

De 'top 10' risico's tellen op tot € 3.544.000, de opslag van 30 procent voor kleinere risico's geeft een totaal risico van € 4.607.000.

De financiële risico's van de gemeente zijn € 0,7 miljoen lager dan in de Jaarstukken 2023. Het risico op hoge inflatie komt niet meer voor als risico. Het risico van informatieveiligheid is nieuw. De 'top 10' risico's zijn hieronder toegelicht.

Omschrijving	Maximale omvang	Kans (in %)	Gemiddelde omvang	Risicoprofiel
1. Algemene uitkering Gemeentefonds	2.100	70	1.050	735
2. Verantwoordelijkheid Sociaal Domein (incl. Jeugd)	3.580	30	1.790	537
3. Technische staat van de Tunnel Horst en Voordelaan	2.000	50	1.000	500
4. Schade Vuilwateroverlast	2.500	30	1.250	375
5. Informatieveiligheid	2.500	30	1.250	375
6. Garantstellingen	67.700	1	33.850	338
7. Uitkeringen sociaal domein	522	70	261	182
8. Ontsluiting het Fortuyn van Voorschoten op Leids grondgebied	700	50	350	175
9. Personele bezetting	500	70	250	175
10. Grondexploitatie Duivenvoordecorridor	1.222	25	611	152
Totaal				3.544
30% opslag overige risico's				1.063
Totaal risico's				4.607

(bedragen x € 1.000)

Deze risico's worden navolgend toegelicht.

1. Algemene uitkering Gemeentefonds

De gemeente loopt risico op lagere inkomsten algemene uitkering gemeentefonds door exogene ontwikkelingen zoals:

- Nadelige herverdeeleffecten bij wijzigingen in het verdeelmodel gemeentefonds.
- Lagere compensatie voor loon, prijs en hoeveelheidsontwikkeling. De compensatie voor inflatie blijkt vaak achteraf te laag te zijn.
- Een lagere uitkering van de onderbesteding van het BTW compensatiefonds. In de begroting is rekening gehouden met eenzelfde uitkering als over 2023.
- Ontwikkelingen in de uitkeringsbasis, waardoor er voor Voorschoten een lagere algemene uitkering komt.
- Kortingen op specifieke uitkeringen (SPUKS). Het Rijk wil het aantal SPUKS terugbrengen om zo minder lasten en werk voor gemeentes en accountants te hebben. Het terugbrengen gaat in principe samen met een korting, mogelijk oplopend tot 10 procent.

Toelichting

Het totale herverdeeleffect van Voorschoten betreft € 140 per inwoner nadelig. Voor 2023 t/m 2025 geldt een ingroeipad van nadelig € 37,50 per inwoner. Er resteert nog € 102,50 per inwoner: een risico van structureel € 2,6 miljoen (25.627 inwoners x € 102,50). Er is nog geen duidelijkheid over het herverdeeleffect vanaf 2026. De evaluatie van het gewijzigde verdeelmodel wordt in 2025 verwacht.

Het maximale risico op de overige ontwikkelingen wordt geraamd op structureel € 0,5 miljoen.

Beheersmaatregelen

In de begroting is vanaf 2026 een stelpost opgenomen voor inkomstenderving als gevolg van een verder oplopende korting/ het herverdeeleffect. Daarbij is uitgegaan dat voor de periode 2026 t/m 2028 hetzelfde ingroeipad toegepast wordt als voor de periode 2023 t/m 2025. In 2026 € 192.375, in 2027 loopt deze stelpost op naar € 577.125 en in 2028 naar € 961.875.

Rekening houdend met genomen beheersmaatregelen is het maximale risico op een nadeel uit de herverdeling € 1,6 miljoen (€ 2,6 miljoen – € 1,0 miljoen). Het maximale risico op de overige beschreven ontwikkelingen is € 0,5 miljoen, een totaal dus van structureel € 2,1 miljoen. De kans op dit risico wordt hoog ingeschat en daarom geraamd op 70 procent.

2. Verantwoordelijkheid Sociaal Domein (incl. Jeugd)

De gemeente loopt het risico op hogere uitgaven door het open einde karakter van onder andere de jeugdhulp en de Wmo. Factoren die hierbij een rol spelen zijn de stijging van de omgang van de doelgroep, de stijging van de zorgkosten en de toenemende complexiteit van zorgvragen.

Toelichting

Bij het bepalen van het maximale risico wordt uitgegaan van structureel 20 procent van het totale budget van € 17,9 miljoen. De kans dat dit risico zich voordoet wordt ingeschat op redelijk klein (30%), omdat de begroting in de reguliere P&C-cyclus wordt aangepast op basis van de laatste prognoses.

Beheersmaatregelen

Gedurende de P&C-cyclus wordt gerapporteerd over eventuele ontwikkelingen en worden financiële consequenties verwerkt. Er is zowel voor jeugdhulp als de Wmo een dashboard. Ook worden kostenbesparende maatregelen geïmplementeerd.

3. Technische staat van de Tunnel Horst en Voordelaan

De kwaliteit van het beton bij de Tunnel Horst en Voordelaan ter hoogte van de toeritten West en Oost, verkeren in slechte staat. De onzekerheid over de eventuele hoogte van deze kosten voor herstel, brengt een financieel risico met zich mee, welke nog niet begroot is door de gemeente.

Toelichting

ProRail heeft het bureau IV infra opdracht gegeven om onderzoek uit te laten voeren naar de

technische en constructieve toestand van de toeritten van de tunnel. Bureau IV infra heeft aangegeven dat extra informatie nodig is en dat het onderzoek naar de staat van de toeritten ingewikkeld en uitgebreid is. Bureau IV infra is momenteel bezig met een alternatief traject die meer duidelijkheid moet geven over de staat van de toeritten. De gesprekken tussen ProRail, provincie en de gemeente lopen momenteel en het is nu nog wachten op de resultaten van het alternatieve traject, waarschijnlijk zijn deze medio Q1 2025 beschikbaar.

Beheersmaatregelen

De ontwikkelingen en onderzoeken vanuit ProRail omtrent de technische staat van de Tunnel Horst en Voordelaan worden nauwlettend door de gemeentelijke projectleider in de gaten gehouden. Indien noodzakelijk dient de begroting, de kostenraming en de kans hierop aangepast te worden.

4. Schade Vuilwateroverlast

Als gevolg van storingen, menselijk handelen, verstoppingen, breuk of ander externe onverwachte situaties (stroomstoring/hevige regenval/uitval hoofdgemalen van hoogheemraden) kan sprake zijn van een niet goed functionerend rioolstelsel waardoor vuil water in het openbaar gebied loopt.

Toelichting

Door klimaatveranderingen neemt de kans op extreme regenval en stroomuitval toe. Het risico daarbij is dat het riool het water niet goed kan verwerken. Het riool in Voorschoten is grotendeels een gemengd stelsel; schoon en vuil water worden door dezelfde rioolbuis getransporteerd. In geval van overstromingen van het riool zal daardoor vervuild water aan de oppervlakte komen. Verwacht wordt dat in dat geval enkele straten onder zouden kunnen lopen. Geschat wordt dat het herstel van de milieuschade de gemeente maximaal incidenteel € 2,5 miljoen zal kosten. De kans dat dit gebeurt, is de afgelopen jaren door de klimaatveranderingen toegenomen en wordt geschat op 30 procent.

Beheersmaatregelen

Tijdig onderhoud aan de riolering. Door daarbij een programma op te zetten dat het gemengde stelsel wordt vervangen door een gescheiden stelsel wordt de kans op vuilwateroverlast aanzienlijk verkleind. Ook wordt gewerkt aan een centrale overstort aan de Korte Vliet. In combinatie met de centrale persleiding vermindert het risico van afvalwater op straat.

5. Informatieveiligheid

Informatieveiligheid is één van de grootste risico's welke de gemeente loopt.

Toelichting

Voorbeelden van risico's die de gemeente loopt is het risico op hacken, waardoor derden onbevoegd toegang krijgen tot het netwerk, applicaties of informatie, of het risico op een Ransomware aanval (software dat ontworpen is om de toegang te krijgen tot het netwerk, met het doel om deze te blokkeren, totdat er een geldbedrag is betaald). Maar ook het risico op ongeautoriseerd gebruik maken of bewerken van informatie, zonder dat er sprake is van kwade opzet, moet op grond van wetgeving en integriteit van informatie worden uitgesloten.

Beheersmaatregelen

De gemeente investeert jaarlijks om te borgen dat zij aan de vereiste beveiligingsrichtlijnen voldoet. Zo neemt de gemeente bijvoorbeeld maatregelen om in de basis van de Cyberbeveiligingswet (NIS2-richtlijn) te voorzien, welke naar verwachting in de eerste helft van 2025 ingaat. Daarnaast worden interne en externe audits uitgevoerd waarin verantwoording wordt afgelegd aan toezichthouders. De uitkomsten van de zelfevaluaties en audits geven input voor het jaarlijkse informatie-beveiligingsplan.

6. Garantstellingen

Het financiële risico dat de gemeente loopt als een garantienemer niet aan zijn of haar betalingsverplichtingen kan voldoen en de geldverstrekker een beroep doet op de door de gemeente afgegeven garantie.

Toelichting

De maximale omvang van alle nog openstaande bankgaranties aan instellingen en particulieren is ultimo juni 2024 € 67,7 miljoen. Hiervan heeft € 1,5 miljoen betrekking op directe garanties en

€ 66,2 miljoen op indirecte garanties. De indirecte garanties betreffen leningen van de woningbouwcorporaties waar het waarborgfonds Sociale Woningbouw eerst zal worden aangesproken voordat een beroep gedaan zal worden op de garantstelling door de gemeente. Omdat het risico in eerste aanleg is afgedekt door het waarborgfonds wordt de kans op het optreden van dit risico laag ingeschat. De gemeente is bij directe garantstellingen zelf aanspreekbaar, hier is een iets grotere kans. Gemiddeld wordt het risico op 1 procent ingeschat. Het risicoprofiel van directe en indirecte garanties is incidenteel € 337.500.

Beheersmaatregelen

Het gemeentelijk beleid is erop gericht dat er geen nieuwe garantstellingen zonder waarborg worden afgegeven. Bij de afgifte van garanties door de gemeente wordt er gekeken naar de kredietwaardigheid van de partijen. Daarnaast worden de volgende beheersmaatregelen toegepast:

- Jaarlijks bij het opstellen van de jaarrekening worden de financiële gegevens van de geldnemende organisaties beoordeeld.
- De financiële instellingen (geldgevers) jaarlijks wijzen op de plicht om betalingsachterstanden op geborgde geldleningen te melden.

7. Uitkeringen sociaal domein

Door economische ontwikkelingen is het risico van een groter beroep op de uitkeringsregelingen dan begroot en waarvoor de gemeente een bijdrage krijgt van het rijk (BUIG, BBZ en BB).

Toelichting

Vanaf 2019 geldt voor de BUIG een 'eigen risico' van 7,5 procent voor gemeenten. Wanneer de uitgaven voor de BUIG tussen de 7,5 procent en 12,5 procent hoger zijn dan het budget dat de gemeente hiervan ontvangt voor het rijk, wordt dit verschil voor 50 procent vergoed. Uitgaven boven de 12,5 procent worden door een vangnetuitkering geheel vergoed. Het maximale tekort komt daarmee op structureel 10 procent van het budget. De kans dat dit risico zich voordoet wordt ingeschat als op 30 procent.

Beheersmaatregelen

Er wordt extra ingezet op uitstroombesluit met het re-integratie- en participatiebeleid en reguliere participatiemiddelen waardoor aan de voorwaarden van de vangnetuitkering wordt voldaan. Er zijn werkprocessen geïmplementeerd voor poortwachtersfunctie, beheer lopende uitkeringen, beëindigingen etc.

8. Ontsluiting het Fortuyn van Voorschoten op Leids grondgebied

Met de vaststelling van het bestemmingsplan voor de Intratuinlocatie was duidelijk dat de ontsluiting van de nieuwe wijk aan de Leidse kant uitgewerkt en afgestemd moet worden met de gemeente Leiden. Inmiddels zijn hierover de gesprekken met Leiden gevoerd en is bekend welke bijdrage de gemeente moet leveren. Met de ontwikkelaar is in een anterieure overeenkomst afgesproken dat zij 50 procent van de bijdrage van Voorschoten voor haar rekening neemt. Het risico bestaat dat de ontwikkelaar zich niet aan deze afspraak houdt.

Toelichting

In de ondertekende anterieure overeenkomst 'Herontwikkeling Intratuinlocatie Leidseweg 518', met de projectontwikkelaar, zijn financiële afspraken gemaakt over de verdeling van kosten met betrekking tot de beide verkeersontsluitingen aan Het Fortuyn van Voorschoten. Deze zijn 50 procent voor gemeente Voorschoten en 50 procent voor de ontwikkelaar. Er is vanuit de ontwikkelaar (nog) geen toezegging over de extra financiële bijdrage gekomen. Het risico bestaat dat deze niet of niet geheel over de brug komt. In dat geval draait de gemeente voor die kosten op. Dit risico is maximaal incidenteel € 700.000. De kans wordt geschat op 50 procent.

Beheersmaatregelen

In geval de ontwikkelaar zich niet aan de afspraken van de anterieure overeenkomst houdt, zal de gemeente gedwongen zijn juridische maatregelen te nemen.

9. Personele bezetting

Het aantrekken en behouden van voldoende en kwalitatief goed personeel is afhankelijk van de aantrekkingskracht van de gemeente op nieuwe medewerkers en het aanbod op de arbeidsmarkt.

Op het moment dat vacatures niet kunnen worden ingevuld kan het noodzakelijk zijn gebruik te maken van duurdere inhuur.

Toelichting

Voor steeds meer functies zijn moeilijk of geen geschikte kandidaten te vinden. De krapte op de arbeidsmarkt neemt toe. De vergrijzing van het personeelsbestand, de tendens dat medewerkers sneller van baan wisselen en nieuwe gemeentelijke opgaven zoals verduurzaming, inburgering, opvang van Oekraïners en statushouders zorgen voor een toegenomen vraag naar personeel. Om de bedrijfsvoering en/of de voortgang van de collegeprogramma's niet in gevaar te brengen, is het op bepaalde functies steeds vaker noodzakelijk in te huren. Soms levert dat een probleem op, omdat goede inhuurkrachten ook steeds schaarser worden. Het risico raakt de financiën (hogere kosten) en de bedrijfsvoering (taken komen in het gedrang en kennis kan verdwijnen). De maximale omvang van dit risico is incidenteel € 0,5 miljoen. De kans dat dit risico zich zal voordoen is hoog: 70 procent.

Beheersmaatregelen

De gemeente heeft de ambitie medewerkers te werven en aan zich te binden om minder afhankelijk te zijn van inhuur. Daarvoor hebben we een aantrekkelijk aanbod aan uitdagingen, opgaven en ambities met passende arbeidsvoorwaarden neergezet en wordt stevig ingezet op het werven van eigen personeel. Om de bedrijfsvoering en/of de voortgang van de collegeprogramma's niet in gevaar te brengen, is inhuur onvermijdelijk. Daarbij is in 2024 extra geld beschikbaar voor een arbeidsmarktoffensief en arbeidsmarktcommunicatie om de positie als werkgever aantrekkelijker te maken. Daarnaast worden in 2024 diverse projecten opgepakt die moeten leiden tot een effectievere gemeentelijke organisatie; een organisatie met een heldere organisatiestructuur die aantrekkelijk is en blijft voor het personeel om bij te werken en die zich op de arbeidsmarkt onderscheidt van andere gemeentelijke organisaties.

10. Grondexploitatie Duivenvoordecorridor

Financieel verlies op de grondexploitatieprojecten en bestuurlijke imago schade.

Toelichting

In onderstaand overzicht is het risicoprofiel op eindwaarde opgenomen. Daarbij is uitgegaan van onderstaande risico's:

1. Hogere plankosten € 95.000, kans 25 procent
2. Hogere kosten, slopen, saneren € 20.000, kans 50 procent
3. Hogere kosten archeologie € 87.000, kans 25 procent
4. Hogere kosten bouw- en woonrijp maken € 39.000, kans 25 procent
5. Conjunctureel-opbrengstdaling € 465.000, kans 25 procent
6. Conjunctureel-vertraging € 498.000, kans 25 procent
7. Niet ontvangen Provinciale subsidie fase € 18.000, kans 10 procent

Het maximale risico is daarmee incidenteel € 1.222.000. De kans dat deze financiële risico's zich voordoen is gemiddeld 25 procent.

Beheersmaatregelen

- Projectrapportages
- Jaarlijkse bijstelling van de grondexploitatie bij de jaarrekening. Eerstvolgende actualisatie zal zijn bij de Jaarstukken 2024.

2.3 Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is de relatie tussen de weerstandscapaciteit (de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken) en alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie. Het weerstandsvermogen wordt uitgedrukt in een ratio weerstandsvermogen en afgezet tegen de algemeen geldende weerstandsnorm. Die ratio geeft de verhouding weer tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de daarbij horende benodigde weerstandscapaciteit en de beschikbare weerstandscapaciteit. De relatie tussen beide componenten is onderstaand weergegeven.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{\text{€ } 18.329.000}{\text{€ } 4.607.000} = 4,0$$

De raad heeft besloten om minimaal een ratio van 1,0 te hanteren met een streefratio van 1,4 wat staat voor voldoende weerstandscapaciteit. Hierbij wordt de normeringssystematiek voor weerstandsvermogen gehanteerd, die ontwikkeld is door het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement in samenwerking met de universiteit Twente. Zij hanteren de volgende waarderingstabel ratio weerstandsvermogen:

Waarderingscijfer	Ratio weerstandsvermogen	Betekenis
A	$2,0 < x$	Uitstekend
B	$1,4 < x < 2,0$	Ruim voldoende
C	$1,0 < x < 1,4$	Voldoende
D	$0,8 < x < 1,0$	Matig
E	$0,6 < x < 0,8$	Onvoldoende
F	$x < 0,6$	Ruim onvoldoende

De ratio weerstandsvermogen van de gemeente Voorschoten is met 4,0 uitstekend.

2.4 Kengetallen

In de begroting en jaarrekening wordt een zestal kengetallen opgenomen. De kengetallen maken het gemakkelijker inzicht te krijgen in de financiële positie van de gemeente. Eerst wordt de samenvatting van de kengetallen weergegeven gevolgd door een toelichting.

Kengetallen:	Indicatoren Voorschoten (%)					Normen VNG (%)		
	Verslag	Begroting				Voldoende	Matig	Onvoldoende
	2023	2025	2026	2027	2028			
1a. Netto schuldquote	19,0	27,2	43,8	59,4	71,6	<100	>100 / <130	<130
1b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	16,5	21,5	37,4	53,0	65,3			
2. Solvabiliteitsratio	39,3	39,8	35,9	32,2	29,9	>50	<50 / >30	<30
3. Structurele exploitatieruimte	4,0	1,3	-0,2	0,0	0,8	>0,6	<0,6 / >0	0
4. Grondexploitatie	4,8	5,6	0	0	0	Geen norm		
5. Belastingcapaciteit	158,1	154,0	-	-	-	<100	>100 / <120	>120

Toelichting kengetallen

1. Netto schuldquote

De netto-schuldquote vergelijkt de leningen van de gemeente (met aftrek van de geldelijke bezittingen) met de totale baten van begroting en jaarverslag. Hiermee geeft deze indicator inzicht in de mate waarin de begroting 'vastligt' door rente en aflossing. De bovenstaande tabel presenteert hiernaast ook de schuldquote gecorrigeerd voor de leningen die de gemeente heeft uitstaan (deze middelen vloeien op termijn terug, bijvoorbeeld de SVN-startersleningen). Ten opzichte van het jaarverslag 2023 is een stijging zichtbaar op de (gecorrigeerde) netto schuldquote. Dit komt door een toename van de investeringen en hiervoor benodigde middelen.

2. Solvabiliteit

De solvabiliteit geeft de mate aan waarin de gemeentelijke bezittingen (balanstotaal) zijn gefinancierd uit eigen middelen (eigen vermogen). De solvabiliteit verbetert beperkt ten opzichte van het jaarverslag 2023, maar neemt de komende jaren af door de toename van het totaal vermogen. De solvabiliteit wordt door de VNG beoordeeld als 'matig'.

3. Structurele exploitatieruimte

De indicator 'structurele exploitatieruimte' geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte (structurele baten min structurele lasten) zich verhoudt tot de totale begrotingsbaten. Dit laat zien in hoeverre de gemeente in staat is om structurele tegenvallers op te vangen. Ten opzichte van het jaarverslag 2023 verslechtert deze en in 2026 is deze negatief. In 2027 en 2028 wordt de structurele exploitatieruimte weer positief. De begrotingsruimte wordt volgens de VNG normen beoordeeld als 'voldoende' in 2025.

4. Grondexploitatie

Het financiële kengetal 'grondexploitatie' geeft aan hoe groot de investeringen in grondposities (boekwaarde) zijn ten opzichte van de jaarlijkse baten. Voor de berekening van dit kengetal worden de niet in exploitatie genomen gronden en de bouwgrond in exploitatie bij elkaar opgeteld en gedeeld door de totale baten uit de programmabegroting of jaarstukken en uitgedrukt in een percentage. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. De accountant moet ieder jaar beoordelen of de gronden tegen een actuele waarde op de balans zijn opgenomen. Vanaf het jaar 2025 loopt de grondexploitatie af.

5. Belastingcapaciteit

De indicator 'belastingcapaciteit' drukt uit hoe de woonlasten (OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing) zich verhouden tot het gewogen landelijk gemiddelde. Hoge woonlasten ten opzichte van het landelijk gemiddelde drukken uit in hoeverre de gemeente de eigen inkomsten aanspreekt en dus beperkt is in het verkrijgen van extra inkomsten. Woonlasten onder het landelijk gemiddelde waardeert VNG als 'voldoende', woonlasten tussen het landelijk gemiddelde en 120 procent hiervan als 'matig' en woonlasten hoger dan 120 procent als 'onvoldoende'. De woonlasten in Voorschoten liggen hoger dan het landelijk gemiddelde.

De ontwikkeling van de woonlasten ligt in Voorschoten ten opzichte van 2024 lager dan de gemiddelde landelijke ontwikkeling van vorig jaar. Dit beeld ontstaat doordat, hoewel de afvalstoffenheffing met 5,4 procent stijgt, de rioolheffing slechts met 1 procent stijgt en ontwikkelt de OZB zich conform het in de kadernota 2025 afgesproken inflatiepercentage van 3,2 procent.

Conclusie voor de financiële positie

De ontwikkeling van de kengetallen geeft aan dat de schuldenomvang van Voorschoten voldoende is volgens de VNG-normen. Er wordt een beperkt en aflopend risico gelopen op de resterende grondpositie en wordt geconcludeerd dat de lastendruk landelijk vergeleken aan de hoge kant ligt. De structurele exploitatieruimte kan in 2025 en opnieuw in 2028 getypeerd worden als 'voldoende'. Het jaar 2026 wordt door de VNG bestempeld als ravijnjaar, mede door lagere inkomsten uit het gemeentefonds. Mede door ombuigingen en aanpassing van de investeringsplanning zijn alle jaren positief.

3.1 Inleiding

De paragraaf onderhoud kapitaalgoederen geeft inzicht in hoe het gemeentelijk kapitaal in stand wordt gehouden. Kapitaalgoederen zijn eigendommen van de gemeente zoals wegen, riolering, openbaar groen en gebouwen. De diverse kapitaalgoederen zijn onderdeel van de taakvelden 2.1 Verkeer en vervoer, 5.7 Openbaar groen en (openlucht)recreatie en 7.2 Riolering. De budgetten van vastgoed staan verspreid over de begroting in het taakveld waarvoor zij een functie vervullen. Het beleidsmatige deel van vastgoed staat beschreven onder 0.3 Beheer overige gebouwen en gronden.

3.2 Beleidskader

Bij het in stand houden van de kapitaalgoederen maken we een onderscheid tussen jaarlijks onderhoud, groot onderhoud en vervangingsinvesteringen. De budgetten voor jaarlijks onderhoud zijn per jaar op een gelijkblijvend niveau opgenomen binnen de exploitatiebegroting van het programma. Deze paragraaf richt zich op het groot onderhoud en vervangingsinvesteringen. Groot onderhoud vindt plaats om de levensduur van een kapitaalgoed te verlengen. Om het groot onderhoud zonder fluctuaties te bekostigen treffen we voorzieningen. Jaarlijks wordt een evenredig bedrag gestort in de voorzieningen vanuit de exploitatie. De uitgaven voor groot onderhoud in een bepaald jaar onttrekken we uit de voorzieningen. Als kapitaalgoederen aan het eind van de levensduur zijn, vindt een vervangingsinvestering plaats. De kosten van de vervangingsinvesteringen worden geactiveerd en afgeschreven met ingang van het jaar na realisatie op basis van de levensduur van het nieuwe kapitaalgoed. De afschrijvingstermijnen voor de diverse soorten kapitaalgoederen zijn vastgesteld op basis van de Financiële verordening van gemeente Voorschoten.

Basis op orde

De beheerdata vormen een cruciaal onderdeel voor het in stand houden van de kapitaalgoederen. Deze gegevens worden verwerkt in beheersystemen, die worden gevuld en geactualiseerd vanuit nieuwe ontwikkelingen, onderhoudsprojecten, schouwen en inspecties. Het actualiseren, ontsluiten en analyseren van beheerdata is een continu proces, welke wordt ondersteund met behulp van een geografisch informatiesysteem. Met actuele data wordt het mogelijk om te sturen op prestaties, risico's en kosten.

Een dorp voor iedereen

Bewoners in Voorschoten zijn betrokken bij het in stand houden van de fysieke leefomgeving. Op diverse locaties gaan inwoners aan de slag in het openbaar groen en zorgen voor een hogere kwaliteit en samenhang in een straat of buurt. Dit willen wij verder voortzetten. Door gebruik te maken van een integrale benadering en burgerparticipatie zetten wij in op een actieve inbreng van inwoners en ondernemers en nemen hen mee in de afwegingen die gemaakt worden. Ook bij reguliere werkzaamheden in de fysieke leefomgeving communiceren wij actief over wat er wordt uitgevoerd en waarom dit wordt uitgevoerd. Want alleen samen kunnen wij het dorp mooier maken.

3.3 In stand houden kapitaalgoederen

Het beheer en onderhoud van de meeste onderdelen gebeurt op basis van de op 5 april 2023 door de raad vastgestelde integrale beheerplannen openbare ruimte 2023 – 2026. Deze beheerplannen zorgen voor een meer integrale aanpak waarmee het beheer van de openbare ruimte in Voorschoten nog meer toekomstbestendig wordt vormgegeven. Hiermee is gekozen voor een nieuwe visie op beheer, die over meer gaat dan enkel het in stand houden van de openbare ruimte.

Hiermee zijn de beheermaatregelen met financiële onderbouwing voor de komende vier jaar vastgelegd en daarmee is voor de komende vier jaar duidelijk hoe en op welke wijze de gemeente

Voorschoten met het beheer van de openbare ruimte omgaat. Bij het opstellen is het onderhoudsniveau C als uitgangspunt genomen. Het in ordelijke staat houden van kapitaalgoederen draagt bij aan het functioneren, de veiligheid en daarmee het welzijn van de samenleving. Daarnaast is de fysieke leefomgeving van groot economisch belang en draagt deze bij aan de aantrekkelijkheid van Voorschoten om te verblijven en om in te investeren. Dit doen wij in samenwerking met betrokken partijen om te komen tot een aantrekkelijk en groen dorp.

Voor riolering is het Integraal waterketenplan 2024-2028 (IWKP), voor vastgoed het Beheerplan Vastgoed 2021-2024 en voor tractie het tractiebeheerplan Gemeente Voorschoten 2024-2027 van toepassing. Omdat begin 2025 nog geen geactualiseerd Beheerplan Vastgoed voorligt zal de Raad gevraagd worden om het huidige beheerplan 2021-2024 met één jaar te verlengen.

Beheerplan	Areaalgegevens	Kwaliteits-niveau	Toelichting
Wegen 2023-2026	1.066.000 m2	C	Het uitgangspunt is om de functionaliteit en veiligheid te waarborgen.
Civiele kunstwerken 2023-2026	108 stuks	C	Het uitgangspunt is het waarborgen van de functionaliteit en de veiligheid te garanderen.
Openbare verlichting (Notitie exploitatiekosten Openbare Verlichting)	Lichtmasten: 4.491 stuks Armaturen, ABRI's, MUPI's, en digitale informatieborden: 4.636 stuks Lampen: 4.697 stuks Kabel: 56 km Voedingskasten: 14 stuks	C	Het beheer van de openbare verlichting is erop gericht om de bedrijfszekerheid te waarborgen en het areaal veilig en duurzaam in stand te houden.
Verkeersregelinstallaties	10 stuks	C	Het areaal is op orde en geheel voorzien van ledverlichting. De uitgangspunten zijn het waarborgen van de bedrijfszekerheid en een duurzame instandhouding. Voor het dagelijks beheer en onderhoud (operationeel, technisch, functioneel) van de verkeersregelinstallaties van de gemeente Voorschoten wordt op basis van horizontale samenwerking met de gemeente Leiden een Service Level Agreement (SLA) overeengekomen. De SLA is voor onbepaalde tijd (met een opzegtermijn van 1 kalenderjaar) en gaat in per 1 januari 2025.
Wegmeubilair en RVV-bebording 2023-2026	Circa 7.620 stuks	C	Het waarborgen van de functionaliteit van verkeersborden, hekwerken, fietsvoorzieningen en palen.
Integraal	Riool: circa 144 km	Basis	Het uitgangspunt voor de riolering

Beheerplan	Areaalgegevens	Kwaliteits-niveau	Toelichting
waterketenplan 2024-2028 (IWKP)	Gemalen: 100 stuks		is het in stand houden van het rioolsysteem tegen zo laag mogelijke kosten waarbij de veiligheid en volksgezondheid wordt gewaarborgd.
Water IWKp 2024-2028	Circa 22,4km	-	Er wordt ingezet op het in stand houden van waterbouwkundige kunstwerken zoals steigers, fonteinen en op monitoring waterkwaliteit.
Groen 2023 - 2026	Groen: circa 106 ha Bomen: 11.892 stuks	C	<p>Het openbaar groen en bomen zijn een beeldbepalend onderdeel van de leefomgeving. Het uitgangspunt is het duurzaam, veilig en in samenwerking met inwoners in stand houden van het openbaar groen. Inwoners hebben hierin een belangrijke bijdrage. Zij zorgen voor een hogere kwaliteit en voor meer sociale samenhang.</p> <p>Daarnaast wordt ingezet op het vergroten van de biodiversiteit en het klimaatadaptief maken van de buitenruimte. Voorbeelden zijn meer bomen met meer diversiteit aan soorten, zodat er in 2050, 5% meer bomen hebben ten opzichte van 2021. Bij de vervanging van groen wordt voor een groot deel gekozen uit inheemse - en bij-vriendelijk beplanting.</p> <p>Om de beoogde bezuinigingen op groenbeheer te realiseren zal het groen areaal in de komende jaren structureel van onderhoud intensieve groen typen naar groenvoorzieningen met lagere onderhoudskosten worden omgevormd. Dit zal resulteren in geringere kansen voor biodiversiteit. Ook klimaatadaptatie zal door de wijziging in het budget lijden tot minder klimaat adaptieve groenvoorzieningen.</p>
Spelen 2023-2026	442 stuks	C	Om onze speelplekken zo kosten effectief mogelijk te maken worden er op centrale plekken in de wijken grote speelvoorzieningen gerealiseerd. Door concentratie van speel-

Beheerplan	Areaalgegevens	Kwaliteits-niveau	Toelichting
			voorzieningen kan er een maximaal aanbod aan voorzieningen worden geboden op een zo kosten efficiënt mogelijke wijze. Kleine en minder gebruikte speelplekken die weinig speel waarde toevoegen zullen komen te vervallen om te worden samen gevoegd tot de voorgenoemde grote buurtspeelplekken.
Tractiebeheerplan 2024-2027	Op dit moment er 26 tractiemiddelen met een kenteken, hierbij zijn ook 5 zgn. MMBS-voertuigen (Motorvoertuig Met Bepaalde Snelheid) inbegrepen.	Sober	De voertuigen zijn er ter ondersteuning van het uitvoeren van de gemeentelijke taken. Zo worden de voertuigen onder andere ingezet voor het in stand houden van de leefomgeving, afvalinzameling, toezicht en facilitaire zaken. Het waarborgen van de continuïteit van de bedrijfsvoering en het waar mogelijk verduurzamen zoals elektrificatie van het wagenpark zijn de uitgangspunten voor het onderhoud en vervanging van voertuigen.
Vastgoed 2021-2024	Overheidsgebouwen: 7 Welzijn- en maatschappelijke gebouwen: 16 Sportaccommodaties: 5 Woningen: 3 Overig: 5	Sober	Het college wil het huidige beheerplan 2021-2024 voor 1 jaar verlengen. Het nieuwe beheerplan vastgoed 2025-2029 wordt momenteel opgesteld. Dit beheerplan omvat voorstellen in het kader van het beheer, het onderhoud en de verduurzaming van de gemeentelijke gebouwen. De Duurzaam Meerjarenonderhoudsplanning (D) (MJOP) is hier een belangrijk onderdeel van.
Gedenkpark Rosenburgh	Groen: circa 2 ha Aula Rosenburgh: 120 plekken Buitenaula (klein): 60 plekken Buitenaula (groot): +/- 330 plekken		Op gedenkpark Rosenburgh worden diensten met betrekking tot de wet op de lijkbezorging geleverd. Er is een natuurbegraafplaats een reguliere begraafplaats en een dierbegraafplaats. Er vinden begravingen, bijzettingen en verstrooiingen plaats. Verder worden er onderhoudsdiensten aangeboden ten aanzien van de graven. Ook is het gedenkpark een groene ruimte, ofwel een park

Beheerplan	Areaalgegevens	Kwaliteits-niveau	Toelichting
			<p>wat wij onderhouden op een hoger dan gemiddeld niveau. Op gedenkpark Rosenburgh worden de grasvlakken intensief en extensief beheerd. Het intensieve gemaaide gazon is terug te vinden op het voorterrein en de vlakken waar actief begraven wordt. Het extensieve gras is terug te vinden op de natuur-begraafplaats. Dit bloemrijke gras heeft een hogere biodiversiteit en is een belangrijke vegetatie voor onder andere vlinders en bijen. Veel van dit onderhoud is handwerk aangezien de geaccidenteerde ligging van het natuurlijke terrein en de emotionele gevoeligheid van de groene bestemming. Dit betekent dat het gemeentelijk onderhoud beide voor het intensieve als wel extensief beheer relatief kostenintensief is.</p> <p>Voor de begraafplaats is er een upgrade gewenst van de aula. De aula dient aan huidige zakelijke en maatschappelijke wensen en dienst-verleningsvormen te kunnen ondersteunen. De aula heeft een grote verbouwing en uitbreiding. Momenteel moet worden onderzocht welk scenario voor een renovatie, verbouwing of nieuwbouw wenselijk en/of mogelijk is.</p>

3.4 Budgettair kader

In de onderstaande tabellen zijn de budgetten voor het in stand houden en vervangingen van de kapitaalgoederen inzichtelijk gemaakt. Vanuit een eenduidige ontsluiting van informatie zijn de tabellen gelijk van opbouw.

Exploitatie

Kapitaalgoed	2025	2026	2027	2028	Specificatie werkzaamheden
Wegen	1.127	1.189	1.223	1.266	Herstelwerkzaamheden asfalt, bestrating, markeringen en inspecties.
Civieltechnische kunstwerken	296	307	308	364	Reinigingen, schilderen, herstelwerkzaamheden en inspecties.
Openbare verlichting	432	440	444	447	Verhelpen storingen, reparaties, reinigen en schilderen.
Verkeersregelininstallaties	187	187	187	187	Verhelpen storingen, reparaties, reinigen en schilderen.
Wegmeubilair	60	60	60	60	Reinigen, herstellen en vervanging.
Riolering (IWKP)	1.231	1.284	1.338	1.428	Reparaties, verhelpen storingen, reiniging en inspecties.
Oppervlaktewater	540	547	552	556	Maaien en krozen, baggeren, reparaties beschoeiingen.
Groen & bomen	1.545	1.471	1.409	1.330	Onderhoud beplanting, bomen, maaien gras, verwijderen onkruid en zwerfvuil, herstellen en vervanging van beplanting en bomen.
Speelvoorzieningen	351	351	351	351	Veiligheidscontroles, reparaties en onderhoud.
Voertuigen	740	766	832	835	Belastingen, verzekeringen, brandstof en onderhoud.
Vastgoed	1.922	1.411	1.410	1.421	Dagelijks onderhoud, elektra, water.

Bedragen x € 1.000 (incl. dotatie voorziening en kapitaallasten, excl. interne uren)

Voorziening

Hieronder zijn de geraamde onttrekkingen voor de komende jaren weergegeven.

Kapitaalgoed	2025	2026	2027	2028	Specificatie werkzaamheden
Wegen	179	1.029	841	841	Vervangen toplaag asfalt wegen en groot onderhoud elementenverhardingen
Civieltechnische kunstwerken	59	103	443	1.131	Groot onderhoud aan bruggen, tunnels en geluidsschermen
Openbare verlichting	233	108	99	99	Groot onderhoud en vervanging van de openbare verlichting
Verkeersregelininstallaties	223	48	9	55	Groot onderhoud van verkeersregelininstallaties en

Kapitaalgoed	2025	2026	2027	2028	Specificatie werkzaamheden
					pollers
Speelvoorzieningen	99	24	431	428	Groot onderhoud en vervanging van speeltoestellen en valondergronden
Vastgoed	346	271	271	271	Groot onderhoud gebouwen

Bedragen x € 1.000

Investing

Kapitaalgoed	2025	2026	2027	2028	Specificatie werkzaamheden
Bruggen / civieltechnische kunstwerken	320	35	1.459	299	Vervanging van bruggen, geluidsschermen en tunnels
Wegen	1.648	918	1.138	908	Vervangen van asfalt en elementenverhardingen
Openbare verlichting	233	108	77	100	Vervangen van lichtmasten en armaturen
Verkeerskundige maatregelen	475	-	-	-	Toepassen van verkeerskundige maatregelen
Verduurzaming vastgoed A Jacobsplants	80	-	-	-	Toepassen van verduurzamingsmaatregelen
Ambachts- en Baljuwhuis (verbouwing)	370	-	-	-	Verbouwing en verduurzaming van het Ambachts- en Baljuwhuis
Woonwagenstandplaatsen	820	-	-	-	Realisatie van woonwagenstandplaatsen
Winkelcentrum Hofland	240	-	-	-	Verbeteren van de openbare ruimte rondom het winkelcentrum Hofland
Fortgensschool (voorbereidingskrediet)	150	150	-	-	Voorbereidingskrediet t.b.v. realisatie van nieuwe Fortgensschool
Fortgensschool	-	250	2.390	2.390	Realisatie van een nieuwe Fortgensschool
Ontwikkelvisie Centrum	730	1.580	890	1.130	Verbeteren van de openbare ruimte in het centrum
Sportaccommodatiebeleid	781	985	964	406	Renovatie van de sportfaciliteiten en /of velden
Sporthal	-	-	4.000	4.000	Realiseren van een nieuwe sporthal
Tractie buiten gesloten systeem	24	-	-	24	Vervanging van auto's, vrachtwagens buiten het gesloten systeem
Riolering	12.146	12.365	8.532	6.450	Vervanging en groot onderhoud van de riolering en gemalen
Waterbouwkundige kunstwerken	273	150	150	150	Vervanging van beschoeiingen, steigers, duikers en damwanden
Afval	250	100	100	250	Vervangen van ondergrondse - en bovengrondse containers
Voertuigen binnen gesloten systeem	290	490	450	-	Vervanging van auto's, vrachtwagens binnen het

Kapitaalgoed	2025	2026	2027	2028	Specificatie werkzaamheden
					gesloten systeem
Begraven gesloten systeem	25	-	-	-	Aula begraafplaats Rosenburgh

Bedragen x € 1.000

4.1 Inleiding

Treasuryfunctie en -beleid

Treasury is het sturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's. En dit op een zodanige wijze, dat risico's en kosten worden geminimaliseerd en opbrengsten worden geoptimaliseerd.

De wettelijke kaders liggen vast in de wet financiering decentrale overheden (fido) en de Wet houdbare overheidsfinanciën (Wet hof). De kaders voor de treasuryfunctie zijn vastgelegd in de financiële verordening. In het Treasurystatuut zijn de uitgangspunten, doelstellingen, richtlijnen, limieten en de bevoegdheden en administratieve organisatie opgenomen.

De decentrale overheden houden overtollige kasmiddelen verplicht aan bij 's Rijks schatkist.

4.2 Beleidskader 2025 – 2028

In de actuele Nota schuldenbeheersing is besloten om niet meer te sturen op een schuldenplafond van € 53 miljoen, maar om de netto schuldquote leidend te maken. Hierbij is gekozen om de grens te leggen op een netto schuldquote van 130 procent. Wanneer de grenswaarde van 130 procent wordt bereikt vinden in principe geen investeringen meer plaats, ook geen vervangingsinvesteringen, tenzij dit leidt tot onveilige situaties. In de meerjarenbegroting 2025 - 2028 is sprake van een verwacht schuldentotaal van € 25,6 miljoen begin 2025, oplopend tot € 56,0 miljoen eind 2028. Dit komt overeen met een netto schuldquote van 22,2 procent begin 2025, oplopend tot 71,6 procent eind 2028. Hiermee wordt de grenswaarde van 130 procent in deze begroting niet overschreden.

Om de rentekosten laag te houden wordt een zo groot mogelijk beroep gedaan op het rekening-courantkrediet van de BNG en overige (korte termijn)mogelijkheden voor zover deze bij de huidige rentestructuur goedkoper zijn dan het BNG-rekening courant-tarief. Deze wijze van financiering wordt beperkt door het maximale bedrag aan kortlopende financiering: de kasgeldlimiet. Daarnaast zijn de verwachtingen omtrent de ontwikkeling van de geldmarkt- en de kapitaalmarktrente belangrijk bij het bepalen van het moment en de looptijd van aan te trekken financieringsmiddelen. Wanneer het rekening-courantkrediet is gebruikt en bij overschrijding van de toegestane termijn van drie opevolgende kwartalen van de kasgeldlimiet wordt op basis van de financieringsbehoefte en de liquiditeitsplanning de kapitaalmarkt betreden voor het aantrekken van langlopende financieringsmiddelen.

4.3 Schuldenbeheersing: investeringsruimte

In het meerjarenperspectief voor de liquiditeitsprognose, dat tot 2034 reikt, is de investeringsplanning tot en met 2034 verwerkt. Op basis van de huidige inzichten in de ontwikkeling van de exploitatiebegroting en de investeringen is het beeld dat de grenswaarde van de netto schuldquote, 130 procent, tot en met 2034 niet zal worden overschreden. De huidige inzichten kunnen veranderen naar aanleiding van de ontwikkelingen omtrent de exploitatiebegroting, lees de inkomsten uit het gemeentefonds. Als er een structurele reparatie komt van de terugval van de inkomsten uit het gemeentefonds vanaf 2026 zal dit zorgen voor een verlaging van de netto schuldquote.

4.4 Financieringspositie 2025

Begin 2025 bestaat de beleggings- en financieringsportefeuille ad € 16,2 miljoen uit:

Tabel Overzicht beleggings- en financieringsportefeuille

Uitgezette / aangetrokken middelen	Looptijd	Bedrag 1-jan-2025 (x € 1.000)	Gemiddelde rente (in %)	Expiratie
<u>Opgenomen gelden</u>				
Langlopende leningen	20 - 40 jaar	-25.550	1,67	2039 - 2052
BNG rekening courant		0	3,38	
<u>Uitgezette gelden</u>				
Leningen i.h.k.v. publieke taak	div.	4.712	div.	div.
Schatkistbankieren rekening courant		4.653		
Saldo uitzettingen en opgenomen middelen		-16.185		

4.5 Ontwikkeling liquiditeit

De beleggings- en financieringsportefeuille van eind 2024 heeft naar verwachting geen financieringstekort. Een eventueel tekort wordt in eerste instantie gedekt met kort geld van BNG (zie Kasgeldlimiet).

De geprognosticeerde balans is opgesteld op basis van de investeringsplanning 2024 - 2034.

Tabel Geprognosticeerde balans 2024 - 2028 (bedragen x € 1.000)

Boekwaarde per 31 december	2024	2025	2026	2027	2028
ACTIVA					
Immateriële vaste activa					
Bijdrage aan activa in eigendom van derden	9.000	8.700	8.400	8.100	7.800
Materiële vaste activa					
Volgens staat C	58.245	68.349	77.624	88.831	97.003
Financiële vaste activa					
Aan woningbouwcorporaties	0	0	0	0	0
Overige langlopende leningen u/g	1.943	1.943	1.943	1.943	1.943
Deelnemingen	2.769	2.769	2.769	2.769	2.769
Voorraden					
MPG (bouwgrondexploitaties)	4.595	0	0	0	0
Uitzettingen < 1 jaar					
Vorderingen openbare lichamen *	5.608	5.608	5.608	5.608	5.608
Rek Courant met Rijk	4.653	0	0	0	0
Overig *	3.646	3.646	3.646	3.646	3.646
Liquide middelen	95	95	95	95	95
Overlopende activa *	2.967	2.967	2.967	2.967	2.967
Totaal activa/investeringen	93.522	94.077	103.053	113.960	121.832

Boekwaarde per 31 december	2024	2025	2026	2027	2028
PASSIVA					
Eigen Vermogen					
Algemene reserves	18.303	18.077	17.953	17.953	17.953
Bestemmingsreserves	18.433	19.340	19.055	18.770	18.484
Vreemd Vermogen					
Voorzieningen	17.236	17.463	17.223	16.552	15.156
Vaste geldleningen	25.550	24.200	28.526	40.358	49.901
Kortlopende schulden < 1 jaar					
Banksaldi **	0	997	6.296	6.327	6.337
Overige schulden *	4.284	4.284	4.284	4.284	4.284
Overlopende passiva *	9.717	9.717	9.717	9.717	9.717
Totaal passiva/financiering	93.522	94.077	103.053	113.960	121.832

* Volgen uit de bedrijfsvoering, op basis van gemiddelde laatste 4 jaarrekeningen.

** Betreft maximaal de kasgeldlimiet.

Tabel Schuldpositie (bedragen x € 1.000)

Schuldpositie per 31 december	2024	2025	2026	2027	2028
1 Aflossing	2.050	1.350	1.350	1.634	2.307
2 Nieuwe financieringsbehoefte	-2.050	-353	10.619	18.159	15.880
Financieringstekort (1 + 2)	0	997	11.971	19.793	18.187
- waarvan maximaal kort te financieren	0	997	6.296	6.327	6.337
- waarvan lang te financieren	0	0	5.676	13.466	11.850
Resulterende lange financiering	25.550	24.200	28.526	40.358	49.901
Netto schuldquote	22,2%	27,2%	43,8%	59,4%	71,6%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen	16,5%	21,5%	37,4%	53,0%	65,3%
Totale financiering (lang en kort)	25.550	25.197	34.821	46.685	56.238
Grenswaarde netto schuldquote	130%	130%	130%	130%	130%
Ruimte onder grenswaarde	107,8%	102,8%	86,2%	70,6%	58,4%

In 2025 is naar verwachting sprake van een financieringstekort van € 1,0 miljoen. Hiervan komt € 1,4 miljoen door herfinanciering van aflossingen en - € 0,4 miljoen door nieuwe financieringsbehoefte.

Aflossingsverplichtingen zijn voor € 8,7 miljoen oorzaak van het financieringstekort over de jaren 2024 t/m 2028; de nieuwe financieringsbehoefte (investeringen en uitgaven) voor € 42,3 miljoen. Ultimo 2024 zal naar verwachting sprake zijn van een totale schuld (lang én kort) van € 25,6 miljoen. Eind 2028 zal dit op basis van de thans bekende investeringsvoornemens en de verwachte voortgang van de grondexploitatie zijn toegenomen tot € 56,2 miljoen.

Met het vaststellen van deze begroting wordt de verwachte omvang van het cumulatieve financieringssaldo per ultimo 2025 van € 1,0 miljoen als uitgangspunt voor de tot eind 2025 aan te trekken financiering benoemd.

4.6 Schuldquote

Per 1 januari 2025 zal naar verwachting voor € 25,6 miljoen aan langlopende geldleningen en € 0,0 miljoen aan rekening courant aangetrokken zijn. Hierbij hoort een netto schuldquote van 22,2 procent. Aan het eind van het meerjarenperspectief bedraagt deze 71,6 procent.

4.7 Renteontwikkeling 2025

Na de meest recente aanpassing door de Europese Centrale Bank (ECB) van het tarief voor de herfinancieringsrente is deze ten tijde van opstelling van de begroting bepaald op 3,65 procent. Op de interbancaire geldmarkt geldt een 3-maandstarief van 3,33 procent.

De Nederlandse economie groeit in 2024 naar verwachting met 0,6 procent (Eurozone 1,0 procent) en neemt in 2025 naar verwachting met 1,6 procent toe (Eurozone 1,6 procent). De Nederlandse inflatie is in 2025 naar verwachting met 3,2 procent hoger dan het verwachte Euro-gemiddelde van 2,2 procent.

Na een periode van renteverhogingen om de (te) hoge inflatie tegen te gaan heeft de ECB op 6 juni 2024 voor het eerst in vijf jaar besloten tot een rentedaling. De depositorente daalde van 4,00 procent naar 3,75 procent. Dit omdat de inflatie in Europa sterk was afgezwakt. Op 12 september 2024 werd de depositorente opnieuw verlaagd met 0,25 procent naar 3,50 procent. De inflatie in de eurozone kwam in augustus 2024 uit op 2,2 procent. De doelstelling van de ECB is 2 procent inflatie per jaar. Verder verwacht de ECB dat halverwege 2025 de inflatie in de eurozone uit zal komen op de beoogde 2 procent. Momenteel laat de ECB nog niets los over het verdere beleid in 2024, er wordt echter nog een renteverlaging verwacht. Voor 2025 worden nog verdere renteverlagingen verwacht, dit mede door de inflatieverwachting van de ECB.

In de meerjarenbegroting 2025 - 2028 is rekening gehouden met de volgende indicatieve rentepercentages voor langlopende (externe) financiering op basis van de laatste gemiddelde indicaties van diverse geldverstrekkers voor langlopende leningen:

Rentetarieven	5 jaar	10 jaar	15 jaar	20 jaar
2024	2,52%	2,66%	2,79%	2,94%
2025	2,52%	2,66%	2,79%	2,94%
2026	2,52%	2,66%	2,79%	2,94%
2027	2,52%	2,66%	2,79%	2,94%
2028	2,52%	2,66%	2,79%	2,94%

Het uitgangspunt voor de aan te trekken geldleningen is een lening met een looptijd van 20 jaar.

4.8 Resultaat externe rente 2025

De verwachte externe rentelasten in 2025 zijn € 431.000 onder te verdelen in € 422.000 aan rente op langlopende leningen en € 9.000 aan kortlopende leningen. De verwachte externe rentebaten in 2025 zijn € 145.000 onder te verdelen in € 52.000 aan rente op langlopende leningen en € 93.000 aan kortlopende leningen.

4.9 Risicobeheer

Alle treasury-activiteiten vinden plaats binnen de kaders, richtlijnen en limieten als vastgesteld in het Treasurystatuut en overige wetgeving.

4.10 Toezichtnormen

De kasgeldlimiet stelt een bovengrens aan de netto-vlottende schuld en beperkt daarmee het renterisico op de korte schuld. De limiet wordt bepaald voor korte financiering met een rentetypische looptijd van maximaal 1 jaar en wordt gerelateerd aan 8,5 procent van het begrotingstotaal (lasten). Met een begrotingstotaal van € 85,7 miljoen bedraagt de kasgeldlimiet voor 2025 € 7,3 miljoen.

Onderstaande prognose van de ontwikkeling van de kasgeldlimiet geeft aan dat in 2025 de kasgeldlimiet niet overschreden wordt.

Tabel Prognose kasgeldlimiet (bedragen x € 1.000)

Prognose kasgeldlimiet 2025 aan het begin van het kwartaal	1^e kwart.	2^e kwart.	3^e kwart.	4^e kwart.
Gemiddeld liquiditeitssaldo (bruto)	4.653	3.241	1.828	415
Kasgeldlimiet	7.285	7.285	7.285	7.285
Ruimte onder de kasgeldlimiet	11.939	10.526	9.113	7.701
Overschrijding van de kasgeldlimiet = aan te trekken lange financiering	0	0	0	0

Het renterisico op de vaste schuld mag de renterisiconorm in beginsel niet overschrijden. Hiermee wordt het renterisico op de herfinanciering van bestaande langlopende geldleningen beperkt. Onderstaand overzicht laat zien dat de renterisiconorm van 20 procent van het begrotingstotaal (lasten) in meerjarenperspectief niet wordt overschreden.

Tabel Renterisico vaste schuld (bedragen x € 1.000)

Renterisico vaste schuld	2025	2026	2027	2028
1 Renteherzieningen	0	0	0	0
2 Aflossingen	1.350	1.350	1.634	2.307
3 Renterisico (1 + 2)	1.350	1.350	1.634	2.307
4 Renterisiconorm	17.142	14.813	14.887	14.910
5a Ruimte onder renterisiconorm	15.792	13.463	13.254	12.603
5b Overschrijding renterisiconorm	-	-	-	-
4a Begrotingstotaal	85.710	74.066	74.436	74.551
4b percentage regeling	20%	20%	20%	20%
4 Renterisiconorm	17.142	14.813	14.887	14.910

4.11 Wet Houdbare Overheidsfinanciën

Volgens Europese regelgeving mogen EU-lidstaten een begrotingstekort (EMU-saldo) hebben van 0,40 procent van het bruto binnenlands product (bbp). Om hun EMU-saldo te kunnen monitoren worden voor gemeenten en provincies jaarlijks in de septembercirculaire individuele EMU-referentiewaarden gepubliceerd. In 2024 bedraagt de referentiewaarde voor Voorschoten uitgaande van de gemeentelijke 0,27 procentnorm € 4,4 miljoen. Vanaf 2026 wordt het EMU-saldo hoger dan de referentiewaarde, dit komt hoofdzakelijk door de investeringsplanning.

Tabel Berekening EMU-saldo

Berekening EMU-saldo		(bedragen x € 1.000)	2024	2025	2026	2027	2028	
EMU-SALDO			-3.108	-4.301	-9.622	-11.864	-9.553	
EMU-SALDO referentiewaarde (2025 e.v. bij benadering)			-4.365	-4.408	-3.808	-3.827	-3.833	
Verschil EMU-saldo & referentiewaarde			1.257	107	-5.814	-8.037	-5.720	
Mutaties (1 jan tot 31 dec)	Activa	Financiële vaste activa						
			Kapitaalverstrekkingen en leningen	0	0	0	0	0
			Uitzettingen	0	0	0	0	0
		Vlottende activa	Uitzettingen	-11.481	-4.653	0	0	0
			Liquide middelen	-164	0	0	0	0
			Overlopende activa	-398	0	0	0	0
		Passiva	Vaste Passiva					
			Vaste schuld	-2.052	-1.350	4.326	11.832	9.543
			Vlottende passiva					
			Vlottende schuld	-5.596	997	5.298	31	10
		Overlopende passiva	-1.286	0	0	0	0	
Eventuele boekwinst bij verkoop effecten en (im)materiële vaste activa			0	0	0	0	0	

4.12 Berekening omslagrente 2025

De aan de taakvelden toe te rekenen rente is € 284.000. De boekwaarde van de vaste activa is € 68,3 miljoen. Dit resulteert in een (naar boven) afgeronde omslagrente van 0,5 procent.

Tabel Berekening renteresultaat

Berekening renteresultaat 2025 (bedragen x € 1.000)		
a.	Externe rentelasten over de langen en korte financiering	431
b.	Externe rentebaten	145-
Totaal door te berekenen externe rente		286
c1.	Rente toe te rekenen aan grondexploitaties	14-
c2.	Rente projectfinanciering toe te rekenen aan taakveld	0-
c3.	Rentebaten van doorverstrekte leningen indien daar projectfinanciering voor is aangetrokken	0+
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente		271
d1.	Rente over eigen vermogen	0+
d2.	Rente over voorzieningen	12+
Aan taakvelden toe te rekenen rente		284
e.	Werkelijk aan taakvelden toegerekende rente	291-
f.	Renteresultaat op het taakveld Treasury	-7

Tabel Kasstroomoverzicht

Kasstroomoverzicht (Staat van herkomst en besteding der middelen)		
Bedragen x € 1.000	Begroting 2025	
<u>Toename:</u>		
Stortingen in reserves	1.829	
Stortingen in voorzieningen	1.566	
Afschrijvingen	2.824	
Afname voorraad bouwgrondexploitatie	4.595	
	<hr/>	
totale toename		10.814
 <u>Afname:</u>		
Netto investeringen	-12.628	
Aflossingen geldleningen	-1.350	
Beschikking over reserves	-1.149	
Beschikking over voorzieningen	-1.339	
Begrotingssaldo	-1.357	
	<hr/>	
totale afname		-17.823
Mutatie liquide middelen		<hr/> -7.009
<u>Waarvan:</u>		
Toename beroep rekening courant		-5.652
Begrotingssaldo (nog niet bestemd)		-1.357

Voor een goede dienstverlening aan de inwoners, bedrijven en instellingen is een effectieve en efficiënte bedrijfsvoering randvoorwaardelijk. De bedrijfsvoering ondersteunt de organisatie in de publieke dienstverlening, bij haar toezichthoudende en handhavende taken, in de realisatie van beleidsdoelen in het sociaal en ruimtelijk domein. Daarnaast ondersteunt bedrijfsvoering ook het politieke proces.

Organisatieontwikkeling

Na een zorgvuldige analyse en gesprekken binnen onze organisatie, waaronder feedback vanuit medewerkers (medewerkerstevredenheidsonderzoek en RI&E), het management en het college, is eind 2023 vastgesteld dat onze organisatie op veel vlakken toekomstbestendiger, klantgerichter, efficiënter en slagvaardiger moet worden. De dynamische omgeving en maatschappelijke ontwikkelingen vragen om een organisatie die hierin kan meebewegen. Dit betekent dat zowel de structuur, cultuur als de inrichting van de organisatie en de werkprocessen verbeterd moeten worden.

Om deze uitdagingen aan te pakken, is een organisatie ontwikkelprogramma opgezet, bestaande uit diverse projecten die eind 2023 zijn gestart. We hebben bewust gekozen voor een geïntegreerde aanpak, omdat de verschillende aspecten van onze organisatie – zoals cultuur, structuur en processen – nauw met elkaar verbonden zijn. Het verbeteren van één aspect zonder de andere aan te passen, kan leiden tot mismatches die de effectiviteit van de veranderingen beperken. Duurzame verandering is alleen mogelijk als onze medewerkers deze omarmen, wat betekent dat we niet alleen de structuur en processen moeten verbeteren, maar ook de cultuur binnen de organisatie. Door op al deze vlakken tegelijk in te grijpen, leggen we een sterke basis voor langdurige verandering en vergroten we onze wendbaarheid, zodat we sneller kunnen reageren op externe ontwikkelingen en proactief nieuwe kansen kunnen benutten.

Het programma bestaat uit diverse op verbetering gerichte deelprojecten die zich richten op:

- Identiteit en werkplezier
- Herijking organisatiestructuur
- Huisvesting ambtelijke organisatie (gemeentehuis, buitendienst en begraafplaats)
- Vermindering aandeel externe inhuur en verlaging verzuim
- Verbetering communicatie en overleg (in- en extern)
- Procesinrichting (o.a. sturing collegeprogramma, agendakamer)
- Arbeidsvoorwaarden, arbeidsmarktcommunicatie
- Verbeteren werkomstandigheden
- Verbeteren bereikbaarheid
- Ontwikkeling medewerkers (introductieprogramma, leergangen)

Identiteit

Begin 2024 hebben we identiteitssessies gehouden in de gemeentelijke organisatie. Centraal stond de vraag: waar staan wij voor als gemeente Voorschoten? Wie zijn wij, wat vinden wij belangrijk, wat drijft ons?

Veel medewerkers hebben aan deze sessies meegewerkt. Dankzij deze waardevolle input hebben we nu een helder resultaat geformuleerd: onze *missie*, *visie* en onze *kernwaarden* (*vertrouwen*, *verantwoordelijkheid*, *betrokkenheid* & *plezier*). Samen zijn ze een leidraad voor hoe we in onze organisatie willen werken en samenwerken.

Herijking organisatiestructuur

Om ervoor te zorgen dat onze organisatie op lange termijn efficiënt en effectief kan blijven opereren, is een toekomstbestendige flexibele en heldere organisatiestructuur cruciaal. Een duidelijke organisatiestructuur draagt niet alleen bij aan betere samenwerking, maar ook aan het verminderen van werkdruk en ziekteverzuim, en aan het creëren van een verbeterde werkomgeving.

De implementatie van de nieuwe klantgerichte organisatiestructuur vindt eind 2024 plaats, waarna in 2025 volledig volgens deze nieuwe, klantgerichte structuur zal worden gewerkt. Elk team zal daarbij een ontwikkeltraject doorlopen om optimaal te functioneren binnen de nieuwe inrichting. Met deze aanpak leggen we de basis voor een organisatie die toekomstbestendig is en in staat om in te spelen op de behoeften van onze inwoners en de uitdagingen van de tijd.

Arbeidsmarkt en employer branding

De krapte op de arbeidsmarkt blijft aanhouden, en deze trend zal de komende jaren voortduren. Veel gemeenten, waaronder Voorschoten, kampen met een tekort aan gekwalificeerd personeel, met name in het ruimtelijk domein. Dit vergroot de concurrentie om talent en maakt het moeilijk om vacatures in te vullen. Het is daarom essentieel dat we ons als gemeente richten op een sterke employer branding, aantrekkelijke arbeidsvoorwaarden en het behoud en de ontwikkeling van onze medewerkers.

Na onze identiteitsessies is gestart met de ontwikkeling van een nieuwe arbeidsmarktcommunicatiestrategie. Een externe partij is ingeschakeld om een creatief concept te ontwikkelen dat naadloos aansluit bij de identiteit van Voorschoten. Deze strategie is gericht op het aantrekken en behouden van gekwalificeerd personeel en het versterken van de betrokkenheid van huidige medewerkers. De nieuwe aanpak positioneert Voorschoten als een aantrekkelijke werkgever waar talent kan groeien en bloeien. In 2025 verwachten we dat deze strategie zijn vruchten afwerpt.

Leren en Ontwikkelen

Als kleine organisatie streven we ernaar onze medewerkers volop ontwikkelingsmogelijkheden te bieden, samenwerking te stimuleren en integraliteit te bevorderen. Door middel van een doorlopend programma met diverse leergangen willen we onze medewerkers en leidinggevenden voorbereiden op de uitdagingen van de toekomst. In een steeds veranderende wereld zijn vaardigheden zoals probleemoplossend denken, samenwerking en bestuurlijke sensitiviteit onmisbaar.

Onze leergangen zijn gericht op het ontwikkelen van deze 21e-eeuwse vaardigheden en bieden ook ruimte voor onderwerpen als groepsdynamiek, projectmatig werken en klantgerichtheid. Voor leidinggevenden ligt de focus op coachend leiderschap, resultaatgericht werken en het bevorderen van werkgeluk. Dit programma is meer dan een investering in vaardigheden; het is een inzet voor een werkomgeving waar elke medewerker en leidinggevende kan floreren. Zo bouwen we samen aan een toekomst waarin innovatie, samenwerking en betrokkenheid centraal staan.

Introductieprogramma

Een goed introductie- en inwerkprogramma is van cruciaal belang omdat het ervoor zorgt dat nieuwe medewerkers snel vertrouwd raken met hun taken, verantwoordelijkheden en de organisatiecultuur. Een doordacht programma draagt bij aan het behouden van talent, omdat medewerkers zich vanaf het begin gewaardeerd en goed ondersteund voelen binnen de gemeente Voorschoten. Dit verhoogt niet alleen de betrokkenheid van medewerkers, maar bevordert ook een effectieve kennisoverdracht. Uiteindelijk leidt een effectief inwerkprogramma tot tijd- en kostenbesparing voor de organisatie.

In 2024 is de ontwikkeling van een nieuw introductie- en inwerkprogramma gestart. Begin 2025 wordt dit programma geïmplementeerd, en zullen we ervaren hoe zowel nieuwe als bestaande collega's deze nieuwe aanpak beleven. Dit programma legt een solide basis voor het succes en werkgeluk van zowel huidige als toekomstige medewerkers, en ondersteunt de duurzame groei van onze organisatie.

Secundaire arbeidsvoorwaarden

Een vitale organisatie beschikt over moderne arbeidsvoorwaarden en een gezond werkklimaat. Aangaande de arbeidsvoorwaarden is de gemeente Voorschoten primair gehouden aan de cao. Echter, op het gebied van secundaire arbeidsvoorwaarden is ruimte voor lokale mogelijkheden. In samenspraak met het Lokaal Overleg is gekomen tot een nieuwe set van secundaire arbeidsvoorwaarden specifiek voor de gemeente Voorschoten die concurrerend en op een aantal

punten zelfs onderscheidend zijn. Voor deze nieuwe arbeidsvoorwaarden is structureel € 160.000 per jaar beschikbaar gesteld.

Werkplezier

Belonen en waarderen zijn essentiële pijlers voor het werkplezier en de betrokkenheid van onze medewerkers. Het gaat verder dan financiële beloning; het draait om erkenning en waardering voor de waardevolle bijdragen die ieder individu levert aan het succes van onze organisatie. Een cultuur waarin prestaties op alle niveaus worden opgemerkt en gewaardeerd, versterkt niet alleen de motivatie, maar stimuleert ook een positieve en productieve werkomgeving.

In 2024 hebben we een vernieuwd belonings- en waarderingsbeleid ontwikkeld. Dit beleid is ontworpen om zowel formele als informele vormen van waardering te integreren en biedt medewerkers een breed scala aan erkenning, afgestemd op hun behoeften en prestaties. Vanaf 2025 zullen de nieuwe maatregelen worden geïmplementeerd, waarmee we onze inzet voor het werkgeluk van onze medewerkers verder versterken. Net als bij de secundaire arbeidsvoorwaarden, draagt dit bij aan onze positie als aantrekkelijke werkgever, die niet alleen investeert in de loopbaan, maar ook in het welzijn en de waardering van zijn medewerkers.

Werkomstandigheden

In 2024 hebben we de bestuursvleugel grondig gemoderniseerd en aangepast aan de eisen van deze tijd. Daarnaast zijn we begonnen met de vervanging van meubilair in één vleugel, waaronder ergonomische bureaus en bureaustoelen, en hebben we moderne belcellen geïnstalleerd. Om aan de groeiende behoefte aan overlegplekken te voldoen, hebben we ook extra vergaderruimtes gecreëerd.

Met betrekking tot het gezonde werkklimaat heeft de ambtelijke organisatie tijdelijk extra werkruimte gekregen op de Van Beethovenlaan. Ook is een aantal andere maatregelen genomen ten einde de werkomstandigheden van onze ambtenaren te verbeteren. Voor de lange termijn zijn ingrijpendere maatregelen nodig voor de locaties waar de ambtenaren werkzaam zijn (gemeentehuis, gemeentewerf en begraafplaats). Voor alle drie de locaties zijn projecten gestart die op termijn moeten zorgen voor een omgeving waar het verantwoord en plezierig is zich in te zetten voor de Voorschotense gemeenschap.

Krappe arbeidsmarkt

De dienstverlening aan onze inwoners, ondernemers en organisaties staat of valt met de inzet van voldoende gekwalificeerde medewerkers. Voor onze gemeente is het echter een uitdaging om deze continuïteit te waarborgen, met name door de structurele krapte op de arbeidsmarkt.

Een van de belangrijkste oorzaken is de zeer competitieve arbeidsmarkt, die wordt gekenmerkt door een hoge mobiliteit en een tekort aan vakbekwaam personeel. Dit leidt tot een verhoogd verloop van medewerkers, waarbij onze gemeente, als kleinere speler, vaak hogere uitstroombelasting kent in vergelijking met grotere gemeenten. Vooral jongere medewerkers gebruiken onze gemeente als springplank naar functies bij grotere overheidsinstanties of bedrijven. Dit, gecombineerd met het feit dat we veel specialistische functies hebben die door slechts één medewerker worden vervuld, maakt ons kwetsbaar.

Om deze uitdagingen het hoofd te bieden, hebben we een nieuwe arbeidsmarktstrategie ontwikkeld die zich richt op twee pijlers: het beter behouden van medewerkers en het succesvoller aantrekken van nieuw talent. Om medewerkers te behouden, investeren we in aantrekkelijkere en veelzijdigere takenpakketten, uitgebreide opleidings- en doorgroeimogelijkheden, en een concurrerend arbeidsvoorwaardenpakket. Daarnaast profileren we ons op de arbeidsmarkt als aantrekkelijke werkgever door deze verbeteringen te benadrukken.

Met deze strategie hopen we de impact van de krappe arbeidsmarkt te verkleinen en onze organisatie toekomstbestendig te maken.

Met onze nieuwe arbeidsmarktstrategie en een herzien waarderings- en beloningsbeleid zetten we in op het versterken van onze positie als aantrekkelijke werkgever, met als doel de inhuur van extern personeel te verminderen en waar mogelijk volledig terug te dringen.

Verzuim

Wij streven naar een zo laag mogelijk verzuimpercentage, met een maximale bovengrens van 6,5 procent, wat in lijn is met het gemiddelde binnen de gemeentelijke sector (personeelsmonitor gemeenten, 2023). In de afgelopen jaren hebben we te maken gehad met een hoger verzuimpercentage, voornamelijk veroorzaakt door langdurig verzuim dat niet werk-gerelateerd was.

Wanneer verzuim wél werkgerelateerd is, analyseren we zorgvuldig de oorzaken, met als doel een succesvolle re-integratie te bevorderen. We zetten actief in op het voorkomen van ziekteverzuim en het verminderen van (te) hoge werkdruk, onder andere door de inzet van een vitaliteitscoach en intensieve begeleiding vanuit de leidinggevenden en HR.

Naar aanleiding van de in 2023 uitgevoerde Risico-Inventarisatie en Evaluatie (RI&E) wordt het arbobeleid en het verzuimbeleid herzien. Hierbij wordt gekeken welke aanvullende maatregelen en middelen kunnen worden ingezet om het verzuim verder te reduceren.

Productiviteit ambtelijke organisatie

De productiviteit van de totale ambtelijke organisatie zal in 2025 lager zijn dan in 2024. Toch blijft de werkdruk hoog. De productiviteit daalt onder andere doordat in 2025 circa € 700.000 minder beschikbaar is voor externe inhuurkrachten. Het effect hiervan zien we vooral terug in het ruimtelijk domein.

Communicatie

Gemeente Voorschoten is er voor haar inwoners. De dienstverlening aan inwoners is dan ook een van de belangrijkste taken, zo niet dé belangrijkste taak, van de gemeente. Inwoners moeten weten waar ze terecht kunnen als zij iets van de gemeente nodig hebben. Daarom werken we er hard aan om de inwoners een kwalitatief hoog serviceniveau te bieden. Daarbij horen professionele communicatie in begrijpelijke taal, actuele informatievoorziening en onder meer een goed ingerichte gemeentelijke website, ondersteund door sociale media en de lokale krant.

We denken goed na over hoe we communiceren naar de diverse doelgroepen binnen de gemeente. Daarbij zetten we de beschikbare communicatiemiddelen zo effectief mogelijk in, van de website en de sociale media tot kranten en bewonersbrieven. Bovendien besteedt met name het Klant Contact Centrum doorlopend aandacht aan het tijdig en correct afhandelen van e-mails, brieven, telefoontjes, handhaving en de controle daarop. Het is zaak dat ook de rest van de organisatie zich hiervan bewust wordt, en daar gestructureerder mee aan de slag gaat. We zijn ons ervan bewust dat we niet altijd goed telefonisch of per mail bereikbaar zijn. Ook reageren we niet altijd op tijd op verzoeken van inwoners of partners. Er wordt dan ook hard gewerkt om dit te verbeteren.

Inwonersparticipatie en bewonersinitiatieven

De gemeente werkt op basis van de nieuwe participatieverordening en het geactualiseerde beleid. Naast het huidige instrumentarium voor participatie bij ruimtelijke projecten kan nu gebruik worden gemaakt van het uitdaagrecht. Bij participatietrajecten worden alle relevante belanghebbenden, waaronder omwonenden, ondernemers en maatschappelijke instellingen, betrokken. Ook wordt een burgerpanel ingericht, dat enkele keren per jaar om input kan worden gevraagd.

In de Omgevingswet heeft participatie een belangrijke rol. Voor het ontwikkelen van de omgevingsvisie wordt een uitgebreid participatietraject uitgerold. Het doel is om in nauwe samenwerking met de samenleving de kaders te ontwikkelen voor hoe Voorschoten er in 2040 uit moet zien.

Rechtmatigheidsverantwoording

Over 2024 zal het college voor het tweede jaar verantwoording afleggen over de rechtmatigheid. Eventuele afwijkingen in de rechtmatigheid worden toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering. Met het normen- en toetsingskader stelt de raad vast over welke wet- en regelgeving het college de rechtmatigheidsverantwoording afgeeft. Het normen- en toetsingskader, de frauderisico-analyse en

de risico's en omvang in specifieke financiële processen zijn de basis voor het Verbijzonderde Interne Controleplan (VIC-plan). Door de rechtmatigheidsverantwoording zijn de door de gemeente uit te voeren verbijzonderde controlewerkzaamheden substantieel toegenomen en is de capaciteit die de gemeente hierop inzet uitgebreid.

Doelmatigheid en doeltreffendheid

Conform de verordening onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid wordt in de paragraaf bedrijfsvoering ingegaan op het onderzoek dat het college in dat kader in het betreffende begrotingsjaar uitvoert. Voor 2025 staat een onderzoek naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van de Begroting 2025. Hierbij zijn aandachtspunten met name de leesbaarheid, omvang en toekomstbestendigheid. Inhoudelijke afstemming staat gepland met de commissie P&C. Overeenkomstig de verordening zal in de jaarstukken 2025 hier verantwoording over worden afgelegd.

Informatievoorziening & Datamanagement (I&D)

Gemeente Wassenaar verzorgt de I&D diensten voor de gemeente Voorschoten. In de hiervoor onderling afgesloten overeenkomst is vastgelegd dat de dienstverlening periodiek geëvalueerd wordt. Gekozen is om dit in mei 2024 op te starten. Hiervoor wordt een externe specialist ingezet. De kosten hiervan bedragen € 32.000 en zijn opgenomen in het budget DVO I&A.

In 2023 is de meerjarige i-Visie (visie op de informatievoorziening) opgesteld. De vaststelling door het college van B&W heeft plaatsgevonden in 2024. De i-Visie geeft richting en stelt kaders aan hoe de gemeente de komende jaren omgaat met informatievoorziening, privacy en datagebruik. De i-Visie onderscheidt vijf sporen die we hier gebruiken om de ontwikkelingen voor 2025 op weer te geven.

1. Goede dienstverlening

Steeds breder erkennen we het feit dat we een informatie-verwerkende organisatie zijn. We moeten alle mogelijkheden die we hebben gebruiken om met de basis die de Omgevingswet biedt, verder te werken aan goede dienstverlening.

2. Efficiënte bedrijfsvoering

Hier spelen de volgende zaken:

In de eenheid I&D is er een traject gestart voor het professionaliseren van het functioneel beheer ook in relatie tot de Omgevingswet.

In 2024 implementeren we het vastgoedbeheersysteem. Dit systeem moet ondersteunen bij het grip krijgen op verhuur, beheer en onderhoud en ondersteunen bij het project invoering kostendekkende en marktconforme huren.

Volgens planning schaffen we in 2025 een applicatie aan die het werk in het Sociaal Domein ondersteunt. Hiermee willen we een efficiëntieslag maken, daar waar nu veel workarounds worden uitgevoerd om het werk gedaan te krijgen.

Ook gaat het financieel systeem naar verwachting eind 2025 vervangen worden.

Na de splitsing van de werkorganisatie zijn er nog enkele applicaties waar aan de ontvlechting gewerkt wordt. Dit betreft in het bijzonder de applicatie voor de bestuurlijke besluitvorming, iBabs.

3. Datagedreven werken

We zijn op meerdere plaatsen voortvarend aan de slag gegaan met datagedreven werken. Er wordt budgettaire ruimte gecreëerd voor permanente ondersteuning hiervan.

4. Transparantie

In 2025 willen we de beschikbaarheid en vindbaarheid van gemeentelijke informatie verder verbeteren voor zowel externen als de eigen interne organisatie. De Wet Openbare Overheid

(WOO), de Wet Digitale Overheid (WDO) en de Omgevingswet bieden de wettelijke grondslag daarvoor.

5. Onder architectuur werken

We zetten in 2025 de eerste stappen in de ontwikkeling van Common Ground. Common Ground is de informatiekundige visie waarmee onze gemeenten en collega-gemeenten collectief de informatievoorziening veiliger, goedkoper, flexibeler en slimmer kunnen inrichten. In onze relatie met leveranciers komen we meer in control – leveranciersonafhankelijk. Met Common Ground is proactieve dienstverlening naar burgers en inwoners op tal van maatschappelijke vraagstukken dichtbij.

Informatiebeveiliging & Privacy

Voor dit onderdeel wordt de komende periode gewerkt aan een nieuw informatiebeveiligingsbeleid, het verhogen van de bewustwording, het uitvoering geven aan onderwerpen afkomstig van de Agenda Digitale Veiligheid van de VNG, het verbeteren van relevante processen en audits, controle op naleving van regelgeving en het uitvoeren van impactanalyses.

Inleiding

Deze paragraaf geeft een overzicht van de verbonden partijen, een omschrijving van hun publieke taak en eventuele ontwikkelingen in 2025.

Er is sprake van een verbonden partij als het gaat om een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een *bestuurlijk* en een *financieel* belang heeft.

Van een *bestuurlijk belang* is sprake als de gemeente zeggenschap heeft, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht.

Dit betekent concreet dat er sprake is van een *bestuurlijk belang* als de wethouder, het raadslid of de ambtenaar van de gemeente namens de gemeente in het bestuur van de partij plaatsneemt, of namens de gemeente stemt. Bij alléén een benoemingsrecht of een voordrachtsrecht- de gemeente mag een bestuurder of commissaris in de organisatie benoemen of voordragen- is er strikt genomen géén sprake van een verbonden partij.

Van een *financieel belang* is sprake als:

- een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag niet verhaalbaar is indien de verbonden partij failliet gaat.
- de gemeente voor bedragen aansprakelijk kan worden gesteld indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.

Bij leningen en garantstellingen is geen sprake van een verbonden partij; de gemeente houdt juridisch verhaal als de partij failliet gaat. Ook bij de exploitatiesubsidies is er geen sprake van een verbonden partij: het gaat om overdrachten (subsidiën).

Op 7 maart 2024 is de regeling gemeenschappelijke regeling Rekenkamer Wassenaar, Voorschoten, Oegstgeest en Leidschendam-Voorburg door uw raad aangegaan. Dit betreft een 'gemeenschappelijk orgaan', een lichte vorm van een gemeenschappelijke regeling. Er zijn 6 onafhankelijke leden benoemd evenals een secretaris. De bijdrage over 2024 is € 1,22 per inwoner en wordt voor 2025 geïndexeerd. De formalisering, waaronder een Begroting 2025, moet nog vorm gegeven worden. Daarom staat deze nog niet opgenomen in onderstaand overzicht.

Overzicht verbonden partijen

Naam	Gemeenschappelijke regeling Holland Rijnland
Juridische vorm	Gemeenschappelijke Regeling
Vestigingsplaats	Leiden
Webadres	hollandrijnland.nl

Publiek belang

Doelstelling Holland Rijnland draagt binnen de regio zorg voor de agendering, lobby en voorbereiding van ontwikkelingen op ruimtelijk, economisch en sociaal gebied.

Holland Rijnland faciliteert de gemeenten om in staat te zijn om tijdig analyses te maken van nieuwe, strategisch belangrijke ontwikkelingen en hier naar te kunnen acteren en draagt daardoor bij aan een krachtige regiosamenwerking.

Bestuurlijk belang In het algemeen bestuur is de gemeente Voorschoten vertegenwoordigd door een raadslid en een collegelid. Daarnaast wordt Voorschoten ook door een wethouder vertegenwoordigd in het dagelijks bestuur.

Financieel belang

2025

Gemeentelijk financieel belang (deelnemers-bijdrage)

€ 402.000

Beginstand per 1-1-2025

Eindstand per 31-12-2025

Eigen vermogen

€ 1.112.000

€ 1.082.000

Vreemd vermogen

€ 34.576.000

€ 34.604.000

2025

Verwachte omvang financieel resultaat

€ -

Toelichting

Cijfers zijn afkomstig uit de programmabegroting 2025 van Holland Rijnland.

Visie, beleidsdoelstelling en risico's

Visie en beleidsvoornemens

Door gezamenlijk op te treden, vergroot Holland Rijnland de slagkracht en de impact van projecten. Denk hierbij aan uitdagingen die te complex zijn voor individuele gemeenten, die de gemeentegrenzen overschrijden of waarbij samenwerking tot meer efficiëntie leidt. Verder lobbyt Holland Rijnland bij de provincie, het rijk en externe partijen om de ambities van de samenwerkende gemeenten te realiseren.

Holland Rijnland ontwikkelt in opdracht van de deelnemende gemeenten een nieuwe regionale investeringsagenda (RIA) en daarna een nieuw regionaal investeringsfonds (RIF). Beide dragen bij aan de doorontwikkeling van de regionale ruimtelijke opgaven. De regionale investeringsagenda agendeert ook Voorschotense opgaven bij de hogere overheden.

**Bijdrage aan
beleidsdoelstelling**

Hiernaast voert Holland Rijnland ook verschillende taken uit op het gebied van leerplicht, woonruimteverdeling en doelgroepenvervoer. Regionaal samenwerken is voor veel opgaven noodzakelijk, waaronder mobiliteit, energie en de woonruimteverdeling. Ook biedt het meerwaarde om maatschappelijke en economische waarden in Voorschoten te versterken. HRL is een stevige partner in de lobby (en subsidiewerving) bij hogere overheden en in de samenwerking met het bedrijfsleven in de regio. Samenwerken in HRL levert schaalvoordelen op bij de inkoop en uitvoering van diensten op het onderdeel Maatschappij.

Gemeente Voorschoten werkt binnen HRL, in lijn met het vastgestelde werkprogramma 2022-2026, samen met de andere gemeenten op de gebieden:

- Regionale opgaven ruimte en Energie
- Regionale opgaven Maatschappij

Risico's

De risicobepaling wordt bepaald aan de hand van het aandeel wat de gemeente heeft t.o.v. van de overige gemeenten. Dit aandeel in de GR is voor de gemeente Voorschoten: 4,4%.

Naam	Veiligheidsregio Hollands Midden
Juridische vorm	Gemeenschappelijke Regeling
Vestigingsplaats	Leiden
Webadres	vrhm.nl

Publiek belang

Doelstelling Het doel van de VRHM is regionale bestuurlijke en operationele integratie van de bij de veiligheidsregio ondergebrachte brandweezorg, rampenbestrijding, crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening. Lokale verankering blijft van belang. De integratie moet leiden tot doelmatige en slagvaardige hulpverlening, op basis van een gecoördineerde voorbereiding. De Veiligheidsregio Hollands Midden wil door samenwerking met en tussen allerlei partners de veiligheid en het gevoel van veiligheid in de regio vergroten.

Bestuurlijk belang De burgemeester is lid van het Algemeen Bestuur van de VRHM (art. 11.1 WvR).

Financieel belang

2025	
Gemeentelijk financieel belang (deelnemers-bijdrage)	€ 1.968.000

	Beginstand per 1-1-2025	Eindstand per 31-12-2025
Eigen vermogen	€ 6.159.000	€ 5.805.000
Vreemd vermogen	€ 85.033.000	€ 88.511.000

2025

Verwachte omvang financieel resultaat € -

Toelichting Cijfers zijn afkomstig uit de programmabegroting 2025 van Veiligheidsregio Hollands Midden.

Visie, beleidsdoelstelling en risico's

Visie en beleidsvoornemens De VRHM is een samenwerkingsverband op basis van de Wet gemeenschappelijke regelingen, de Wet publieke gezondheid en de Wet veiligheidsregio's. Negentien gemeenten en de hulpverleningsdiensten werken in de veiligheidsregio nauw samen aan de taken op het gebied van brandweezorg, rampenbestrijding, crisisbeheersing, geneeskundige hulpverlening en handhaving van openbare orde en veiligheid.

Bijdrage aan beleidsdoelstelling 'Focus op veiligheid, vandaag én morgen': dat is de titel van het Regionaal Beleidsplan 2024-2027 van de VRHM. Daarin worden twaalf opgaven beschreven waarop de komende jaren actie is vereist, deze worden jaarlijks uitgewerkt in een jaarplan. De twaalf opgaven zijn als volgt:

- Wij hebben positie in het Omgevingsrecht
- Wij werken risicogericht
- Wij zetten ons in voor zelfredzaamheid van bewoners
- Wij hebben tactieken en technieken die passen bij de nieuwe uitdagingen
- Wij hebben vakbekwame brandweercolllega's
- Wij zijn en blijven paraat

- Wij hebben een moderne crisisorganisatie
- Wij kennen onze partners
- Wij beschikken over een goede en veilige informatievoorziening
- Wij nemen onze maatschappelijke verantwoordelijkheid
- Wij investeren in onze collega's
- Wij zijn wendbaar

Risico's

De samenleving krijgt steeds meer te maken met nieuwe en soms onvoorspelbare ontwikkelingen, die ingrijpen op het leven van alledag. Soms gewenst, soms ongewenst. De continuïteit van de samenleving en het huidige veiligheidsniveau voor mens en dier staan onder druk. Uit onder meer het Regionaal Risicoprofiel blijkt dat bestaande risico's toenemen en dat er nieuwe risico's voor de samenleving bij komen. Ontwikkelingen in de samenleving als klimaatverandering, verdichting, digitale afhankelijkheid, hyperconnectiviteit, energietransitie, vergrijzing en polarisatie - zogenoemde aanjagers - versterken de complexiteit en gevolgen van de reeds bestaande risico's voor de veiligheid van onze inwoners.

Naam Hecht (Gemeenschappelijke regeling Regionale Dienst Openbare Gezondheidszorg Hollands Midden)

Juridische vorm Gemeenschappelijke Regeling

Vestigingsplaats Leiden

Webadres <https://www.rdoghm.nl/>

Publiek belang

Doelstelling Hecht (de Regionale Dienst Openbare Gezondheidszorg (RDOG) Hollands Midden), met als uitvoerende eenheden de Gemeentelijke Gezondheidsdienst (GGD) Hollands Midden, bureau GHOR Hollands Midden en de Regionale Ambulancevoorziening (RAV) Hollands Midden en Zorg- en Veiligheidshuis (ZVH), heeft ten doel de belangen te behartigen van de aan de gemeenschappelijke regeling deelnemende gemeenten op het terrein van de openbare gezondheidszorg, de volksgezondheid, de ambulancezorg en veiligheid.

Bestuurlijk belang Het Algemeen Bestuur van de RDOG Hollands Midden bestaat uit de portefeuillehouders volksgezondheid van de 18 gemeenten. Namens de gemeente Voorschoten, heeft wethouder Schokker zitting in het Algemeen Bestuur van de RDOG Hollands Midden.

Financieel belang

2025

Gemeentelijk financieel belang (deelnemersbijdrage)

€ 1.772.000

Beginstand per 1-1-2025

Eindstand per 31-12-2025

Eigen vermogen

€ 630.000

€ 224.000

Vreemd vermogen

€ 39.866.000

€ 40.982.000

2025

Verwachte omvang financieel resultaat

€ -

Toelichting Cijfers zijn afkomstig uit de programmabegroting 2025 van Hecht.

Visie, beleidsdoelstelling en risico's

Visie en beleidsvoornemens De RDOG Hollands Midden bewaakt, beschermt en bevordert de gezondheid van de inwoners in de regio Hollands Midden in zowel reguliere als crisismoments. Daarnaast probeert de RDOG Hollands Midden de effecten van gezondheidsbedreigingen te beperken.

De missie is om die opdracht resultaatgericht op een innoverende manier in samenwerking met betrokkenen vorm te geven.

Bijdrage aan beleidsdoelstelling De RDOG draagt in regionaal verband bij aan preventie van gezondheidsproblemen.

Risico's

Uitgangspunt is dat de RDOG HM naar aanleiding van deze programmabegroting voor de komende jaren met een dusdanige reële indexering en algemene reserve kan werken dat RDOG niet meer met een begrotingswijziging terug hoeft naar de gemeenten.

Naam	Gemeenschappelijke regeling Belastingssamenwerking Gouwe-Rijnland (BSGR)		
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling		
Vestigingsplaats	Leiden		
Webadres	bsgr.nl		
Publiek belang			
Doelstelling	Het verbeteren van de kwaliteit, continuïteit en efficiency door samen te werken bij de beleidsuitvoering, heffing en invordering van waterschaps- en gemeentelijke belastingen, bij de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken en het beheer en de uitvoering van vastgoedinformatie.		
Bestuurlijk belang	De gemeente Voorschoten is in het algemeen bestuur vertegenwoordigd met een wethouder.		
Financieel belang			
2025			
Gemeentelijk financieel belang (deelnemersbijdrage)	€ 451.000		
	Beginstand per 1-1-2025	Eindstand per 31-12-2025	
Eigen vermogen	€ 846.000	€ 846.000	
Vreemd vermogen	€ 11.748.000	€ 12.199.000	
2025			
Verwachte omvang financieel resultaat	€ -		
Toelichting	Cijfers zijn afkomstig uit de programmabegroting 2025 van Belastingssamenwerking Gouwe-Rijnland.		
Visie, beleidsdoelstelling en risico's			
Visie en beleidsvoornemens	De belastingtaken efficiënt, tegen lage kosten en kwalitatief hoogwaardig uitvoeren.		
Bijdrage aan beleidsdoelstelling	Door het juist, tijdig en volledig opleggen en invorderen van gemeentelijke belastingen worden de geraamde opbrengsten gerealiseerd.		
Risico's	<p>De BSGR betreft een uitvoeringsorganisatie. Op grond van artikel 32 van de Gemeenschappelijke regeling Belastingssamenwerking Gouwe-Rijnland (GR BSGR), zijn de deelnemers verplicht er zorg voor te dragen dat de BSGR te allen tijde beschikt over voldoende middelen om aan al haar verplichtingen jegens derden te kunnen voldoen. Dit betekent dat de deelnemers zelf maatregelen moeten treffen om eventuele risico's af te dekken.</p> <p>Het grootste ingeschatte risico is het uittreden van één van de deelnemers. Op grond van artikel 38 van de GR BSGR wordt voor uittreding een opzegtermijn van ten minste een jaar in acht genomen en vindt uittreding plaats aan het einde van het kalenderjaar. Uittreding gedurende de eerste 5 jaar na toetreding is niet mogelijk. Er zijn geen deelnemers die te kennen hebben gegeven uit de gemeenschappelijke regeling te willen treden.</p>		

Naast het bovenstaande risico is er ook nog een nieuw risico bijgekomen. Het aantal ingediende bezwaar- en beroepschriften tegen de bepaling van de Waardering Onroerende Zaken (WOZ) door no cure no pay-bedrijven is de afgelopen jaren aanzienlijk gestegen. Wanneer een bezwaar- of beroepschrift (gedeeltelijk) gegrond wordt verklaard krijgen deze no cure no pay-bedrijven een proceskostenvergoedingen en dat kan de gemeente veel extra geld kosten, welke vooralsnog niet begroot is.

Naam	Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst West Holland (ODWH)	
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling	
Vestigingsplaats	Leiden	
Webadres	https://www.odwh.nl/	
Publiek belang		
Doelstelling	Doel en taken zijn geformuleerd in artikel 5 van de gemeenschappelijke regeling. Deze is getroffen ter ondersteuning van de belangen van de deelnemers op het gebied van omgeving en milieu, met name ter behartiging van het gemeentelijk belang van de beleidsontwikkeling op het gebied van omgeving en milieu, alsmede gericht op een efficiënte en doelmatige uitvoering van de gemeentelijke en provinciale taken en bevoegdheden als bedoeld in artikel 6, eerste lid van de Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst West-Holland.	
Bestuurlijk belang	Namens de gemeente Voorschoten zijn 2 wethouders lid van het algemeen bestuur.	
Financieel belang		
2025		
Gemeentelijk financieel belang (deelnemers-bijdrage)	€ 411.000	
	Beginstand per 1-1-2025	Eindstand per 31-12-2025
Eigen vermogen	€ 2.206.000	€ 2.206.000
Vreemd vermogen	€ 14.342.000	€ 14.392.000
2025		
Verwachte omvang financieel resultaat	€ -	
Toelichting	Cijfers zijn afkomstig uit de programmabegroting 2025 van Omgevingsdienst West Holland.	
Visie, beleidsdoelstelling en risico's		
Visie en beleidsvoornemens	Het gaat om regionaal afgestemd beleid waaraan inbreng wordt geleverd en dat indien nodig en mogelijk lokaal wordt vastgesteld.	
Bijdrage aan beleidsdoelstelling	De ODWH voert een overeengekomen takenpakket uit op het beleidsveld milieu met name op het vlak van toetsing en vergunningverlening, toezicht en handhaving.	
Risico's	Uit de recente risico-inventarisatie blijkt dat de omvang van het weerstandsvermogen boven de maximale omvang van de reserve valt, zoals die in de Gemeenschappelijke Regeling bepaald is. De maximale omvang van de algemene reserve mag 5% van de verwachte omzet bedragen. Op basis van de risicoanalyse en inschatting wordt de risico impact bepaald. Het weerstandsvermogen is ruim voldoende om deze impact op te vangen. Het is niet de inschatting dat alle risico's daadwerkelijk zullen plaats vinden. De dienst heeft de juiste beheersmaatregelen getroffen om de risico's te beperken. Mochten risico's toch plaats vinden, dan zal de ODWH deze proberen op te vangen binnen de exploitatie.	

Koersrisicobeheer: Op dit moment bezit de dienst geen derivaten en is er dus geen sprake van koersrisico.

Valutarisicobeheer: Op dit moment bezit de dienst geen vreemde valuta, dus is er geen sprake van een valutarisico.

Renterisico's: De Wet FIDO hanteert voor de beheersing van het renterisico de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. De wet normeert via percentages het maximale risico dat een gemeenschappelijke regeling mag lopen op de vaste- (de rente-risiconorm) en de vlottende schuld (de kasgeldlimiet).

Rente-risiconorm: Aangezien de dienst geen langlopende schulden heeft, is er geen sprake van een mogelijk risico.

Naam	BNG NV
Juridische vorm	Naamloze Vennootschap
Vestigingsplaats	Den Haag
Webadres	bngbank.nl

Publiek belang	
Doelstelling	De BNG behartigt het maatschappelijk belang met gespecialiseerde financiële dienstverlening aan overheden en maatschappelijke instellingen. De gemeente ziet het aandelenbezit als een duurzame belegging.
Bestuurlijk belang	De gemeente heeft zeggenschap in de BNG via het stemrecht op de in haar bezit zijnde aandelen (41.184 aandelen a € 2,50 nominaal). Via dit aandelenbezit wordt 0,07%-zeggenschap uitgeoefend op de besluitvorming van BNG.

Financieel belang	
2025	

Gemeentelijk financieel belang (deelnemers-bijdrage)	€ 88.957 dividenduitkering*
---	-----------------------------

	Beginstand per 1-1-2025	Eindstand per 31-12-2025
Eigen vermogen	€ 4,6 miljard*	€ 4,7 miljard*
Vreemd vermogen	€ 107,5 miljard*	€ 110,8 miljard*

2025	
Verwachte omvang financieel resultaat	
Toelichting	* Cijfers op basis van de vastgestelde jaarrekening 2023.

Visie, beleidsdoelstelling en risico's	
---	--

Visie en beleidsvoornemens

Bijdrage aan beleidsdoelstelling

Risico's Als aandeelhouder is de gemeente niet verantwoordelijk voor eventuele verliezen. Het enige risico dat wordt gelopen bedraagt de omvang van de oorspronkelijke aankoop van het aandelenbelang.

Naam **Alliander NV**

Juridische vorm Naamloze Vennootschap

Vestigingsplaats Amsterdam

Webadres alliander.com

Publiek belang

Doelstelling

- Een hoge leveringsbetrouwbaarheid tegen lage kosten.
- Verduurzaming van de energievoorziening.
- Een veilig energienetwerk en een veilige werk- en dataomgeving.
- Het geschikt maken van de elektriciteitsnetten voor de versnelde energietransitie.

Bestuurlijk belang Voorschoten heeft een belang van 565.227 aandelen van € 5,- nominaal per aandeel in NV Alliander. Via dit aandelenbezit wordt 0,4%-zeggenschap uitgeoefend op de besluitvorming van Alliander.

Financieel belang

2025

Gemeentelijk financieel belang (deelnemers-bijdrage) € 716.063 dividenduitkering*

Beginstand per 1-1-2025

Eindstand per 31-12-2025

Eigen vermogen € 4,6 miljard* € 4,7 miljard*

Vreemd vermogen € 6,1 miljard* € 6,9 miljard*

2025

Verwachte omvang financieel resultaat

Toelichting * Cijfers op basis van de vastgestelde jaarrekening 2023.

Visie, beleidsdoelstelling en risico's

Visie en beleidsvoornemens

Bijdrage aan beleidsdoelstelling

Risico's Als aandeelhouder is de gemeente niet verantwoordelijk voor eventuele verliezen. Het enige risico dat wordt gelopen bedraagt de omvang van de oorspronkelijke aankoop van het aandelenbelang.

Naam	Dunea NV
Juridische vorm	Naamloze Vennootschap
Vestigingsplaats	Den Haag
Webadres	www.dunea.nl

Publiek belang

Doelstelling Het doel van Dunea is het voorzien in de behoefte van drinkwater en industriewater zowel binnen als buiten het distributiegebied. Daarbij moet Dunea voldoen aan de eisen van verantwoord natuurbeheer van het toevertrouwde duingebied met de inachtneming van de eisen van een verantwoorde waterwinning. Tevens beheert Dunea andere onderdelen van de waterketen zoals riolering en afvalwaterzuivering zowel binnen als buiten het distributiegebied.

De infrastructuur en kennis van Dunea worden verder ingezet om bij te dragen aan de energietransitie met wat Dunea van nature al in huis heeft: duurzame warmte en koude uit water.

Bestuurlijk belang Het aandelenbezit is groot 76.068, met een nominale waarde van € 5,- per aandeel. Via het aandelenbezit kan 1,9% zeggenschap worden uitgeoefend op de besluitvorming van Dunea.

Financieel belang

2025

Gemeentelijk financieel belang (deelnemers-bijdrage) n.v.t.*

Beginstand per 1-1-2025

Eindstand per 31-12-2025

Eigen vermogen	€ 251,6 miljoen**	€ 258,5 miljoen**
Vreemd vermogen	€ 371,2 miljoen**	€ 386,9 miljoen**

2025

Verwachte omvang financieel resultaat

Toelichting * Dunea kent een statutaire beperking op de uitkering van winst aan de aandeelhouders. De winst blijft in het bedrijf om daarmee een betere solvabiliteit en een lagere financieringsrente te bewerkstelligen.

** Cijfers op basis van de vastgestelde jaarrekening 2023.

Visie, beleidsdoelstelling en risico's

Visie en beleidsvoornemens

Bijdrage aan beleidsdoelstelling Belangrijke voorwaarde bij de winstbestemming is dat de kernactiviteiten door de activiteiten van de warmtedochter niet negatief beïnvloed worden, zelfs niet bij een volledig verlies. De meerjarenbegroting en de strategie van Dunea zijn gebaseerd op een aantal pijlers zoals een multi-bronnen strategie, het in stand houden en uitbreiden van het huidige systeem en het vinden van nieuwe bronnen. De solvabiliteit is dusdanig dat in het onwaarschijnlijke geval dat de warmtedochter-gelden volledig verloren zouden gaan (met een 1%-afname van de solvabiliteit tot gevolg) de risico-

opslag op vreemd vermogen niet verhoogd wordt. De invloed op de wateractiviteiten is daarmee nihil.

Risico's

Als aandeelhouder is de gemeente niet verantwoordelijk voor eventuele verliezen. Het enige risico dat wordt gelopen bedraagt de omvang van de oorspronkelijke aankoop van het aandelenbelang.

Naam	GR Serviceorganisatie Zorg Holland Rijnland
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Leiden
Webadres	https://serviceorganisatiezorghollandrijnland.nl/

Publiek belang

Doelstelling Het behartigen van de belangen van de betrokken gemeenten op het terrein van uitvoering van inkooptaken op taakonderdelen binnen de jeugdhulp. De Serviceorganisatie Zorg Holland Rijnland draagt bij aan het realiseren van een adequaat aanbod van passende en betaalbare jeugdhulp voor kinderen en gezinnen die het echt nodig hebben. Dit gebeurt in opdracht van de deelnemende gemeenten in regio Holland Rijnland.

Bestuurlijk belang Het dagelijks bestuur wordt gevormd door de portefeuillehouders van alle betrokken gemeenten, namelijk Alphen aan den Rijn, Hillegom, Kaag en Braassem, Katwijk, Leiden, Leiderdorp, Lisse, Nieuwkoop, Noordwijk, Oegstgeest, Teylingen, Voorschoten en Zoeterwoude.

Financieel belang

2025

Gemeentelijk financieel belang (deelnemers-bijdrage) € 219.000

	Beginstand per 1-1-2025	Eindstand per 31-12-2025
--	--------------------------------	---------------------------------

Eigen vermogen	€ 162.605	€ 162.605
-----------------------	-----------	-----------

Vreemd vermogen	€ 0	€ 0
------------------------	-----	-----

2025

Verwachte omvang financieel resultaat
Toelichting

Visie, beleidsdoelstelling en risico's

Visie en beleidsvoornemens De betrokken gemeenten zijn verantwoordelijk voor de beleidsvorming. De Service Organisatie Zorg voert de technische inkoop uit. Door gezamenlijke inkoop en afhandeling facturering zijn efficiency voordelen (door synergie-effecten) te behalen.

Bijdrage aan beleidsdoelstelling Gezamenlijk inkopen van jeugdhulp is efficiënter en zorgt ervoor dat kinderen en gezinnen passende en betaalbare jeugdhulp ontvangen.

Risico's De risico's worden globaal ingeschat op 15% van de jaarlijkse omzet. De Serviceorganisatie heeft geen dekking voor het weerstandsvermogen. Eventuele risico's zijn voor rekening van de betrokken gemeenten en komen voor Voorschoten in dat geval voor rekening van het begrotingsaldo.

Naam	Stichting RIJK
-------------	-----------------------

Juridische vorm	Stichting
Vestigingsplaats	Heemstede
Webadres	https://www.stichtingrijk.nl

Publiek belang	
-----------------------	--

Doelstelling	In de statuten is de doelstelling als volgt beschreven: het creëren van voordelen op zowel financieel, kwalitatief als procesmatig gebied voor zelfstandige gemeenten, onder andere door het faciliteren van een regionaal inkoopbureau en voorts al hetgeen met één en ander rechtstreeks of zijdelings verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin des woords.
---------------------	--

Bestuurlijk belang	De gemeentesecretaris maakt deel uit van het Algemeen Bestuur.
---------------------------	--

Financieel belang	
--------------------------	--

2025	
-------------	--

Gemeentelijk financieel belang (deelnemers-bijdrage)	€ 140.000
---	-----------

Beginstand per 1-1-2025		Eindstand per 31-12-2025	
--------------------------------	--	---------------------------------	--

Eigen vermogen	€ 1.084.000*		€ 368.000*
-----------------------	--------------	--	------------

Vreemd vermogen	€ 1.044*		€ 499*
------------------------	----------	--	--------

2025	
-------------	--

Verwachte omvang financieel resultaat
--

Toelichting	* Cijfers op basis van de vastgestelde jaarrekening 2023.
--------------------	---

Visie, beleidsdoelstelling en risico's	
---	--

Visie en beleidsvoornemens	Het bevorderen van de doelmatigheid, rechtmatigheid en kwaliteit van de wijze van besteding van overheidsmiddelen met name ten behoeve van haar aangeslotenen, door het optimaliseren van inkoop en contractuitvoeringsprocessen. Zij faciliteert een regionaal inkoopbureau.
-----------------------------------	---

Bijdrage aan beleidsdoelstelling	Inkopen met impact. Efficiënte en effectieve inkoopprocessen faciliteren met veel aandacht voor circulair inkopen en gemeenschappelijke inkoop.
---	---

Risico's	Niet voldoen aan rechtmatige aanbestedingen kan imagoschade opleveren over de betrouwbaarheid van de gemeente.
-----------------	--

Inleiding

Deze paragraaf beschrijft de visie van de gemeente op het grondbeleid in relatie tot de doelstellingen die in deze begroting zijn opgenomen, en de wijze waarop het grondbeleid ten uitvoer wordt gebracht.

De gemeente Voorschoten laat ruimte voor initiatieven vanuit de markt, maar indien een sterkere grondpositie onontbeerlijk is, voor een sterke regierol, zal zij gericht strategische (grond)aankopen doen. Faciliterend waar kan en actief grondbeleid waar nodig.

Grondbeleid

Het grondbeleid wordt uitgevoerd aan de hand van de Nota Grondbeleid.

De Nota Grondbeleid schetst de uitgangspunten van het te voeren grondbeleid van de gemeente Voorschoten. Het beschrijft onder andere de diverse grondbeleidsinstrumenten die de gemeente tot haar beschikking heeft en er worden concrete grondbeleidskeuzes gemaakt. Ook geeft het richtlijnen voor het "in de markt zetten" van in exploitatie te brengen gronden. De methoden van prijsbepaling voor de toekomstige functie van de te verkopen grond staan beschreven, met als doel een marktconforme prijs.

Ook worden zaken als kostenverhaal beschreven; het verplicht kostenverhaal geschiedt door intentie en/of anterieure overeenkomsten. In beide overeenkomsten worden de ambtelijke (en andere door gemeente te maken) kosten begroot en afspraken gemaakt over de betaling hiervan.

Dit alles heeft tot doel het voeren van een transparant en eenduidig grondbeleid.

Actualiseren Grondbeleid

In 2025 zal een start gemaakt worden met het actualiseren van de Nota Grondbeleid. Dit is nodig omdat onder andere de Omgevingswet in werking is getreden per 1 januari 2024 en de uitspraak in het zogenaamde Didam-arrest is geweest. Ook is de Woonvisie geactualiseerd. Deze ontwikkelingen hebben invloed op de mogelijkheden van het Grondbeleid.

Grondexploitaties

Specifiek voor Grondexploitaties is het uitgangspunt van de gemeente Voorschoten dat het saldo van (individuele) grondexploitaties minimaal nul moet zijn. Opbrengsten en tekorten uit grondexploitaties komen ten gunste respectievelijk ten laste van de concernreserve. Naar verwachting is in 2025 één grondexploitatie (grex) actief: de Duivenvoordecorridor. Voormalige Grondexploitatie Deltaplein moet nog worden afgerond voor wat betreft de voorgenomen subsidieverstrekking. Op beide projecten wordt ingegaan in Programma 8 Wonen en Bouwen.

Bezuinigingen, taakstellingen en ombuigingen

Incidentele onttrekking concernreserve

De provinciaal toezichhouder staat toe dat een onttrekking aan de algemene reserve wordt gedaan, die mag worden aangemerkt als structurele baat (mits aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan). Deze mogelijkheid kan zo bijdragen aan een structureel sluitend begrotingsaldo. Bij de kadernota 2025 was het uitgangspunt om van deze mogelijkheid gebruik te maken, om het structureel nadelig effect van de meicirculaire in 2025 op te vangen. Bij besluitvorming over de kadernota is middels motie 332 opgeroepen tot het meerjarig sluitend krijgen van de begroting. Met de ombuigingen die hieronder verder staan uitgewerkt is dat grotendeels bereikt. Een eenmalige onttrekking om het structureel saldo in dat jaar sluitend te krijgen, is daarmee niet meer nodig in 2025, maar wel éénmalig in 2026. De onttrekking van € 124.000 ligt ruim binnen het maximaal toegestane bedrag. Daarmee blijft de mogelijkheid bestaan om het herverdeeffect of andere nadelige effecten in de toekomst, bij gelijkblijvende regelgeving, alsnog op te vangen middels inzet van de reserve.

Ombuigingen na kadernota

Na vaststelling van de kadernota 2025 is gewerkt aan ombuigingen om het meerjarig structureel begrotingsaldo sluitend te krijgen. De ombuigingen zijn samengevoegd per thema, en worden hieronder toegelicht.

Thema's	2025	2026	2027	2028
Sociaal domein	71.000	424.000	430.000	433.000
Economie	155.000	155.000	155.000	155.000
Gemeenschappelijke regelingen	0	150.000	150.000	150.000
Openbare ruimte	87.000	149.000	211.000	273.000
Vastgoed	18.000	1.000	1.000	1.000
Financieel	50.000	293.000	343.000	344.000
Bedrijfsvoering	100.000	363.000	363.000	363.000
Mobiliteitsbeleid	30.000			
Totaal	511.000	1.535.000	1.653.000	1.719.000

Sociaal domein

Vanaf 2025

- Adviesraad Sociaal Domein (€ 10.000)
Het budget voor de bijdrage aan de Adviesraad Sociaal Domein wordt met de helft verminderd.
- Leerlingenvervoer (€ 12.000)
Nadere analyse laat zien dat het budget voor leerlingenvervoer nog enige ruimte bevat. Dit wordt nu ingeleverd.
- Vroeg- en voorschoolse educatie (€ 3.000 oplopend tot € 10.000)
Naast de middelen via de Spuk gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid (GOAB), heeft de gemeente ook een apart budget voor vroeg- en voorschoolse educatie. Met een ingroeipad wordt hier € 10.000 op ingeleverd, een kleine 15 procent.
- Cofinanciering Spuk Breed (€ 47.000)
In plaats van de benodigde cofinanciering voor de Spuk Breed te dekken uit eigen middelen, worden bestaande budgetten in gezet.

Vanaf 2026

- Sociaal raadvrouw en armoederegisseur (€ 99.000)

De uitbreiding van de uren van de sociaal raadvrouw en armoederegisseur wordt teruggedraaid.

- Sociale re-integratie (€ 10.000)
Het budget voor sociale re-integratie wordt naar beneden bijgesteld op basis van de behoefte van de doelgroep.
- Preventieve schulphulpverlening (€ 37.000)
De tijdelijke impuls aan het budget voor preventieve schuldhulpverlening wordt vanaf 2026 niet doorgetrokken, waarmee het budget op het oorspronkelijke niveau wordt gebracht.
- Subsidies (€ 200.000)
De uitgaven binnen het overige preventieve veld worden vanaf 2026 met € 200.000 verlaagd, zo'n 8% van het budget. Dit betreft preventie op gebied van zowel jeugd, ouderen als de GGZ.
- Antidiscriminatiebeleid (€ 3.000 oplopend tot € 9.000)
Het budget voor de subsidie aan Stichting iDb wordt naar beneden bijgesteld, met een ingroeipad van drie jaar.

Economie

- Stimuleringsfonds nieuw ondernemerschap (€ 30.000)
- Economische subsidieregeling (€ 30.000)
Bovenstaande onderdelen waren onderdeel van de beleidsintensivering economie zoals voorgesteld bij de kadernota 2025. Een deel van de intensivering wordt nu teruggedraaid.
- Bijdrage St. VoorWaar (€ 35.000)
De overeenkomst met marketingstichting St. Voorwaar is beëindigd.
- Toeristenbelasting (€ 60.000)
De toeristenbelasting wordt verhoogd tot een bedrag van € 3,50 per persoon per nacht, waarmee het meer op een gelijk niveau komt met de Leidse regio. Daarnaast wordt ingezet op een breder belastinggebied, door ook bij B&B's de toeristenbelasting te gaan heffen.
- Reclamebelasting (neutraal)
De reclamebelasting wordt met 3,2 procent verhoogd, de baten komen ten gunste van de lokale ondernemersvereniging, waarmee deze ombuiging neutraal is.

Gemeenschappelijke regelingen

- Algemene taakstelling (€ 150.000)
Voor de begrote bijdragen aan alle gemeenschappelijke regelingen gezamenlijk wordt vanaf 2026 uitgegaan van een besparing van 3 procent ten opzichte van 2025. De bestuurlijke werkgroep financiële kaderstelling gemeenschappelijke regelingen (FKGR) Hollands Midden onderzoekt momenteel de mogelijkheid van een algemene taakstelling. Naar verwachting wordt het college in oktober van de uitkomsten op de hoogte gesteld.

Openbare ruimte

- Verlichting vervangen door LED-verlichting (€ 25.000)
Met het versneld vervangen van openbare verlichting door LED-verlichting wordt bespaard op de energielasten.
- Wijziging structuur plantvakken (€ 62.000 oplopend tot € 248.000)
In 2025 wordt gestart met het voorzien van groenvakken die aan het einde van hun levensduur zijn met meer onderhoudsarme beplanting. Omdat dit wordt meegenomen met het reguliere onderhoud is er sprake van een ingroeipad van de besparing.

Vastgoed

Het college stelt voor om twee gemeentelijke panden af te stoten. Het gaat om de Richard Wagnerlaan 22 en Anthoni van Leeuwenhoekkade 37. In 2025 geeft dit eenmalig voordeel op het onderhoud, per saldo is de besparing vanaf 2026 € 1.000 omdat naast de lasten, ook de baten komen te vervallen. Over de incidentele verkoopopbrengst kan momenteel nog niets gezegd worden. Wanneer dit bekend is wordt de raad hierover geïnformeerd en wordt het financieel verwerkt binnen de reguliere P&C-cyclus.

Financieel

- Kostendekkendheid leges (€ 50.000 oplopend tot € 150.000)
Voor de leges secretarie, huisvesting, apv en huwelijks- en omgevingsvergunningen wordt met een ingroeipad toegewerkt naar volledige kostendekkendheid.
- Algemene uitkering (€ 197.000)
De herverdeling van het gemeentefonds is voor de gemeente Voorschoten nadelig. De eerste korting over 2023 t/m 2025 is doorgevoerd. De resterende korting vanaf 2026 oplopend tot € 2,6 miljoen is opgeschort. Het is nog niet bekend of en hoe de resterende korting wordt doorgevoerd. Naar verwachting komt hier in de meicirculaire 2025 meer duidelijkheid over. Als ombuigingsmaatregel wordt uitgegaan van een iets vertraagd ingroeipad van het herverdeeffect. Dit zorgt voor een voordeel van € 197.000.

Bedrijfsvoering

- Opleidingsbudget (€ 50.000)
Bij de kadernota 2025 is het opleidingsbudget voor medewerkers met € 100.000 verhoogd. Terugbrengen met 50% betekent een structurele besparing van € 50.000.
- Woningbouwprojecten (€ 50.000 in 2025 en € 150.000 vanaf 2026)
Bij de kadernota 2025 is € 250.000 voor intensivering van woningbouwprojecten toegekend. Deze wordt conform motie 333 teruggebracht in 2025 naar € 200.000, en vanaf 2026 tot € 100.000. Een voordeel van € 50.000 oplopend tot € 150.000.
- ICT (€ 162.000)
De kosten van Informatie & Automatisering worden per 2026 teruggebracht met 5 procent, vooral vanwege efficiencyvoordelen door minder benodigde licenties en hard/software voor externe inhuur.

Incidenteel

- Mobiliteitsbeleid (€ 30.000)
Bij de kadernota 2025 is in 2025 een incidenteel budget opgenomen voor mobiliteitsbeleid. Het terugdraaien hiervan geeft een voordeel van € 30.000. Dit betrof een incidenteel budget, en heeft daarom geen invloed op het structureel begrotingsaldo.

Hervormingsagenda Jeugd en de septembercirculaire 2024

Naast bovenstaande ombuigingen wordt er in de begroting nog uitgegaan van een besparing van € 400.000 op jeugdhulp vanaf 2026, gebaseerd op de landelijke besparing van € 500 miljoen waarvoor de verantwoordelijkheid bij het rijk ligt. Bij verschijnen van de septembercirculaire is gebleken dat het rijk terug komt op deze besparing. Dit betekent dat de taakstelling op de jeugdlasten komt te vervallen (nadeel), en dat het rijk hier een toevoeging aan het gemeentefonds tegenover zet (voordeel). Per saldo is het effect op het begrotingssaldo daarom 0. Dit is in deze begroting nog niet financieel verwerkt, omdat de septembercirculaire daarvoor te laat verscheen. Dit maakt onderdeel uit van de Nota van Wijzigingen, die tegelijk met de begroting wordt behandeld.

Wat willen we bereiken?

We willen een transparante en open gemeente zijn zoals bedoeld in de Wet open overheid (hierna: WOO).

Wat gaan we daarvoor doen?

Meer stukken openbaar maken op of via de gemeentelijke website

In de WOO ligt de nadruk op actieve openbaarmaking: het uit eigen beweging (digitaal) publiceren van informatie. De WOO verplicht overheidsorganisaties documenten in gespecificeerde informatiecategorieën gefaseerd openbaar te maken. Die verplichting treedt in werking per 1 november 2024 voor de volgende vier categorieën: Wetten en algemeen verbindende voorschriften, Overige besluiten van algemene strekking, Organisatie en werkwijze en Bereikbaarheidsgegevens.

Voorschoten loopt vooruit op de wettelijke verplichting. Naast voornoemde vier categorieën publiceert de gemeente sinds vorig jaar WOO-besluiten op haar internetpagina. Vergaderstukken en verslagen van de gemeenteraad worden al sinds jaar en dag gepubliceerd. De gemeente is aangesloten bij een verwijzindex, de zogenaamde "Woo-index". Dit is een overzicht van actief openbaar gemaakte documenten van verschillende bestuursorganen. Het gaat daarbij alleen om de verplichte informatiecategorieën uit de wet. In de WOO-index vindt men 'klikbare' verwijzingen naar de documenten (die zelf op een andere omgeving staan).

In de loop van 2024 zal duidelijk worden wanneer de andere momenten zullen zijn waarop de overige informatiecategorieën openbaar moeten worden gemaakt.

Om het bewustwordingsproces van de WOO onder de medewerkers blijvend te vergroten, worden ook in 2025 campagnes georganiseerd. Nieuwe ambtenaren worden uitgenodigd om een presentatie van de WOO-coördinator bij te wonen.

Gemeenten hebben een grote opgave in het huisvesten van statushouders en ontheemden uit Oekraïne.

Huisvesting statushouders

Via een taakstelling door de minister van Justitie en Veiligheid zijn alle gemeenten in Nederland verplicht tot het huisvesten van statushouders. Deze verplichting blijft bestaan, aangezien het nieuwe kabinet geen plannen heeft aangekondigd om de taakstelling af te schaffen. De verplichting zal dus vooralsnog doorgaan in 2025 en, gezien de huidige overvolle AZC's, zal dit ook niet veranderen in 2026. De taakstelling is gebaseerd op het aantal inwoners van de gemeente. In onze gemeente hebben we voor 2024 een huisvestingstaakstelling van 52 statushouders en voor 2025 wordt een vergelijkbare taakstelling verwacht. Deze taakstelling is aanzienlijk hoger dan het gemiddelde van 33 statushouders per jaar dat in de afgelopen negen jaar in Voorschoten is gehuisvest.

Naast de huisvesting van statushouders binnen onze eigen taakstelling, dragen we ook bij aan het verkleinen van de urgente opvangcrisis rondom vluchtelingen. We vangen ook statushouders op in Hotel van der Valk die aan andere gemeenten gekoppeld zijn. Hier zijn maximaal 200 plaatsen beschikbaar, waarvan er gemiddeld 161 bezet zijn. Hiervoor zijn afspraken gemaakt die lopen tot 1 december 2025.

Het is daarnaast van belang om te blijven onderzoeken naar de mogelijkheden voor het realiseren van doorstroomwoningen, zodat het overgrote deel van de statushouders in het taakvolgsysteem tijdig gehuisvest kan worden in afwachting van gezinshereniging. Daarnaast is intensivering in het creëren van draagvlak bij zowel inwoners als woningcorporaties nodig, in de vorm van bijeenkomsten en betere begeleiding.

Huisvesting ontheemden uit Oekraïne

De taakstelling die de gemeente Voorschoten heeft op 1 januari 2025 is het realiseren van 141 opvangplekken voor ontheemden uit Oekraïne. De gemeente heeft 106 opvangplekken gerealiseerd. In het gemeentehuis zijn 65 plekken voor ontheemden. Er worden zeven woningen in Voorschoten gehuurd waar totaal veertig plekken zijn gerealiseerd. In het verzorgingshuis van Marente in Huize Bijdorp woont nog één ontheemde.

De gemeente heeft naast het verzorgen van de huisvesting de volgende taken met betrekking tot de opvang van ontheemden;

- het uitbetalen van leefgeld voor degene die (nog) geen werk hebben,
- in rekening brengen eigen bijdragen huisvesting (GWE) bij werkenden,
- het verzorgen van basis- en middelbaar onderwijs is samenwerking met de scholen,
- het organiseren van dagbesteding,
- het aanbieden van Nederlandse les,
- het begeleiden van de vraag naar medische zorg,
- het helpen bij het vinden van passend werk,
- het bieden van sociaal maatschappelijke begeleiding,
- contacten met externe partijen zoals bijvoorbeeld Vluchtelingenwerk en GGD,
- regionale contacten voor onderling overleg met betrekking tot de opvang van de ontheemden binnen de regio.

Het Rijk vergoedt de kosten die de gemeente maakt, een deel is gebaseerd op werkelijke kosten, het grootste deel op basis van normbedragen.

Financiële begroting

Uitgangspunten

De basis voor de begroting 2025 vormen de begroting 2024 en de financiële gevolgen uit de Voorjaarsnota 2024 die doorwerken in het meerjarenbeeld. Daarnaast zijn enkele algemene uitgangspunten toegepast. Deze zijn opgenomen in de hieronder gepresenteerde tabel.

Onderwerp	Begroting 2025	Begroting 2024
<p>Salarissen De huidige cao loopt tot en met 31 maart 2025. Op basis van de gemiddelde loonontwikkeling van de afgelopen jaren wordt het effect 6 procent op jaarbasis geschat met ingang van 1 april 2025.</p> <p><i>* Bij de begroting 2024 was 4 procent voorzien, nieuwe loonafspraken betreft 4,75 procent per 1 januari 2024 en 1,25 procent per 1 oktober 2024. Dit is gecorrigeerd bij de voorjaarsnota 2024 en structureel verwerkt in de kadernota 2025.</i></p>	6,0%	4,0%*
<p>Leveringen derden Het indexpercentage voor prijsstijgingen is gebaseerd op het niveau van de geharmoniseerde consumentenprijsindex (HICP) uit het Centraal Economisch Plan 2024 van het CPB. Voor 2025 is deze 2,3 procent. In de Kadernota 2025 is het percentage verhoogd naar 3,2 procent op basis van de loon- en prijsverhouding.</p>	3,2%	4,4%
<p>Jeugdzorg De jeugdzorguitgaven zijn gekoppeld aan de indexpercentages die de Nederlandse Zorgautoriteit toepast. Voor 2025 zijn er nog geen nieuwe index cijfers gepubliceerd. In de begroting wordt uitgegaan van het uniforme indexpercentage.</p>	2,3%	7,0%
<p>Beheer fysieke leefomgeving / openbare ruimte Het indexpercentage voor prijsstijgingen voor het beheer van de fysieke leefomgeving / openbare ruimte is gebaseerd op de prijsontwikkelingen in de Grond-, Weg-, en Waterbouw (GWW).</p>	4,7%	6,0%
<p>Stelpost areaaluitbreiding Vanwege de voorziene stijging van het aantal woningen wordt rekening gehouden met bijbehorende lasten, waaronder beheer en onderhoud van de openbare ruimte.</p>	Woningprognose decembercirculaire 2023	Woningprognose meicirculaire 2022
<p>Subsidies Vanwege de financiële situatie is ervoor gekozen de subsidiebudgetten in 2025 niet te indexeren.</p>	0%	4,4%
<p>Verbonden partijen Voor de verbonden partijen en deelnemingen gaan wij in de begroting voor 2025 uit van de ingediende begrotingen. Vanaf 2026 houden wij als ombuiging rekening met een 3% lagere bijdrage op alle verbonden partijen.</p>	Ontwerpbegroting GR 2025	Ontwerpbegroting GR 2024
<p>Belastingen De aanpassing van de belastingen en rechten is gelijk aan het door het Centraal Planbureau geraamde inflatiepercentage. Het percentage geraamd in het Centraal Economisch Plan 2024 van het CPB bedraagt 2,3 procent (geharmoniseerde consumentenprijsindex). In de kadernota 2025 is het percentage verhoogd naar 3,2 procent op basis van de loon- en prijsverhouding.</p>	3,2%	4,4%
<p>Toeristenbelasting Als één van de ombuigingen is de toeristenbelasting aangepast</p>	30,6%	

Onderwerp	Begroting 2025	Begroting 2024
naar € 3,50 per persoon per nacht. Dit is een stijging van 30,6 procent ten opzichte van het tarief van 2024.		
Tarieven afvalstoffenheffing en rioolrechten Bij de tarieven voor afval en riool is het uitgangspunt kostendekkende tarieven.	Kostendekkende tarieven	Kostendekkende tarieven
Investerings (nieuw) Voor de investeringen is (waar nodig) rekening gehouden met een stijging van het prijspeil van 2,3 procent. Dit indexpercentage is gebaseerd op de CPB-raming Centraal Economisch plan 2024 (inflatie eurozone (HICP)).	2,3%	2,4%
Rekenrente De omslagrente voor 2025 is 0,5 procent, idem 2024.	0,5%	0,5%
Algemene uitkering De algemene uitkering ramen wij in de kadernota volgens de decembercirculaire en in de begroting bijgesteld volgens de meicirculaire. Over de septembercirculaire 2024 ontvangt u een raadsinformatiebrief.	Meicirculaire 2024	Meicirculaire 2023

Een sluitende begroting

Het meerjarenbeeld start met de begrotingspositie zoals vermeld in de kadernota 2025. Inmiddels is dat beeld bijgesteld, waaronder door de meicirculaire 2025 en de prognose van de jeugdlasten waarover aparte raadsinformatiebrieven zijn verstuurd. Deze ontwikkelingen worden in onderstaande tabel weergegeven. Afgesloten wordt met het begrotingssaldo, dat in 2025 € 1.357.000 negatief is en in de opvolgende jaren oploopt naar € 712.000 positief.

Ontwikkelingen meerjarenbegroting 2025-2028	2025	2026	2027	2028
Startsaldo begroting 2025 (kadernota 2025)	-668	-1.818	-1.865	-2.496
Correcties kadernota	-71	-102	-102	-102
Amendement sportaccommodatiebeleid	-58	-58	-98	-98
Algemene uitkering	-1.104	211	26	485
Jeugdhulp	-485	-485	-485	-485
DVO Ruimte	-37	-37	-37	-37
Indexaties	-66	-157	-157	-157
Ombuigingen	511	1.534	1.653	1.718
Capaciteit Kruispuntkerk en omgevingsvisie	-200	0	0	0
Subsidies sociaal domein	-150	0	0	0
Minimabeleid	-50	0	0	0
Beveiliging evenementen	-50	0	0	0
Overhead afval	404	404	404	404
Overhead riool	126	126	126	126
Afslag 30% op investeringsplanning	177	390	519	742
Kapitaallasten	159	-263	-443	-365
Rentes	242	169	606	1.014
Overige kleine wijzigingen	-37	-37	-37	-37
Onttrekking concernreserve	0	124	0	0
Saldo begroting 2025-2028	-1.357	0	110	712

Correcties kadernota 2025

In de kadernota is onbedoeld uitgegaan van een te hoge stelpost onderbesteding btw compensatiefonds (BCF). Daarnaast zijn de extra taken die de Omgevingsdienst West-Holland (ODWH) uitvoert dubbel opgenomen. Ten slotte is bij verwerking van de meicirculaire een stelpost te veel afgeraamd. Per saldo zorgt dit voor een nadeel.

Amendement sportaccommodatiebeleid

Bij de besluitvorming over het sportaccommodatiebeleid is amendement 297 aangenomen, waarmee het onderhoud en de vervanging van de tennisvelden is toegevoegd aan het sportaccommodatiebeleid. Middels toezegging 417 is de raad geïnformeerd over het financieel effect van het amendement. In de begroting wordt dit nu financieel verwerkt.

Autonome ontwikkelingen

Algemene uitkering

Het financieel effect van de meicirculaire wordt verwerkt in de begroting. Hierbij blijkt dat vanaf 2028 extra middelen voor jeugd voor 100 procent in plaats van 75 procent mogen worden meegenomen. In 2028 leidt dit tot een aanvullend voordeel.

Jeugdhulp

Naar aanleiding van de begroting 2025 van de Serviceorganisatie Zorg (SOZ) voor jeugdhulp blijkt dat een bijstelling van de lasten nodig is. Met raadsinformatiebrief 47 is dit al eerder aangekondigd.

DVO Ruimte

Voorschoten en Wassenaar hebben een dienstverleningsovereenkomst (DVO) op het gebied van ruimte. Inmiddels is duidelijk wat het financieel effect is van de opzegging hiervan. Dit wordt verwerkt in de begroting.

Indexaties

Onder andere de lasten voor verzekeringen en andere zakelijke belastingen voor het vastgoed van de gemeente worden naar boven bijgesteld. Ook bleek de stelpost voor dekking van het cao-effect voor het college en de gemeenteraad niet voldoende om de lastenstijging geheel op te vangen.

Overige ontwikkelingen na kadernota

Capaciteit Kruispuntkerk en omgevingsvisie

De benodigde inzet voor de ontwikkeling van de Kruispuntkerk, één van de speerpunten van het college, en het opstellen van de omgevingsvisie, één van de kerninstrumenten uit de Omgevingswet, kan niet binnen de vast beschikbare capaciteit worden opgevangen. Om op beide projecten wel te kunnen blijven inzetten, is daarom aanvullend budget nodig.

Subsidies sociaal domein

Om het welzijnsveld tegemoet te komen is het subsidiebudget van thema 1: welzijn met € 150.000 verhoogd.

Minimabeleid

Naar aanleiding van de behandeling van het nieuwe minimabeleid in de gemeenteraadsvergadering van donderdag 26 september, is er in 2025 een verhoging van het budget voor het minimabeleid opgenomen. De precieze besteding moet nog worden uitgewerkt.

Beveiliging evenementen

Veiligheid tijdens evenementen en festiviteiten is een belangrijk uitgangspunt in onze gemeente. Wij vragen aan ondernemers en/of organisatoren een flinke inspanning om voor veiligheid op het evenement/festiviteit te zorgen. We zien dat vanuit de hulpdiensten er met het jaar zwaardere eisen worden gesteld aan de organisatoren op het gebied van veiligheid, zoals het inhuren van bevoegde beveiligers. Deze toenemende eisen maken dat de continuïteit van de mooie festiviteiten in ons dorp onder druk komt te staan. De extra kosten die door de organiserende partijen moeten worden gemaakt, zijn steeds lastiger op te brengen. Deze extra gelden worden ingezet op die momenten dat er festiviteiten zijn waarbij de veiligheidsdiensten aanvullende eisen stellen ten aanzien van de borging van de veiligheid. Organisaties zijn en blijven zelf verantwoordelijk voor de beveiliging, maar daar waar dat nodig is worden er door de gemeente daar bovenop extra beveiligers/boa's voor die festiviteiten aangetrokken. Over een jaar wordt bekeken of deze maatregel heeft gewerkt en een toegevoegde waarde heeft.

Ombuigingen

Bij besluitvorming over de kadernota 2025 is middels motie 332 opgeroepen tot het meerjarig sluitend krijgen van de begroting. Naar aanleiding hiervan is gewerkt aan diverse ombuigingen.

Deze staan verder toegelicht en uitgewerkt in de paragraaf Bezuinigingen, taakstellingen en ombuigingen.

Kapitaallasten, rentes en doorbelastingen

Kostendekkendheid afval en riool (overhead)

De overheadkosten betreffen alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Onafhankelijk van de aard en samenstelling van de overhead wordt deze toegerekend aan de directe kosten van de taakvelden. Het actualiseren van de tarieven en heffingen bij afval en riool, hebben ondanks hun gesloten systeem, per definitie een saldo effect op de begroting wanneer de overheadkosten wijzigen. De toerekening van de overheadkosten aan de tarieven vindt pas plaats bij het opstellen van de begroting. De kosten voor de afvalstoffenheffing (€ 404.000) en de rioolheffing (€ 126.000) stijgen als gevolg van deze hogere overheadlasten. De hogere overheadlasten worden onder andere veroorzaakt door de cao-ontwikkeling en noodzakelijke formatie uitbreiding bij afval en riool als gevolg van areaaluitbreiding.

Afslag 30% op investeringsplanning

Als gevolg van het doorschuiven van de voorgenomen investeringen onder andere op basis van het vastgestelde IWKP 2024-2028, tractie ten behoeve van afval en de afslag van 30% op de gehele investeringsplanning vallen de kapitaallasten voor 2025 € 177.000 lager uit.

Kapitaallasten

De actualisatie van de investeringsplanning heeft een voordelig effect in 2025, maar buigt om naar nadelen voor de jaren 2026 en verder. Dit wordt hoofdzakelijk veroorzaakt doordat de financiële gevolgen van het Integraal Waterketenplan 2024 - 2028, inclusief klimaatadaptatieve maatregelen, conform besluitvorming, verwerkt zijn in de begroting 2025-2028.

Rentes

De rentevisie voor zowel de kort- als langlopende rente is bijgesteld op basis van de mutaties in deze begroting. Dit levert voor alle jaren voordelen op, grotendeels veroorzaakt door de actualisatie van de investeringsplanning in combinatie met de afslag van 30% hierop. Daarnaast zijn ook de rentetarieven gezakt, dit leidt ook tot een voordeel. Verder worden rentebaten geraamd op basis van de verwachte stand van het saldo schatkistbankieren.

Kleine wijzigingen

Naast bovenstaande mutaties hebben nog een aantal marginale posten effect op het begrotingssaldo. Deze worden verder buiten beschouwing gelaten.

Onttrekking concernreserve

De provinciaal toezichthouder staat toe dat een onttrekking aan de algemene reserve wordt gedaan, die mag worden aangemerkt als structurele baat (mits aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan). Deze mogelijkheid kan zo bijdragen aan een structureel sluitend begrotingssaldo. Van deze mogelijkheid wordt nu gebruik gemaakt om het structureel saldo in 2026 op nul te laten uitkomen. De onttrekking van € 124.000 ligt ruim binnen het maximaal toegestane bedrag.

Het bovenstaande saldo is niet het saldo waar de toezichthouder op toetst. Dat is namelijk het structureel saldo. Dit resteert na het in mindering brengen van de incidentele baten en lasten. Zie voor de uitwerking daarvan de betreffende paragraaf. Inclusief de correctie voor incidentele baten en lasten resteert er een structureel begrotingssaldo van € 253.000 in 2025. Daarmee zijn alle jaren structureel sluitend, zoals weergegeven in onderstaande tabel.

	2025	2026	2027	2028
Waarvan incidenteel	-1.610	0	0	0
Waarvan structureel	253	0	110	712

Bedragen x € 1.000

Toelichting baten en lasten

Programma bedragen x € 1.000 "- "= nadeel / "+ "= voordeel	Rekening			Begroting			Begroting		
	2023			2024			2025		
	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo
P0 Bestuur en ondersteuning	55.079	-19.863	35.216	57.725	-23.535	34.190	55.609	-20.200	35.409
P1 Veiligheid	423	-2.459	-2.036	230	-2.666	-2.437	250	-2.853	-2.603
P2 Verkeer en vervoer	470	-4.751	-4.281	296	-3.840	-3.544	180	-3.897	-3.717
P3 Economie	278	-528	-249	323	-651	-328	396	-808	-412
P4 Onderwijs	696	-2.096	-1.400	830	-2.631	-1.801	354	-2.043	-1.689
P5 Sport, cultuur en recreatie	2.688	-8.493	-5.805	1.396	-8.308	-6.912	1.145	-7.679	-6.534
P6 Sociaal Domein	9.735	-29.165	-19.430	9.622	-30.350	-20.727	9.410	-30.554	-21.144
P7 Volksgezondheid en milieu	8.761	-9.602	-841	9.440	-9.701	-262	9.808	-8.690	1.118
P8 Wonen en bouwen	650	-3.135	-2.485	2.625	-5.620	-2.996	6.053	-7.156	-1.103
Saldo van baten en lasten	78.779	-80.092	-1.313	82.486	-87.303	-4.817	83.205	-83.881	-676
Onttrekking aan reserves	4.140	-	-	6.970	-	-	1.149	-	-
Toevoeging aan reserves	-	-1.141	-	-	-3.953	-	-	-1.829	-
Mutaties reserves	-	-	2.999	-	-	3.017	-	-	-681
Geraamde resultaat	82.920	-81.233	1.686	89.457	-91.256	-1.800	84.353	-85.710	-1.357

Per saldo is in 2025 na mutaties over de reserves een resultaat te zien van € 1.357.000 nadelig.

Toelichting meerjarenperspectief

Programma's bedragen x € 1.000,- ("-"= nadeel / "+"= voordeel)	Begroting 2025			Begroting 2026			Begroting 2027			Begroting 2028		
	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo
P0 Bestuur en ondersteuning	55.609	-20.200	35.409	53.710	-19.411	34.299	54.256	-19.611	34.645	54.790	-19.683	35.107
P1 Veiligheid	250	-2.853	-2.603	270	-2.850	-2.580	289	-2.847	-2.558	307	-2.843	-2.536
P2 Verkeer en vervoer	180	-3.897	-3.717	180	-4.008	-3.829	180	-4.045	-3.866	180	-4.144	-3.964
P3 Economie	396	-808	-412	396	-636	-240	369	-670	-301	369	-704	-335
P4 Onderwijs	354	-2.043	-1.689	355	-1.940	-1.584	355	-1.986	-1.630	355	-1.944	-1.588
P5 Sport, cultuur en recreatie	1.145	-7.679	-6.534	1.079	-7.590	-6.512	1.079	-7.536	-6.458	1.079	-7.519	-6.440
P6 Sociaal Domein	9.410	-30.554	-21.144	7.014	-26.796	-19.782	7.015	-26.859	-19.844	7.015	-26.757	-19.742
P7 Volksgezondheid en milieu	9.808	-8.690	1.118	9.782	-8.676	1.107	9.887	-8.778	1.108	10.050	-8.850	1.200
P8 Wonen en bouwen	6.053	-7.156	-1.103	850	-2.138	-1.287	811	-2.083	-1.271	814	-2.088	-1.275
Saldo van baten en lasten	83.205	-83.881	-676	73.637	-74.046	-409	74.241	-74.416	-175	74.958	-74.531	427
Mutaties reserves												
P0 Bestuur en ondersteuning	587	0	587	124	0	124	0	0	0	0	0	0
P2 Verkeer en vervoer	116	0	116	116	0	116	116	0	116	116	0	116
P3 Economie	150	0	150	0	0	0	0	0	0	0	0	0
P4 Onderwijs	100	-1.500	-1.400	0	0	0	0	0	0	0	0	0
P5 Sport, cultuur en recreatie	157	-329	-172	157	-20	137	157	-20	137	157	-20	137
P6 Sociaal Domein	25	0	25	25	0	25	25	0	25	25	0	25
P7 Volksgezondheid en milieu	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
P8 Wonen en bouwen	13	0	13	7	0	7	7	0	7	7	0	7
Totaal mutaties reserves	1.149	-1.829	-681	430	-20	409	306	-20	285	306	-20	285
Resultaat	84.353	-85.710	-1.357	74.066	-74.066	0	74.546	-74.436	110	75.263	-74.551	712

Per saldo laat de begroting meerjarig na mutaties over de reserves een resultaat zien van:

- 2025: € 1.357.000 nadelig
- 2026: € 0
- 2027: € 110.000 voordelig
- 2028: € 712.000 voordelig

De hierboven genoemde resultaten zijn inclusief incidentele baten en lasten. Om de structurele sluitendheid van de (meerjaren)begroting te berekenen worden de resultaten geschoond voor de factor incidenteel. Hiervoor zijn eerst de incidentele baten en lasten inzichtelijk gemaakt. Zie hiervoor het hoofdstuk Incidentele baten en lasten.

Op basis van de onderstaande tabel wordt aangetoond dat de begroting 2025 en de meerjarenraming 2025-2028, conform uitgangspunten in het BBV, structureel in evenwicht zijn. Dit houdt in dat de structurele lasten kunnen worden gedekt met structurele baten.

Tabel Structureel begrotingsresultaat

Structureel begrotingsresultaat (bedragen x €1.000)	2025	2026	2027	2028
1. Saldo begroting	-1.357	0	110	712
Waarvan incidentele storting in reserves	-1.500			
Waarvan incidentele baten	-110			
Waarvan incidentele lasten				
2. Saldo incidentele posten	-1.610	0	0	0
3. Structureel resultaat	253	0	110	712

Voor een uitgebreide toelichting op de incidentele baten en lasten wordt verwezen naar het onderdeel Incidentele baten en lasten.

Incidentele baten en lasten

Om te kunnen beoordelen of de begroting materieel in evenwicht is (structurele lasten worden door structurele baten afgedekt) moeten de incidentele baten en lasten inzichtelijk te worden gemaakt.

Onder de lasten en baten die in dit overzicht moeten worden opgenomen, vallen o.a.:

- Bijzondere baten a.g.v. verkoop van gemeentelijke eigendommen
- Incidentele bouwleges
- Extra afschrijvingen t.l.v. de exploitatie
- Extra dotaties aan voorzieningen o.a. voor onderhoud
- Investerings met maatschappelijk nut die ten laste van een reserve komen
- Dotaties en onttrekkingen aan de concernreserve
- Baten en lasten ten gevolge van incidenteel nieuw beleid
- Voor- en nadelige afwikkelingsverschillen voorgaande dienstjaren
- Eenmalige subsidies
- Herstel van schade aan gemeentelijke eigendommen

In de tabellen hierna treft u de incidentele baten en lasten die zijn opgenomen in de begroting 2025 en een berekening van het structureel begrotingsresultaat. In 2021 heeft commissie een notitie opgesteld ter verduidelijking van de structurele baten en lasten. In 2022 heeft hiertoe ook een gesprek plaatsgevonden met de toezichthouder. Bij de beoordeling worden de volgende drie criteria gehanteerd:

- Aard van de baten en lasten
- Looptijd van de baten en lasten
- Materiële omvang van de incidentele baten en lasten

Wanneer incidentele baten en lasten in relatie staan tot elkaar en per saldo in evenwicht zijn, worden deze niet meegenomen in onderstaand overzicht. Ter illustratie, de baten en lasten met betrekking tot de opvang van ontheemden uit Oekraïne staan niet opgenomen. Daarnaast is ook aangegeven dat eenmalige kosten niet per definitie incidenteel zijn. Ter illustratie, de kosten voor een pilot voor WMO zijn structureel. De kosten zijn mogelijk eenmalig, maar de aard wordt gezien als structureel gezien de wettelijke taak van de WMO. In de begroting 2025 wordt de storting in de bestemmingsreserve onderwijshuisvesting als incidenteel beoordeeld.

Tabel Incidentele baten en lasten

Programma/ Omschrijving "+/+ " is voordeel (bedragen x € 1.000)	Lasten				Baten			
	2025	2026	2027	2028	2025	2026	2027	2028
Programma 0 - Incidenteel nadeel meicirculaire 2024	0	0	0	0	-710	0	0	0
Programma 5 - werkzaamheden sportaccommodatiebeleid	0	0	0	0	0	0	0	0
Programma 8 - baten verkoop ontwikkellocatie	0	0	0	0	600	0	0	0
Totaal incidenteel exploitatie	0	0	0	0	-110	0	0	0
Mutaties reserves								
Storting/Dekking Concernreserve	0	0	0	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve onderwijshuisvesting	-1.500	0	0	0	0	0	0	0
Totaal incidenteel reserves	-1.500	0	0	0	0	0	0	0
Saldo incidentele baten en lasten	-1.500	0	0	0	-110	0	0	0

Per saldo bedragen de incidentele baten en lasten in 2025 € 1.610.000. Dit bedrag wordt gebruikt om het begrotingssaldo te corrigeren om zo te komen tot het structurele begrotingssaldo.

Mutaties reserves per programma

Mutaties reserves per programma (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025 Onttrekking	Begroting 2025 Toevoeging	Begroting 2025 Saldo mutaties
P0 Bestuur en ondersteuning	587	0	587
P2 Verkeer en vervoer	116	0	116
P3 Economie	150	0	150
P4 Onderwijs	100	-1.500	-1.400
P5 Sport, cultuur en recreatie	157	-329	-172
P6 Sociaal Domein	25	0	25
P8 Wonen en bouwen	13	0	13
Totaal mutaties reserves	1.149	-1.829	-681

Toelichting

Hieronder worden de reservemutaties per programma toegelicht.

Programma 0 Bestuur en Ondersteuning (saldo mutaties € 587.000)

De onttrekking van € 587.000 betreft een onttrekking aan reserve reorganisatie voor projecten in het kader van de organisatieontwikkeling van € 200.000, een onttrekking van € 150.000 aan de reserve sociaal domein voor het nieuw cliëntvolgsysteem, en een onttrekking van € 200.000 aan de concernreserve voor de implementatie van het nieuw financieel systeem. Deze punten staan ook toegelicht in de kadernota 2025. Ten slotte wordt er € 17.000 onttrokken ten behoeve van de afwikkeling van de ontvlechting van het sociaal domein.

Programma 2 Verkeer en Vervoer (saldo mutaties € 116.000)

Het totale saldo van € 116.000 wordt onttrokken aan de Kapitaallastenreserve ter dekking van kapitaallasten van verschillende projecten, waaronder Leidseweg, Vlietweg Fase 2 en Knooppunt Voorschoten.

Programma 3 Economie (saldo mutaties € 150.000)

Onttrekking uit de bestemmingsreserve centrumvisie ten behoeve van de inrichting van de openbare ruimte aan het Treubplein.

Programma 4 Onderwijs (saldo mutaties -/- € 1.400.000)

In het kader van de toekomstige opgaven inzake onderwijshuisvesting en ter invulling van het door de raad aangenomen amendement 154, wordt een deel van het positieve begrotingsaldo 2023-2025 (€ 1.500.000) ingezet ter voeding van de bestemmingsreserve Onderwijshuisvesting. Ten behoeve van voorbereidende werkzaamheden voor de Fortgensschool aan de Prinses Marijkelaan worden de kosten gedekt vanuit de bestemmingsreserve onderwijshuisvesting.

Programma 5 Sport, Cultuur en recreatie (saldo mutaties -/- € 172.000)

Per saldo wordt er € 37.000 onttrokken aan de Kapitaallastenreserve ter dekking van de kapitaallasten van verschillende sportvelden. Daarnaast wordt een bedrag van € 100.000 onttrokken aan bestemmingsreserve Exploitatiebijdrage zwembad. Op basis van amendement 257 wordt een extra storting gedaan van € 309.000 voor het onderhoud van het zwembad.

Programma 6 Sociaal Domein (saldo mutaties € 25.000)

Er is een onttrekking van € 25.000 aan de Kapitaallastenreserve ter dekking van kapitaallasten van Buurthuis Vlietwijk.

Programma 8 Wonen en Bouwen (saldo mutaties € 13.000)

Er wordt € 7.000 onttrokken aan de Kapitaallastenreserve ter dekking van kapitaallasten voor de Dobbewijk en € 6.000 wordt onttrokken aan de Concernreserve ter dekking van een storting in de voorziening van de Duivenvoorde Corridor.

Bijlagen

Begroting per taakveld

De taakvelden 6.6, 6.71, 6.72, 6.73, 6.74, 6.81 en 6.82 zijn vanaf 2025 vervallen en komen daarom niet meer voor in de begroting. Omdat er nog wel baten en lasten in 2023 en 2024 waren komen ze nog wel terug in financiële totaaloverzichten.

Programma / taakveld		Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Programma P0 Bestuur en ondersteuning							
0.1 Bestuur	Baten	172	160	160	160	160	160
	Lasten	-2.594	-2.769	-2.640	-2.560	-2.560	-2.441
	Saldo	-2.422	-2.609	-2.480	-2.400	-2.400	-2.281
0.2 Burgerzaken	Baten	335	644	573	599	641	598
	Lasten	-1.022	-1.180	-1.161	-1.167	-1.181	-1.158
	Saldo	-687	-536	-588	-568	-540	-560
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	Baten	65	40	45	42	42	42
	Lasten	-139	-335	-132	-117	-117	-117
	Saldo	-74	-295	-87	-74	-74	-74
0.4 Overhead	Baten	4.070	3.547	173	173	173	173
	Lasten	-14.582	-16.595	-13.650	-12.821	-12.730	-12.729
	Saldo	-10.512	-13.049	-13.477	-12.648	-12.557	-12.556
0.5 Treasury	Baten	1.136	1.471	863	656	545	452
	Lasten	-511	-549	-432	-426	-686	-1.056
	Saldo	625	922	431	230	-141	-604
0.61 OZB Woningen	Baten	6.939	7.186	7.512	7.952	8.365	8.233
	Lasten	-333	-369	-375	-378	-375	-375
	Saldo	6.606	6.816	7.137	7.574	7.990	7.858
0.62 OZB Niet-Woningen	Baten	1.201	1.321	1.363	1.363	1.363	1.363
	Lasten	-53	-56	-61	-61	-61	-61
	Saldo	1.148	1.265	1.302	1.302	1.302	1.302
0.64 Belastingen overig	Baten	252	99	102	102	102	102
	Lasten	-86	-90	-92	-92	-92	-92
	Saldo	166	9	9	9	9	9
0.7 Alg uitk. & ov. uitk. gemeentefonds	Baten	40.908	43.258	44.817	42.663	42.865	43.667
	Lasten	0	0	0	0	0	0
	Saldo	40.908	43.258	44.817	42.663	42.865	43.667
0.8 Overige baten en lasten	Baten	0	0	0	0	0	0
	Lasten	-538	-1.591	-1.655	-1.789	-1.810	-1.654
	Saldo	-538	-1.591	-1.655	-1.789	-1.810	-1.654
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	Baten	0	0	0	0	0	0
	Lasten	-6	0	0	0	0	0
	Saldo	-6	0	0	0	0	0
Totaal Programma P0 Bestuur en ondersteuning							
Totaal baten	Baten	55.079	57.725	55.609	53.710	54.256	54.790
Totaal lasten	Lasten	-19.863	-23.535	-20.200	-19.411	-19.611	-19.683
Saldo van baten en lasten	Saldo	35.216	34.190	35.409	34.299	34.645	35.107

Programma P1 Veiligheid							
1.1 Crisisbeheersing en	Baten	165	126	126	126	126	126

Programma / taakveld		Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
brandweer	Lasten	-1.709	-1.943	-2.149	-2.149	-2.149	-2.148
	Saldo	-1.544	-1.817	-2.023	-2.023	-2.023	-2.022
1.2 Openbare orde en veiligheid	Baten	258	104	124	144	163	181
	Lasten	-750	-723	-704	-701	-698	-695
	Saldo	-492	-619	-580	-557	-535	-514
Totaal Programma P1 Veiligheid							
Totaal baten	Baten	423	230	250	270	289	307
Totaal lasten	Lasten	-2.459	-2.666	-2.853	-2.850	-2.847	-2.843
Saldo van baten en lasten	Saldo	-2.036	-2.437	-2.603	-2.580	-2.558	-2.536

Programma P2 Verkeer en vervoer							
2.1 Verkeer en vervoer	Baten	468	293	177	177	177	177
	Lasten	-4.643	-3.679	-3.810	-3.922	-3.959	-4.057
	Saldo	-4.175	-3.386	-3.634	-3.745	-3.782	-3.881
2.2 Parkeren	Baten	3	3	3	3	3	3
	Lasten	-108	-161	-87	-87	-87	-87
	Saldo	-105	-158	-84	-84	-84	-84
Totaal Programma P2 Verkeer en vervoer							
Totaal baten	Baten	470	296	180	180	180	180
Totaal lasten	Lasten	-4.751	-3.840	-3.897	-4.008	-4.045	-4.144
Saldo van baten en lasten	Saldo	-4.281	-3.544	-3.717	-3.829	-3.866	-3.964

Programma P3 Economie							
3.1 Economische ontwikkeling	Baten	0	0	0	0	0	0
	Lasten	-299	-436	-530	-408	-468	-502
	Saldo	-299	-436	-530	-408	-468	-502
3.3 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	Baten	68	113	116	116	89	89
	Lasten	-115	-120	-148	-148	-121	-121
	Saldo	-47	-7	-32	-32	-32	-32
3.4 Economische promotie	Baten	210	210	280	280	280	280
	Lasten	-114	-95	-131	-81	-81	-81
	Saldo	96	115	149	199	199	199
Totaal Programma P3 Economie							
Totaal baten	Baten	278	323	396	396	369	369
Totaal lasten	Lasten	-528	-651	-808	-636	-670	-704
Saldo van baten en lasten	Saldo	-249	-328	-412	-240	-301	-335

Programma P4 Onderwijs							
4.1 Openbaar basisonderwijs	Baten	301	65	67	68	68	68
	Lasten	-424	-286	-347	-347	-347	-347
	Saldo	-123	-220	-281	-279	-279	-279
4.2 Onderwijshuisvesting	Baten	58	45	0	0	0	0
	Lasten	-947	-1.254	-995	-891	-941	-900
	Saldo	-889	-1.209	-995	-891	-941	-900
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	Baten	337	719	287	287	287	287
	Lasten	-725	-1.091	-700	-702	-698	-696
	Saldo	-388	-372	-413	-414	-411	-409
Totaal Programma P4 Onderwijs							
Totaal baten	Baten	696	830	354	355	355	355
Totaal lasten	Lasten	-2.096	-2.631	-2.043	-1.940	-1.986	-1.944
Saldo van baten en lasten	Saldo	-1.400	-1.801	-1.689	-1.584	-1.630	-1.588

Programma / taakveld	Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	
Programma P5 Sport, cultuur en recreatie							
5.1 Sportbeleid en activering	Baten	-5	185	164	144	144	144
	Lasten	-412	-483	-361	-370	-370	-370
	Saldo	-417	-298	-197	-226	-226	-226
5.2 Sportaccommodaties	Baten	2.404	663	775	775	775	775
	Lasten	-3.280	-1.757	-1.976	-1.955	-1.997	-2.054
	Saldo	-876	-1.095	-1.201	-1.180	-1.222	-1.279
5.3 Cultuurpresentatie,-prod.en-particip	Baten	86	35	35	0	0	0
	Lasten	-315	-405	-317	-275	-238	-238
	Saldo	-230	-370	-282	-275	-238	-238
5.4 Musea	Baten	0	0	0	0	0	0
	Lasten	-9	-9	-65	-65	-65	-65
	Saldo	-9	-9	-65	-65	-65	-65
5.5 Cultureel erfgoed	Baten	34	41	35	35	35	35
	Lasten	-422	-519	-426	-436	-435	-435
	Saldo	-388	-477	-390	-400	-400	-400
5.6 Media	Baten	96	96	73	73	73	73
	Lasten	-526	-618	-547	-547	-547	-547
	Saldo	-430	-522	-474	-474	-474	-474
5.7 Openbaar groen, (openlucht)recreatie	Baten	73	376	64	52	52	52
	Lasten	-3.528	-4.517	-3.989	-3.942	-3.884	-3.809
	Saldo	-3.455	-4.141	-3.925	-3.891	-3.832	-3.757
Totaal Programma P5 Sport, cultuur en recreatie							
Totaal baten	Baten	2.688	1.396	1.145	1.079	1.079	1.079
Totaal lasten	Lasten	-8.493	-8.308	-7.679	-7.590	-7.536	-7.519
Saldo van baten en lasten	Saldo	-5.805	-6.912	-6.534	-6.512	-6.458	-6.440

Programma P6 Sociaal Domein							
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	Baten	4.000	3.810	3.656	1.036	1.036	1.036
	Lasten	-5.191	-6.091	-6.210	-3.107	-3.157	-3.101
	Saldo	-1.191	-2.281	-2.554	-2.071	-2.120	-2.065
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	Baten	98	34	0	0	0	0
	Lasten	-1.431	-1.395	0	0	0	0
	Saldo	-1.332	-1.361	0	0	0	0
6.21 Toegang en eerstelijnsvoorzien WMO	Baten	0	0	0	0	0	0
	Lasten	0	0	-25	-25	-25	-25
	Saldo	0	0	-25	-25	-25	-25
6.22 Toegang en eerstelijnsvoorzien Jeugd	Baten	0	0	0	0	0	0
	Lasten	0	0	-325	-325	-325	-325
	Saldo	0	0	-325	-325	-325	-325
6.23 Toegang en eerstelijnsvoor Integraal	Baten	0	0	34	34	34	34
	Lasten	0	0	-456	-456	-506	-455
	Saldo	0	0	-422	-422	-472	-422
6.3 Inkomensregelingen	Baten	5.306	5.448	5.448	5.448	5.448	5.448
	Lasten	-8.510	-8.439	-8.094	-7.944	-7.944	-7.944
	Saldo	-3.204	-2.991	-2.646	-2.496	-2.496	-2.496
6.4 WSW en beschut werk	Baten	0	0	0	0	0	0
	Lasten	-195	-218	-247	-249	-251	-253
	Saldo	-195	-218	-247	-249	-251	-253

Programma / taakveld		Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
6.5 Arbeidsparticipatie	Baten	0	0	0	0	0	0
	Lasten	-701	-691	-692	-676	-676	-676
	Saldo	-701	-691	-692	-676	-676	-676
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	Baten	169	31	0	0	0	0
	Lasten	-1.059	-1.109	0	0	0	0
	Saldo	-890	-1.078	0	0	0	0
6.60 Hulpmiddelen en diensten (Wmo)	Baten	0	0	32	32	32	32
	Lasten	0	0	-1.003	-1.003	-1.003	-1.003
	Saldo	0	0	-971	-971	-971	-971
6.711 Huishoudelijke hulp (Wmo)	Baten	0	0	139	363	363	363
	Lasten	0	0	-2.049	-2.010	-1.971	-1.971
	Saldo	0	0	-1.910	-1.647	-1.608	-1.608
6.712 Begeleiding (Wmo)	Baten	0	0	0	0	0	0
	Lasten	0	0	-102	-102	-102	-102
	Saldo	0	0	-102	-102	-102	-102
6.713 Dagbesteding (Wmo)	Baten	0	0	0	0	0	0
	Lasten	0	0	-200	-200	-200	-200
	Saldo	0	0	-200	-200	-200	-200
6.714 Overige maatwerkarrangementen(Wmo)	Baten	0	0	87	87	87	87
	Lasten	0	0	-787	-787	-787	-787
	Saldo	0	0	-700	-700	-700	-700
6.71a Huishoudelijke hulp (WMO)	Baten	0	146	0	0	0	0
	Lasten	-2.038	-2.212	0	0	0	0
	Saldo	-2.038	-2.066	0	0	0	0
6.71b Begeleiding (WMO)	Baten	0	0	0	0	0	0
	Lasten	-1.306	-1.357	0	0	0	0
	Saldo	-1.306	-1.357	0	0	0	0
6.71c Dagbesteding (WMO)	Baten	0	0	0	0	0	0
	Lasten	-166	-112	0	0	0	0
	Saldo	-166	-112	0	0	0	0
6.71d Overige maatwerkarrangement (WMO)	Baten	0	0	0	0	0	0
	Lasten	-411	-373	0	0	0	0
	Saldo	-411	-373	0	0	0	0
6.72a Jeugdhulp begeleiding	Baten	0	0	0	0	0	0
	Lasten	-910	-1.018	0	0	0	0
	Saldo	-910	-1.018	0	0	0	0
6.72b Jeugdhulp behandeling	Baten	0	0	0	0	0	0
	Lasten	-613	-636	0	0	0	0
	Saldo	-613	-636	0	0	0	0
6.72c Jeugdhulp dagbesteding	Baten	0	0	0	0	0	0
	Lasten	-517	-923	0	0	0	0
	Saldo	-517	-923	0	0	0	0
6.72d Jeugdhulp zonder verblijf overig	Baten	0	0	0	0	0	0
	Lasten	-1.474	-1.311	0	0	0	0
	Saldo	-1.474	-1.311	0	0	0	0
6.73a Pleegzorg	Baten	0	0	0	0	0	0
	Lasten	-252	-272	0	0	0	0
	Saldo	-252	-272	0	0	0	0
6.73b Gezinsgericht	Baten	0	0	0	0	0	0
	Lasten	-197	-272	0	0	0	0

Programma / taakveld		Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
	Saldo	-197	-272	0	0	0	0
6.73c Jeugdhulp met verblijf overig	Baten	0	0	0	0	0	0
	Lasten	-662	-688	0	0	0	0
	Saldo	-662	-688	0	0	0	0
6.74a Jeugd behandel GGZ zonder verblijf	Baten	0	0	0	0	0	0
	Lasten	-1.656	-1.642	0	0	0	0
	Saldo	-1.656	-1.642	0	0	0	0
6.74b Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	Baten	0	0	0	0	0	0
	Lasten	-954	-845	0	0	0	0
	Saldo	-954	-845	0	0	0	0
6.74c Gesloten plaatsing	Baten	0	0	0	0	0	0
	Lasten	-168	-145	0	0	0	0
	Saldo	-168	-145	0	0	0	0
6.752 Jeugdhulp ambulante regionaal	Baten	0	0	0	0	0	0
	Lasten	0	0	-2.633	-2.233	-2.233	-2.233
	Saldo	0	0	-2.633	-2.233	-2.233	-2.233
6.753 Jeugdhulp ambulante landelijk	Baten	0	0	0	0	0	0
	Lasten	0	0	-131	-131	-131	-131
	Saldo	0	0	-131	-131	-131	-131
6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal	Baten	0	0	0	0	0	0
	Lasten	0	0	-2.859	-2.859	-2.859	-2.859
	Saldo	0	0	-2.859	-2.859	-2.859	-2.859
6.763 Jeugdhulp met verblijf landelijk	Baten	0	0	0	0	0	0
	Lasten	0	0	-324	-324	-324	-324
	Saldo	0	0	-324	-324	-324	-324
6.791 PGB Wmo	Baten	0	0	0	0	0	0
	Lasten	0	0	-317	-312	-312	-312
	Saldo	0	0	-317	-312	-312	-312
6.792 PGB Jeugd	Baten	0	0	0	0	0	0
	Lasten	0	0	-317	-317	-317	-317
	Saldo	0	0	-317	-317	-317	-317
6.812 Maatschappelijke-en vrouwenopv wmo	Baten	0	0	15	15	15	15
	Lasten	0	0	-42	-42	-42	-42
	Saldo	0	0	-27	-27	-27	-27
6.81a Beschermd wonen (WMO)	Baten	111	135	0	0	0	0
	Lasten	-149	-205	0	0	0	0
	Saldo	-39	-70	0	0	0	0
6.81b Maatschappelijke- en vrouwenopvang	Baten	51	18	0	0	0	0
	Lasten	-152	-139	0	0	0	0
	Saldo	-101	-121	0	0	0	0
6.821 Jeugdbescherming	Baten	0	0	0	0	0	0
	Lasten	0	0	-523	-521	-521	-523
	Saldo	0	0	-523	-521	-521	-523
6.822 Jeugdreclassering	Baten	0	0	0	0	0	0
	Lasten	0	0	-496	-496	-496	-496
	Saldo	0	0	-496	-496	-496	-496
6.82a Jeugdbescherming	Baten	0	0	0	0	0	0
	Lasten	-352	-119	0	0	0	0
	Saldo	-352	-119	0	0	0	0
6.82b Jeugdreclassering	Baten	0	0	0	0	0	0

Programma / taakveld		Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
	Lasten	-99	-136	0	0	0	0
	Saldo	-99	-136	0	0	0	0
6.91 Coördinatie en beleid Wmo	Baten	0	0	0	0	0	0
	Lasten	0	0	-1.175	-1.175	-1.175	-1.175
	Saldo	0	0	-1.175	-1.175	-1.175	-1.175
6.92 Coördinatie en beleid Jeugd	Baten	0	0	0	0	0	0
	Lasten	0	0	-1.547	-1.501	-1.501	-1.501
	Saldo	0	0	-1.547	-1.501	-1.501	-1.501
Totaal Programma P6 Sociaal Domein							
Totaal baten	Baten	9.735	9.622	9.410	7.014	7.015	7.015
Totaal lasten	Lasten	-29.165	-30.350	-30.554	-26.796	-26.859	-26.757
Saldo van baten en lasten	Saldo	-19.430	-20.727	-21.144	-19.782	-19.844	-19.742
Programma P7 Volksgezondheid en milieu							
7.1 Volksgezondheid	Baten	190	134	117	89	89	89
	Lasten	-1.830	-2.068	-1.961	-1.933	-1.933	-1.933
	Saldo	-1.640	-1.934	-1.844	-1.844	-1.844	-1.844
7.2 Riolering	Baten	3.144	2.887	2.974	3.061	3.138	3.260
	Lasten	-1.915	-1.729	-1.694	-1.749	-1.803	-1.894
	Saldo	1.230	1.157	1.280	1.312	1.335	1.366
7.3 Afval	Baten	4.962	5.166	5.501	5.427	5.454	5.496
	Lasten	-3.202	-3.367	-3.263	-3.223	-3.258	-3.292
	Saldo	1.760	1.799	2.238	2.204	2.196	2.204
7.4 Milieubeheer	Baten	134	873	500	491	491	491
	Lasten	-1.271	-2.139	-1.378	-1.375	-1.388	-1.336
	Saldo	-1.137	-1.266	-879	-885	-898	-846
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	Baten	331	379	716	715	715	715
	Lasten	-1.384	-398	-394	-396	-396	-396
	Saldo	-1.054	-19	322	319	319	319
Totaal Programma P7 Volksgezondheid en milieu							
Totaal baten	Baten	8.761	9.440	9.808	9.782	9.887	10.050
Totaal lasten	Lasten	-9.602	-9.701	-8.690	-8.676	-8.778	-8.850
Saldo van baten en lasten	Saldo	-841	-262	1.118	1.107	1.108	1.200
Programma P8 Wonen en bouwen							
8.1 Ruimte en leefomgeving	Baten	0	0	0	0	0	0
	Lasten	-1.202	-1.744	-626	-425	-425	-425
	Saldo	-1.202	-1.744	-626	-425	-425	-425
8.2 Grondexploitatie (niet bedr.terrein)	Baten	182	843	4.713	75	0	0
	Lasten	-160	-888	-4.762	-117	-63	-69
	Saldo	22	-46	-49	-43	-63	-69
8.3 Wonen en bouwen	Baten	468	1.782	1.340	776	811	814
	Lasten	-1.773	-2.988	-1.769	-1.595	-1.594	-1.594
	Saldo	-1.305	-1.206	-429	-819	-783	-781
Totaal Programma P8 Wonen en bouwen							
Totaal baten	Baten	650	2.625	6.053	850	811	814
Totaal lasten	Lasten	-3.135	-5.620	-7.156	-2.138	-2.083	-2.088
Saldo van baten en lasten	Saldo	-2.485	-2.996	-1.103	-1.287	-1.271	-1.275
TOTAAL							
Totaal baten	Baten	78.779	82.486	83.205	73.637	74.241	74.958

Programma / taakveld		Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Totaal lasten	Lasten	-80.092	-87.303	-83.881	-74.046	-74.416	-74.531
Saldo van baten en lasten	Saldo	-1.313	-4.817	-676	-409	-175	427
Mutatie reserves							
0.1 Bestuur	Baten	404	378	0	0	0	0
	Lasten	0	0	0	0	0	0
	Saldo	404	378	0	0	0	0
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	Baten	12	28	0	0	0	0
	Lasten	0	0	0	0	0	0
	Saldo	12	28	0	0	0	0
0.4 Overhead	Baten	0	1.417	587	0	0	0
	Lasten	0	0	0	0	0	0
	Saldo	0	1.417	587	0	0	0
0.10 Mutaties reserves	Baten	0	0	0	124	0	0
	Lasten	0	0	0	0	0	0
	Saldo	0	0	0	124	0	0
2.1 Verkeer en vervoer	Baten	1.116	575	116	116	116	116
	Lasten	0	-400	0	0	0	0
	Saldo	1.116	175	116	116	116	116
3.1 Economische ontwikkeling	Baten	0	33	150	0	0	0
	Lasten	0	0	0	0	0	0
	Saldo	0	33	150	0	0	0
4.2 Onderwijshuisvesting	Baten	0	1.168	100	0	0	0
	Lasten	-800	-1.950	-1.500	0	0	0
	Saldo	-800	-783	-1.400	0	0	0
5.1 Sportbeleid en activering	Baten	40	0	0	0	0	0
	Lasten	0	0	0	0	0	0
	Saldo	40	0	0	0	0	0
5.2 Sportaccommodaties	Baten	183	962	157	157	157	157
	Lasten	-186	-1.103	-329	-20	-20	-20
	Saldo	-3	-141	-172	137	137	137
5.3 Cultuurpresentatie,-prod.en-particip	Baten	0	21	0	0	0	0
	Lasten	0	0	0	0	0	0
	Saldo	0	21	0	0	0	0
5.5 Cultureel erfgoed	Baten	0	25	0	0	0	0
	Lasten	0	0	0	0	0	0
	Saldo	0	25	0	0	0	0
5.6 Media	Baten	0	15	0	0	0	0
	Lasten	0	0	0	0	0	0
	Saldo	0	15	0	0	0	0
5.7 Openbaar groen, (openlucht)recreatie	Baten	0	23	0	0	0	0
	Lasten	0	0	0	0	0	0
	Saldo	0	23	0	0	0	0
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	Baten	622	106	25	25	25	25
	Lasten	0	0	0	0	0	0
	Saldo	622	106	25	25	25	25
6.3 Inkomensregelingen	Baten	546	525	0	0	0	0
	Lasten	-80	0	0	0	0	0
	Saldo	466	525	0	0	0	0
6.5 Arbeidsparticipatie	Baten	49	0	0	0	0	0
	Lasten	0	0	0	0	0	0

Programma / taakveld		Rekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
	Saldo	49	0	0	0	0	0
6.71a Huishoudelijke hulp (WMO)	Baten	0	45	0	0	0	0
	Lasten	0	0	0	0	0	0
	Saldo	0	45	0	0	0	0
6.71b Begeleiding (WMO)	Baten	30	0	0	0	0	0
	Lasten	0	0	0	0	0	0
	Saldo	30	0	0	0	0	0
6.72d Jeugdhulp zonder verblijf overig	Baten	332	138	0	0	0	0
	Lasten	0	0	0	0	0	0
	Saldo	332	138	0	0	0	0
7.4 Milieubeheer	Baten	130	251	0	0	0	0
	Lasten	0	0	0	0	0	0
	Saldo	130	251	0	0	0	0
8.1 Ruimte en leefomgeving	Baten	183	738	0	0	0	0
	Lasten	0	0	0	0	0	0
	Saldo	183	738	0	0	0	0
8.2 Grondexploitatie (niet bedr.terrein)	Baten	13	13	13	7	7	7
	Lasten	0	0	0	0	0	0
	Saldo	13	13	13	7	7	7
8.3 Wonen en bouwen	Baten	479	510	0	0	0	0
	Lasten	-75	-500	0	0	0	0
	Saldo	404	10	0	0	0	0
Totaal onttrekkingen	Baten	4.140	6.970	1.149	430	306	306
Totaal stortingen	Lasten	-1.141	-3.953	-1.829	-20	-20	-20
Saldo mutatie reserves	Saldo	2.999	3.017	-681	409	285	285
Saldo							
Totaal Generaal	Saldo	1.686	-1.800	-1.357	0	110	712
bedragen x € 1.000							
("-"= nadeel / "+"= voordeel)							

Nieuw beleid per programma

Tabel Nieuw beleid per programma

(Bedragen x € 1.000 / "-"= nadeel, "+"= voordeel)

Nieuw beleid	2025	2026	2027	2028
Programma 0 bestuur en ondersteuning				
Noodzakelijke capaciteitsuitbreiding	-300	-300	-300	-300
Noodzakelijke capaciteitsuitbreiding	100	100	100	100
Projecten organisatieontwikkeling	-200			
Projecten organisatieontwikkeling	200			
Opleidingsbudget	-50	-50	-50	-50
Belonen en waarderen	-200	-200	-200	-200
Programma 1 Veiligheid				
Programma 2 Verkeer en vervoer				
Programma 3 Economie				
Beleidsintensivering economie	-143	-143	-143	-143
Beveiliging evenementen	-50			
Programma 4 Onderwijs				
Programma 5 Sport, cultuur en recreatie				
Sportaccommodatiebeleid	-299	-278	-293	-354
Hernieuwd gebruik Ambachts- en Baljuwhuis	5	5	5	5
Erfgoed	-15	-15	-15	-15
Programma 6 Sociaal domein				
Pedagogisch adviseur CJG	-15	-15	-15	-15
Subsidies	-150			
Minimabeleid	-50			
Programma 7 Volksgezondheid en milieu				
Programma 8 Wonen en bouwen				
Erfgoed (dekking)	15	15	15	15
Woningbouw	-200	-100	-100	-100
Ontwikkelvisie Centrum		-28	-89	-123
Capaciteit Kruispuntkerk en omgevingsvisie	-200			
Programma overstijgend				
Totaal	-1.552	-1.009	-1.085	-1.180

Algemene uitkering uit het gemeentefonds

Onderdeel A - Inkomstenmaatstaven

Maatstaf	2025	2026	2027	2028
1g-2 WOZ niet-woningen eigenaren	-634.736	-634.736	-634.736	-634.736
1h-2 WOZ niet-woningen gebruikers	-426.244	-426.244	-426.244	-426.244
1a Waarde woningen eigenaren	-4.545.505	-4.601.076	-4.650.798	-4.742.929
Subtotaal	-5.606.485	-5.662.056	-5.711.777	-5.803.909

Onderdeel B - Uitgavenmaatstaven waarop de uitkeringsfactor van toepassing is

Maatstaf	2025	2026	2027	2028
8a-3 Bijstandsontvangers	1.467.226	1.503.979	1.533.936	1.561.208
2 Inwoners	9.817.850	9.954.669	10.035.419	10.186.987
7c-4 Huishoudens met laag inkomen boven drempel	4.893.703	4.159.676	4.117.842	4.357.888
12b-2 Inwoners met een migratieachtergrond	1.097.552	1.126.019	1.153.378	1.175.819
3c Eenpersoonshuishoudens	695.890	672.709	680.349	694.749
8b Loonkostensubsidie	97.360	102.428	108.217	113.106
4a Inwoners: jongeren jonger dan 18 jaar (vanaf uitkeringsjaar 2019)	2.942.346	2.664.971	2.721.887	2.748.582
8f-2 Doelgroepenregister gemeentelijke doelgroep	135.137	145.616	156.663	167.730
5d-2 Inwoners 75+ met drempel	2.383.272	2.302.672	2.329.545	2.379.332
7m-2 Laag opleidingsniveau met drempel	186.083	179.830	182.042	185.863
14a-2 Lokale centrumfunctie (max 20km)	237.270	238.718	239.891	241.038
14b-2 Regionale centrumfunctie (max 60km)	934.436	873.092	877.383	880.053
14c-2 Landelijke centrumfunctie	292.743	294.529	295.976	297.391
15h-3 Onderwijsachterstand	71.922	71.635	71.454	71.281
38 Bedrijfsvestigingen	447.470	462.565	477.526	492.486
29 Historische woningen in bewoonde oorden 1930	37.663	37.663	37.663	37.663
36 Kernen	114.993	113.895	113.896	113.851
36a Kernen met 500 of meer adressen	75.167	75.167	75.167	75.167
34 Oeverlengte * bodemfactor gemeente	36.300	36.300	36.300	36.300
35a Oeverlengte * bodemfactor gemeente * dichtheidsfactor	485.696	492.018	497.655	508.093
32b-2 Omgevingsadressendichtheid (vanaf UJR 2016, miv septembercirc. 2016)	1.951.799	2.101.441	2.133.212	2.187.385
23 Oppervlakte bebouwing buitengebied * bodemfactor buitengebied	8.896	8.896	8.896	8.896
22 Oppervlakte bebouwing woonkernen * bodemfactor woonkernen	1.171.902	1.171.902	1.171.902	1.171.902
23a Oppervlakte bebouwing buitengebied	23.775	23.677	23.677	23.677
22a Oppervlakte bebouwing woonkern	688.670	687.590	687.590	687.590
19 Oppervlakte binnenwater	5.927	5.927	5.927	5.927

16 Oppervlakte land	43.251	43.251	43.251	43.251
18 Oppervlakte land * bodemfactor gemeente	29.950	29.950	29.950	29.950
24b-2 Woonruimten (vanaf UJR 2016, miv septembercirc. 2016)	141.529	143.358	144.987	146.126
25b-2 Woonruimten (vanaf UJR 2016, miv septembercirc. 2016) * bodemfactor woonkernen	686.407	695.278	703.175	717.826
39 Vast bedrag	980.358	980.358	980.358	971.557
	32.182.54			
Subtotaal		2 31.399.775	31.675.113	32.318.673

Onderdeel C - Uitkeringsfactor (uf)

Jaren	2025	2026	2027	2028
Uitkeringsfactor	1,457	1,425	1,435	1,445
Subtotaal (B x C (=uf))	46.889.963	44.738.400	45.447.452	46.684.323

Onderdeel D - Uitgavenmaatstaven waarop de uitkeringsfactor niet van toepassing is

Maatstaf	2025	2026	2027	2028
56g Suppletie-uitkering nieuw verdeelstelsel 2023	2.625.361	2.625.361	2.625.361	2.625.361
Subtotaal	2.625.361	2.625.361	2.625.361	2.625.361

Onderdeel E - Integratie- en decentralisatieuitkeringen waarop de uitkeringsfactor niet van toepassing is

Maatstaf	2025	2026	2027	2028
170 Decentralisatie provinciale taken vergunningverlening, toezicht en handhaving (DU)	10.215	10.215	10.215	10.215
205 Voorschoolse voorziening peuters (DU)	37.609	37.609	37.609	37.609
223 Armoedebestrijding kinderen (DU)	90.580	90.580	90.580	90.580
274 Jeugdhulp kinderen in een AZC (DU)	408	408	408	408
280 Impulsgelden Weerbaar Bestuur/Veilig wonen (DU)	7.062	7.062	n.v.t.	n.v.t.
421 Extra capaciteit BOAs (DU)	33.113	33.113	33.113	33.113
428 Wet kwaliteitsborging bouw (DU)	13.727	13.623	n.v.t.	n.v.t.
Subtotaal	192.714	192.610	171.925	171.925

Onderdeel F - 3 D's in het sociaal domein

Maatstaf	2025	2026	2027	2028
260 Participatie (IU)	115.468	124.193	132.916	141.535
Subtotaal	115.468	124.193	132.916	141.535

Onderdeel G - Aanvullingen van de gebruiker

Aanvullingen v/d gebruiker	2025	2026	2027	2028
Gemeenteposten:				
Vrijval BCF cf realisatie 2023	597.797	597.797	597.797	597.797

Maatschappelijke begeleiding statushouders	2.370	2.370	2.370	2.370
NTO Jeugdzorg 2026 e.v.	0	235.950	175.301	207.702
Herverdeeleffect algemene uitkering gemeentefonds	0	-192.375	-577.125	-961.875
Correctie WOZ-waarden	0	0	0	0
Subtotaal	600.167	643.742	198.343	-154.006

Totaal	44.817.188	42.662.250	42.864.219	43.665.229
---------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------

Reserves en voorzieningen

Overzicht reserves 2024-2028	Begroting	Vermeerde-	Verminde-	Begroting	Vermeerde-	Verminde-	Begroting	Vermeerde-	Verminde-	Begroting	Vermeerde-	Verminde-	Begroting
per 31 december	2024	ringen	ringen	2025	ringen	ringen	2026	ringen	ringen	2027	ringen	ringen	2028
		2025	2025		2026	2026		2027	2027		2028	2028	
Algemene reserves													
Concernreserve	13.103	0	-226	12.877	0	-124	12.753	0	0	12.753	0	0	12.753
Reserve weerstandsvermogen	5.200	0	0	5.200	0	0	5.200	0	0	5.200	0	0	5.200
Totaal algemene reserves	18.303	0	-226	18.077	0	-124	17.953	0	0	17.953	0	0	17.953
Bestemmingsreserves													
Best.res. bovenwijkse voorzieningen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Best.res. Volkshuisvesting	399	0	0	399	0	0	399	0	0	399	0	0	399
Best.res. egalisatiesres.sociaal domein	526	0	-150	376	0	0	376	0	0	376	0	0	376
Best.res. regionale investeringen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Best.res. duurzaamheid	19	0	0	19	0	0	19	0	0	19	0	0	19
Best.res. Gemeentewerf	805	0	0	805	0	0	805	0	0	805	0	0	805
Best.res. rekenkamercommissie WVO	135	0	0	135	0	0	135	0	0	135	0	0	135
Best.reserve monumenten	265	0	0	265	0	0	265	0	0	265	0	0	265
Best.res. kapitaallasten (Hoofdrekening)	2.828	20	-206	2.643	20	-206	2.458	20	-206	2.272	20	-206	2.087
BR Accommodaties gemeentelijk personeel	42	0	0	42	0	0	42	0	0	42	0	0	42
BR Reorganisatie	826	0	-217	609	0	0	609	0	0	609	0	0	609
BR egalisatiereserve omgevingsvergunning	1.501	0	0	1.501	0	0	1.501	0	0	1.501	0	0	1.501
BR invoering Omgevingswet	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
BR Maatschappelijke agenda	80	0	0	80	0	0	80	0	0	80	0	0	80
BR Klimaatgelden	37	0	0	37	0	0	37	0	0	37	0	0	37
BR Brede adviesraad	19	0	0	19	0	0	19	0	0	19	0	0	19
BR Exploitatiebijdrage zwembad	701	0	-100	601	0	-100	501	0	-100	401	0	-100	301
BR Culturele accommodatie	2.685	0	0	2.685	0	0	2.685	0	0	2.685	0	0	2.685
BR Groot onderhoud zwembad	809	309	0	1.118	0	0	1.118	0	0	1.118	0	0	1.118
BR Verevening sociale woningbouw	175	0	0	175	0	0	175	0	0	175	0	0	175
BR Onderwijshuisvesting	2.765	1.500	-100	4.165	0	0	4.165	0	0	4.165	0	0	4.165
BR Noodfonds	100	0	0	100	0	0	100	0	0	100	0	0	100
BR Opvang Oekrainers	1.957	0	0	1.957	0	0	1.957	0	0	1.957	0	0	1.957
BR Sporthal de Vliethorst	347	0	0	347	0	0	347	0	0	347	0	0	347
BR Sportaccommodaties	774	0	0	774	0	0	774	0	0	774	0	0	774
BR Centrumvisie	240	0	-150	90	0	0	90	0	0	90	0	0	90
BR Verkeersontsluiting Leiden Voorschoten	400	0	0	400	0	0	400	0	0	400	0	0	400
Totaal bestemmingsreserves	18.433	1.829	-923	19.340	20	-306	19.055	20	-306	18.770	20	-306	18.484
Totaal reserves	36.736	1.829	-1.149	37.417	20	-430	37.007	20	-306	36.722	20	-306	36.437

Bedragen x € 1.000

Overzicht voorzieningen 2024-2028 per 31 december	Begroting 2024	Vermeerde- ringen 2025	Verminde- ringen 2025	Begroting 2025	Vermeerde- ringen 2026	Verminde- ringen 2026	Begroting 2026	Vermeerde- ringen 2027	Verminde- ringen 2027	Begroting 2027	Vermeerde- ringen 2028	Verminde- ringen 2028	Begroting 2028
Voorzieningen verplichtingen, verliezen													
Voorz. pensioenen & wachtgelden bestuur	1.920	2	-90	1.832	2	-90	1.743	2	-90	1.654	2	-90	1.566
Voorz. spaarcontracten	40	0	0	40	0	0	40	0	0	40	0	0	40
Voorz. parkeergarage Rabobank Deltaplein	3.226	0	0	3.226	0	0	3.226	0	0	3.226	0	0	3.226
Voorziening verlofsparen	492	0	0	492	0	0	492	0	0	492	0	0	492
Voorziening Degeneratie vergoeding	116	0	0	116	0	0	116	0	0	116	0	0	116
Voorziening begraven	1.020	0	0	1.020	0	0	1.020	0	0	1.020	0	0	1.020
Totaal voorzieningen voor verplichtingen, verliezen	6.814	2	-90	6.725	2	-90	6.636	2	-90	6.548	2	-90	6.459
Voorzieningen voor risico's													
Voorz. Vd Hoevenpark stimul.subs. woning	19	0	0	19	0	0	19	0	0	19	0	0	19
Totaal voorzieningen voor risico's	19	0	0	19	0	0	19	0	0	19	0	0	19
Onderhoudsegalisatievoorzieningen													
Voorziening openbare verlichting	373	107	-233	247	107	-108	246	107	-99	254	107	-99	262
Voorziening baggerwerkzaamheden	72	11	0	83	11	0	93	11	0	104	11	0	114
Voorziening speelplaatsen	708	243	-99	852	243	-24	1.071	243	-431	883	243	-428	698
Voorziening onderhoud wegen	2.601	703	-179	3.125	703	-1.029	2.799	703	-841	2.661	703	-841	2.523
Voorziening onderhoud VRI	415	69	-223	261	69	-48	282	69	-9	343	69	-55	356
Voorziening onderhoud bruggen	1.165	165	-59	1.271	165	-103	1.332	165	-443	1.054	165	-1.131	87
Voorziening onderhoud zwembad	483	0	-110	373	0	-69	304	0	-22	282	0	-14	267
Voorziening planmatig onderhoud vastgoed	507	236	-346	396	236	-271	361	236	-271	326	236	-271	291
Totaal onderhoudsegalisatievoorzieningen	6.325	1.533	-1.249	6.608	1.533	-1.652	6.489	1.533	-2.116	5.906	1.533	-2.840	4.600
Voorziening toek.verv.inv.heffing													
Voorziening riolering	2.016	0	0	2.016	0	0	2.016	0	0	2.016	0	0	2.016
Voorziening afvalstoffenheffing	2.062	0	0	2.062	0	0	2.062	0	0	2.062	0	0	2.062
Totaal voorziening toek.verv.inv.heffing	4.079	0	0	4.079	0	0	4.079	0	0	4.079	0	0	4.079
Totaal Voorzieningen	17.236	1.534	-1.339	17.431	1.534	-1.742	17.223	1.534	-2.206	16.552	1.534	-2.930	15.156

Bedragen x € 1.000

Investeringsplanning 2025 - 2029

Omschrijving investering	2025	2026	2027	2028	2029
Inv. in bruggen Hofweg ¹	€ 200.000	€ -	€ -	€ -	€ -
Jan van Gooyenplantsoen	€ 60.000	€ -	€ -	€ -	€ -
Joh Vermeerplantsoen	€ 60.000	€ -	€ -	€ -	€ -
Grieglaan	€ -	€ 35.000	€ -	€ -	€ -
Zwaluweg	€ -	€ -	€ 803.803	€ -	€ -
Tuinderspad	€ -	€ -	€ 654.951	€ -	€ -
Grieglaan (Fortgenschool)	€ -	€ -	€ -	€ 65.495	€ -
Debussylaan	€ -	€ -	€ -	€ 116.700	€ -
Welterdreef - Het Wedde	€ -	€ -	€ -	€ 116.700	€ -
Juliana van Stolberglaan	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Pr. Mauritslaan	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Pr. Marijkelaan - L. de Coligny laan	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Geluidsscherm Burg. Van der Hoevenlaan	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Totaal Bruggen / civieltechnische kunstwerken	€ 320.000	€ 35.000	€ 1.458.754	€ 298.895	€ -
Investering wegen - Adegeest fase 1 ¹	€ 300.000	€ -	€ -	€ -	€ -
Vervanging wegen - Adegeest fase 1 ¹	€ 550.000	€ -	€ -	€ -	€ -
Vervanging wegen - Adegeest fase 2	€ 112.000	€ -	€ -	€ -	€ -
Vervanging wegen - Adegeest fase 3	€ -	€ 660.000	€ -	€ -	€ -
Vervanging wegen - Adegeest fase 3	€ -	€ 258.000	€ -	€ -	€ -
Vervanging wegen - Adegeest fase 4	€ -	€ -	€ 230.000	€ -	€ -
Raadhuislaan / Oranjeboomstraat e.o. ¹	€ 337.920	€ -	€ -	€ -	€ -
Prins Bernhardlaan, straatwerk ¹	€ 121.856	€ -	€ -	€ -	€ -
Horstlaan rijbaan rehabiliteren, vervanging asfalt	€ 226.304	€ -	€ -	€ -	€ -
Admiraal de Ruytersingel, vervanging asfalt	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 499.302
Vervanging wegen o.b.v. beheerplan	€ -	€ -	€ 908.288	€ 908.288	€ 908.288
Totaal Investerings wegen	€ 1.648.080	€ 918.000	€ 1.138.288	€ 908.288	€ 1.407.590
Vervangingsinvesteringen OVL	€ 233.004	€ 108.098	€ 76.626	€ -	€ -
Gemiddeld bedrag jaarschijf (2028-2034)	€ -	€ -	€ -	€ 100.000	€ 100.000
Totaal Investerings Openbare verlichting	€ 233.004	€ 108.098	€ 76.626	€ 100.000	€ 100.000
Fietsveiligheid div. Leidseweg	€ 100.000	€ -	€ -	€ -	€ -

Investeringsplanning 2025 - 2029					
Fietsveiligheid; rotonde Wijngaardenlaan	€ 15.000	€ -	€ -	€ -	€ -
Verkeersveiligheid Mozartlaan (motie 336)	€ 360.000	€ -	€ -	€ -	€ -
Totaal Investerings Verkeersmaatregelen / inrichting	€ 475.000	€ -	€ -	€ -	€ -
Verduurzaming vastgoed A Jacobsplants ¹	€ 80.385	€ -	€ -	€ -	€ -
Ambachts- en Baljuwhuis, verduurzaming ¹	€ 150.000	€ -	€ -	€ -	€ -
Ambachts- en Baljuwhuis, renovatie	€ 220.000	€ -	€ -	€ -	€ -
Woonwagenstandplaatsen	€ 820.000	€ -	€ -	€ -	€ -
Winkelcentrum Hofland, herinrichten omgeving	€ 240.000	€ -	€ -	€ -	€ -
Fortgensschool (voorbereidingskrediet) OBV nieuw IHP	€ 150.000	€ 150.000	€ -	€ -	€ -
Fortgensschool OBV nieuw IHP	€ -	€ 250.000	€ 2.389.975	€ 2.389.975	€ -
Nutsbasisschool OBV nieuw IHP	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 774.312
RKbs Emmaus OBV nieuw IHP	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 768.713
Ontwikkelvisie centrum, onderdeel Treubplein (fase 1)	€ 730.000	€ -	€ -	€ -	€ -
Ontwikkelvisie centrum, onderdeel Voorstraat (fase 1)	€ -	€ 1.580.000	€ -	€ -	€ -
Ontwikkelvisie centrum, onderdeel Kruispuntkerkplein (fase 2)	€ -	€ -	€ 680.000	€ -	€ -
Ontwikkelvisie centrum, onderdeel Schoolstraat (fase 2)	€ -	€ -	€ 210.000	€ -	€ -
Ontwikkelvisie centrum, onderdeel kerkplein Dorpstraat (fase 2)	€ -	€ -	€ -	€ 1.130.000	€ -
Ontwikkelvisie centrum, onderdeel Aanlooproutes (fase 3)	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 630.000
Ontwikkelvisie centrum, onderdeel Deltaplein (fase 3)	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 640.000
Ontwikkelvisie centrum, onderdeel Gemeentehuis (fase 4)	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 290.000
Atletiek (nav sportaccommodatiebeleid)	€ 333.357	€ -	€ -	€ -	€ -
Atletiek (nav sportaccommodatiebeleid)	€ 447.523	€ -	€ -	€ -	€ -
Vervangen 8 banen Forescate - onderlaag (nav sportaccommodatiebeleid)	€ -	€ 44.000	€ -	€ -	€ -
Vervangen 8 banen Forescate - toplaag (nav sportaccommodatiebeleid)	€ -	€ 432.000	€ -	€ -	€ -
Vervangen 8 banen Forescate - ledverlichting (nav sportaccommodatiebeleid)	€ -	€ 84.000	€ -	€ -	€ -
Honk- en softbal (nav sportaccommodatiebeleid)	€ -	€ 265.750	€ 311.990	€ -	€ -
Honk- en softbal (nav sportaccommodatiebeleid)	€ -	€ 159.450	€ 134.470	€ -	€ -
Hockey (nav sportaccommodatiebeleid)	€ -	€ -	€ 401.814	€ -	€ -
Handbal (nav sportaccommodatiebeleid)	€ -	€ -	€ 115.867	€ -	€ -
Voetbal (nav sportaccommodatiebeleid)	€ -	€ -	€ -	€ 406.066	€ -
Sporthal (nav sportaccommodatiebeleid)	€ -	€ -	€ 4.000.000	€ 4.000.000	€ -
Totaal Vastgoed	€ 3.171.265	€ 2.965.200	€ 8.244.116	€ 7.926.041	€ 3.103.025
Strooimiddelen A	€ 24.000	€ -	€ -	€ -	€ -
Strooimiddelen B	€ -	€ -	€ -	€ 24.000	€ -
Totaal Tractie - Buiten gesloten systeem	€ 24.000	€ -	€ -	€ 24.000	€ -
Totale Investerings buiten gesloten systeem	€ 5.871.349	€ 4.026.298	€ 10.917.784	€ 9.257.224	€ 4.610.615

Investeringsplanning 2025 - 2029					
Omschrijving investering	2025	2026	2027	2028	2029
Oranjeboomstraat ¹	€ 944.795	€ -	€ -	€ -	€ -
Raadhuislaan ¹	€ 1.058.131	€ -	€ -	€ -	€ -
Persleiding Molenlaan/Raadhuislaan ¹	€ 300.000	€ -	€ -	€ -	€ -
Totaal IWKP - Riolering Oranjeboom/Raadhuislaan	€ 2.302.926	€ -	€ -	€ -	€ -
Riolering Adegeest fase 1 ¹	€ 4.224.600	€ -	€ -	€ -	€ -
Riolering Adegeest fase 2	€ 2.449.050	€ 1.435.500	€ -	€ -	€ -
Riolering Adegeest fase 3	€ -	€ 3.717.075	€ -	€ -	€ -
Riolering Adegeest fase 4	€ -	€ 1.791.113	€ 1.791.112	€ -	€ -
Totaal IWKP - Adegeest	€ 6.673.650	€ 6.943.688	€ 1.791.112	€ -	€ -
Persleiding Raadhuislaan/Korte Vliet (Noord)	€ 500.000	€ 3.350.000	€ 2.600.000	€ -	€ -
Centrale persleiding (Zuid)	€ -	€ -	€ 1.675.000	€ 3.350.000	€ 1.675.000
Totaal IWKP - centrale persleiding	€ 500.000	€ 3.350.000	€ 4.275.000	€ 3.350.000	€ 1.675.000
Ringleiding Noord Hofland	€ 600.000	€ 724.000	€ 1.376.000	€ 2.100.000	€ 2.100.000
Totaal IWKP - Noord Hofland	€ 600.000	€ 724.000	€ 1.376.000	€ 2.100.000	€ 2.100.000
Riolering Koninklijke Marinelaan ¹	€ 75.000	€ -	€ -	€ -	€ -
Overige projecten 2029-2040	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 4.000.000
Totaal IWKP - Overige projecten	€ 75.000	€ -	€ -	€ -	€ 4.000.000
Klimaatadaptieve maatregelen (2024) ¹	€ 413.184	€ -	€ -	€ -	€ -
Klimaatadaptieve maatregelen (2023-2028)	€ 581.527	€ 347.184	€ 89.556	€ -	€ -
Klimaatadaptieve maatregelen (2029-2040)	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 200.000
Totaal IWKP - Klimaatadaptieve Maatregelen	€ 994.711	€ 347.184	€ 89.556	€ -	€ 200.000
Extra investeringskrediet relinen/renovatie	€ 1.000.000	€ 1.000.000	€ 1.000.000	€ 1.000.000	€ 1.000.000
Totaal IWKP - Relinen / Renovatie	€ 1.000.000	€ 1.000.000	€ 1.000.000	€ 1.000.000	€ 1.000.000

Investeringsplanning 2025 - 2029					
Waterbouwkundige kunstwerken - Adegeest fase 1 ¹	€ 123.056	€ -	€ -	€ -	€ -
Waterbouwkundige kunstwerk - Adegeest fase 2	€ 150.000	€ -	€ -	€ -	€ -
Waterbouwkundige kunstwerk - Adegeest fase 3	€ -	€ 150.000	€ -	€ -	€ -
Waterbouwkundige kunstwerken - Adegeest fase 4	€ -	€ -	€ 150.000	€ -	€ -
Waterbouwkundige kunstwerken (IWKP)	€ -	€ -	€ -	€ 150.000	€ 150.000
Totaal IWKP - Waterbouwkundige kunstwerken	€ 273.056	€ 150.000	€ 150.000	€ 150.000	€ 150.000
Totaal IWKP (riolering + Waterbouwkundige kunstwerken)	€ 12.419.343	€ 12.514.872	€ 8.681.668	€ 6.600.000	€ 9.125.000
Ondergrondse - / Bovengrondse Containers	€ 250.000	€ 100.000	€ 100.000	€ 250.000	€ 250.000
Totaal Afval	€ 250.000	€ 100.000	€ 100.000	€ 250.000	€ 250.000
Transporter T5 (1)	€ 60.000	€ -	€ -	€ -	€ -
Transporter T5 (2)	€ 60.000	€ -	€ -	€ -	€ -
Pickup Kipper /kraan (nav tractie beheerplan 2024-2028)	€ 60.000	€ -	€ -	€ -	€ -
Rioned aanhanger (verplaatsen naar achteren)	€ 30.000	€ -	€ -	€ -	€ -
Glascontainer 1 (nav tractie beheerplan 2024-2028)	€ 10.000	€ -	€ -	€ -	€ -
Glascontainer 2 (nav tractie beheerplan 2024-2028)	€ 10.000	€ -	€ -	€ -	€ -
Papiercontainer (nav tractie beheerplan 2024-2028)	€ 10.000	€ -	€ -	€ -	€ -
Takkencontainer (nav tractie beheerplan 2024-2028)	€ 10.000	€ -	€ -	€ -	€ -
Puincontainer (nav tractie beheerplan 2024-2028)	€ 10.000	€ -	€ -	€ -	€ -
Veegvuilcontainer (nav tractie beheerplan 2024-2028)	€ 30.000	€ -	€ -	€ -	€ -
Zijlader (nav tractie beheerplan 2024-2028)	€ -	€ 350.000	€ -	€ -	€ -
Rolbezem 1 (nav tractie beheerplan 2024-2028)	€ -	€ 10.000	€ -	€ -	€ -
Rolbezem 2 (nav tractie beheerplan 2024-2028)	€ -	€ 10.000	€ -	€ -	€ -
Pickup Kipper /kraan (nav tractie beheerplan 2024-2028)	€ -	€ 60.000	€ -	€ -	€ -
Container/kraan opbouw (nav tractie beheerplan 2024-2028)	€ -	€ -	€ 400.000	€ -	€ -
BURG aanhanger	€ -	€ 60.000	€ -	€ -	€ -
Strooier (nav tractie beheerplan 2024-2028)	€ -	€ -	€ 50.000	€ -	€ -
Totaal Tractie gesloten systeem	€ 290.000	€ 490.000	€ 450.000	€ -	€ -
Aula Begraafplaats Rosenburgh ¹	€ 25.000	€ -	€ -	€ -	€ -
Totaal Begraven gesloten systeem	€ 25.000	€ -	€ -	€ -	€ -
Totaal investeringen binnen gesloten systeem	€ 12.984.343	€ 13.104.872	€ 9.231.668	€ 6.850.000	€ 9.375.000
Totaal investeringen buiten en binnen gesloten systeem	€ 18.865.692	€ 17.131.170	€ 20.149.451	€ 16.107.224	€ 13.985.615
Afslag investeringen 30%	€ -5.656.708	€ -5.139.351	€ -6.044.835	€ -4.832.167	€ -4.195.684
Totaal investeringen buiten en binnen gesloten systeem na afslag 30%	€ 13.198.984	€ 11.991.819	€ 14.104.616	€ 11.275.056	€ 9.789.930

Investeringsplanning 2030 - 2034					
Omschrijving investering	2030	2031	2032	2033	2034
Inv. in bruggen Hofweg ¹	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Jan van Gooyenplantsoen	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Joh Vermeerplantsoen	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Grieglaan	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Zwaluweg	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Tuinderspad	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Grieglaan (Fortgensschool)	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Debussylaan	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Welterdreef - Het Wedde	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Juliana van Stolberglaan	€ -	€ -	€ 922.885	€ -	€ -
Pr. Mauritslaan	€ -	€ -	€ 714.492	€ -	€ -
Pr. Marijkelaan - L. de Colignylaan	€ -	€ -	€ 714.492	€ -	€ -
Geluidsschermburg. Van der Hoevenlaan	€ -	€ -	€ -	€ 1.572.478	€ -
Totaal Bruggen / civieltechnische kunstwerken	€ -	€ -	€ 2.351.869	€ 1.572.478	€ -
Investering wegen - Adegeest fase 1 ¹	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Vervanging wegen - Adegeest fase 1 ¹	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Vervanging wegen - Adegeest fase 2	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Vervanging wegen - Adegeest fase 3	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Vervanging wegen - Adegeest fase 3	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Vervanging wegen - Adegeest fase 4	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Raadhuislaan / Oranjeboomstraat e.o. ¹	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Prins Bernhardlaan, straatwerk ¹	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Horstlaan rijbaan rehabiliteren, vervanging asfalt	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Admiraal de Ruytersingel, vervanging asfalt	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Vervanging wegen o.b.v. beheerplan	€ 908.288	€ 908.288	€ 908.288	€ 1.210.368	€ -
Totaal Investerings wegen	€ 908.288	€ 908.288	€ 908.288	€ 1.210.368	€ -
Vervangingsinvesteringen OVL	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Gemiddeld bedrag jaarschijf (2028-2034)	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000
Totaal Investerings Openbare verlichting	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000
Fietsveiligheid div. Leidseweg	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Fietsveiligheid; rotonde Wijngaardenlaan	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Verkeersveiligheid Mozartlaan (motie 336)	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Totaal Investerings Verkeersmaatregelen / inrichting	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -

Investeringsplanning 2030 - 2034					
Verduurzaming vastgoed A Jacobsplants ¹	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Ambachts- en Baljuwhuis, verduurzaming ¹	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Ambachts- en Baljuwhuis, renovatie	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Woonwagenstandplaatsen	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Winkelcentrum Noord Hofland, herinrichten omgeving	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Fortgensschool (voorbereidingskrediet) OBV nieuw IHP	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Fortgensschool OBV nieuw IHP	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Nutsbasisschool OBV nieuw IHP	€ 2.193.885	€ 2.193.885	€ -	€ -	€ -
RKbs Emmaus OBV nieuw IHP	€ 2.178.019	€ 2.178.019	€ -	€ -	€ -
Ontwikkelvisie centrum, onderdeel Treubplein (fase 1)	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Ontwikkelvisie centrum, onderdeel Voorstraat (fase 1)	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Ontwikkelvisie centrum, onderdeel Kruispuntkerkplein (fase 2)	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Ontwikkelvisie centrum, onderdeel Schoolstraat (fase 2)	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Ontwikkelvisie centrum, onderdeel kerkplein Dorpstraat (fase 2)	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Ontwikkelvisie centrum, onderdeel Aanlooproutes (fase 3)	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Ontwikkelvisie centrum, onderdeel Deltaplein (fase 3)	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Ontwikkelvisie centrum, onderdeel Gemeentehuis (fase 4)	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Atletiek (nav sportaccommodatiebeleid)	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Atletiek (nav sportaccommodatiebeleid)	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Vervangen 8 banen Forescate - onderlaag (nav sportaccommodatiebeleid)	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Vervangen 8 banen Forescate - toplaag (nav sportaccommodatiebeleid)	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Vervangen 8 banen Forescate - ledverlichting (nav sportaccommodatiebeleid)	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Honk- en softbal (nav sportaccommodatiebeleid)	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Honk- en softbal (nav sportaccommodatiebeleid)	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Hockey (nav sportaccommodatiebeleid)	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Handbal (nav sportaccommodatiebeleid)	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Voetbal (nav sportaccommodatiebeleid)	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Sporthal (nav sportaccommodatiebeleid)	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Totaal Vastgoed	€ 4.371.904	€ 4.371.904	€ -	€ -	€ -
Strooimiddelen A	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Strooimiddelen B	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Totaal Tractie - Buiten gesloten systeem	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Totale Investeringsplanning buiten gesloten systeem	€ 5.380.192	€ 5.380.192	€ 3.360.157	€ 2.882.846	€ 100.000

Investeringsplanning 2030 - 2034					
Omschrijving investering	2030	2031	2032	2033	2034
Oranjeboomstraat ¹	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Raadhuislaan ¹	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Persleiding Molenlaan/Raadhuislaan ¹	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Totaal IWKP - Riolering Oranjeboom/Raadhuislaan	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Riolering Adegeest fase 1 ¹	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Riolering Adegeest fase 2	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Riolering Adegeest fase 3	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Riolering Adegeest fase 4	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Totaal IWKP - Adegeest	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Persleiding Raadhuislaan/Korte Vliet (Noord)	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Centrale persleiding (Zuid)	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Totaal IWKP - centrale persleiding	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Ringleiding Noord Hofland	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Totaal IWKP - Noord Hofland	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Riolering Koninklijke Marinelaan ¹	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Overige projecten 2029-2040	€ 4.000.000	€ 4.000.000	€ 4.000.000	€ 4.000.000	€ 4.000.000
Totaal IWKP - Overige projecten	€ 4.000.000	€ 4.000.000	€ 4.000.000	€ 4.000.000	€ 4.000.000
Klimaatadaptieve maatregelen (2024) ¹	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Klimaatadaptieve maatregelen (2023-2028)	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Klimaatadaptieve maatregelen (2029-2040)	€ 200.000	€ 200.000	€ 200.000	€ 200.000	€ 200.000
Totaal IWKP - Klimaatadaptieve Maatregelen	€ 200.000	€ 200.000	€ 200.000	€ 200.000	€ 200.000
Extra investeringskrediet relinen/renovatie	€ 1.000.000	€ 1.000.000	€ 1.000.000	€ -	€ -
Totaal IWKP - Relinen / Renovatie	€ 1.000.000	€ 1.000.000	€ 1.000.000	€ -	€ -

Investeringsplanning 2030 - 2034					
Waterbouwkundige kunstwerken - Adegeest fase 1 ¹	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Waterbouwkundige kunstwerk - Adegeest fase 2	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Waterbouwkundige kunstwerk - Adegeest fase 3	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Waterbouwkundige kunstwerken - Adegeest fase 4	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Waterbouwkundige kunstwerken (IWKP)	€ 150.000	€ 150.000	€ 150.000	€ 150.000	€ 150.000
Totaal IWKP - Waterbouwkundige kunstwerken	€ 150.000	€ 150.000	€ 150.000	€ 150.000	€ 150.000
Totaal IWKP (riolering + Waterbouwkundige kunstwerken)	€ 5.350.000	€ 5.350.000	€ 5.350.000	€ 4.350.000	€ 4.350.000
Ondergrondse - / Bovengrondse Containers	€ 250.000	€ 250.000	€ 100.000	€ 250.000	€ 250.000
Totaal Afval	€ 250.000	€ 250.000	€ 100.000	€ 250.000	€ 250.000
Transporter T5 (1)	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Transporter T5 (2)	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Pickup Kipper /kraan (nav tractie beheerplan 2024-2028)	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Rioned aanhanger (verplaatsen naar achteren)	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Glascontainer 1 (nav tractie beheerplan 2024-2028)	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Glascontainer 2 (nav tractie beheerplan 2024-2028)	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Papiercontainer (nav tractie beheerplan 2024-2028)	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Takkencontainer (nav tractie beheerplan 2024-2028)	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Puincontainer (nav tractie beheerplan 2024-2028)	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Veegvuilcontainer (nav tractie beheerplan 2024-2028)	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Zijlader (nav tractie beheerplan 2024-2028)	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Rolbezem 1 (nav tractie beheerplan 2024-2028)	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Rolbezem 2 (nav tractie beheerplan 2024-2028)	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Pickup Kipper /kraan (nav tractie beheerplan 2024-2028)	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Container/kraan opbouw (nav tractie beheerplan 2024-2028)	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
BURG aanhanger	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Strooier (nav tractie beheerplan 2024-2028)	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Totaal Tractie gesloten systeem	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Aula Begraafplaats Rosenburgh ¹	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Totaal Begraven gesloten systeem	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Totaal investeringen binnen gesloten systeem	€ 5.600.000	€ 5.600.000	€ 5.450.000	€ 4.600.000	€ 4.600.000
Totaal investeringen buiten en binnen gesloten systeem	€ 10.980.192	€ 10.980.192	€ 8.810.157	€ 7.482.846	€ 4.700.000
Afslag investeringen 30%	€ -3.294.058	€ -3.294.058	€ -2.643.047	€ -2.244.854	€ -1.410.000
Totaal investeringen buiten en binnen gesloten systeem na afslag 30%	€ 7.686.134	€ 7.686.134	€ 6.167.110	€ 5.237.992	€ 3.290.000

¹ Investeringsplanning welke vooruitlopend op de besluitvorming van de najaarsnota 2024 zijn opgenomen in de investeringsplanning 2025-2034.

Afslag investeringsplanning 30%

Uit eerdere jaren blijkt dat er in de investeringsplanning sprake is van planningsoptimisme. Er is ingeschat dat 30 procent van de investeringen niet worden uitgevoerd door externe omstandigheden. Dit zijn omstandigheden zoals juridische procedures, een (te) krappe bezetting door ziekteverzuim en moeilijk in te vullen vacatures. Voor de investeringen buiten het gesloten systeem betekent dit lagere afschrijvingslasten die ten gunste komen van het begrotingssaldo.

Subsidies

In de begroting 2025 zijn de volgende bedragen opgenomen, waarvoor subsidies beschikt kunnen worden:

Tabel Subsidieoverzicht

Onderdeel subsidieplan 2024 t/m 2027	Budget	Subsidieplafond vastgesteld
Thema 1: welzijn	€ 2.149.224	Nee
Thema 1: ondersteunende welzijnsactiviteiten	€ € 81.435	ja
Thema 2: bibliotheekvoorziening	€ 436.000	Nee
Thema 2: speeltheek voorziening	€ 1.600	Nee
Thema 2: vluchtelingenwerk	€ 91.080	Nee
Thema 2: lokale omroepactiviteiten	€ 17.836	Nee
Thema 2: reddingswerk	€ 1.275	Ja
Thema 2: preventie jeugdcriminaliteit	€ 7.301	Ja
Thema 2: antidiscriminatievoorziening	€ 19.272	Ja
Thema 2: werk en inkomen	€ 71.100	Ja
Thema 3: cultuur	€ 60.964	Ja
Thema 3: cultureel erfgoed	€ 7.745	Ja
Thema 3: sport en bewegen	€ 15.770	Ja
Thema 3: scouting	€ 13.050	Ja

Subsidieplafonds

Het college heeft voor het overgrote deel van de subsidies subsidieplafonds bepaald (onder voorbehoud van vaststelling van de bedragen in deze begroting) om de uitgaven juridisch te limiteren. De subsidiebudgetten waarvoor geen plafond is vastgesteld, worden bepaald op basis van wettelijke richtlijnen of worden anderszins beïnvloed van buitenaf. Hierbij moet – binnen de financiële kaders over de begroting – afgeweken kunnen worden van het hier opgenomen subsidiebudget. Voor wat betreft de verdeling van subsidies binnen de thema's is bepaald dat verstrekking van subsidie plaatsvindt zoals verwoord in de Algemene subsidieregeling Voorschoten 2024, totdat het voor de betrokken subsidie vastgestelde subsidieplafond is bereikt. Het college stelt subsidieplafonds bij als aanpassingen in de begroting 2025 daar aanleiding toe geven.

Rapportage via de jaarrekening

De rapportage over de beschikte subsidies wordt opgenomen in de jaarstukken 2025.